WELCOME

NOTE

Уважаеми пътници, Добре дошли на борда на България Ер!

Единственото, което обърква познанията ми, е моето образование, казва Алберт Айнщайн. Нищо, което си струва да се научи, не може да бъде преподадено, допълва Оскар Уайлд.

Изобщо открай време отношението ни към институциите, които ни подготвят за живота като възрастни индивиди, се отличава с известна снизходителност. Но може би е време да променим това, защото образованието никога не е било толкова важно, колкото е в наши дни. Когато Финландия започна да провежда мащабни (и скъпи) реформи в образователната си система през 80-те, Брутният й вътрешен продукт не надхвърляше 50 милиарда долара (колкото този на България днес). Сега, две добре образовани поколения по-късно, той е над 250 милиарда – удивително постижение за нация от пет милиона души и без особени природни богатства.

Има още безброй доказателства, че доброто образование е най-важният стълб на икономическия растеж. Тъкмо затова решихме да посветим на тази тема мартенския брой на бордното си списание - за да напомним още веднъж, че инвестицията в следващите поколения е инвестиция, която винаги се отплаща богато.

Желая ви приятен полет!

Янко Георгиев, Изпълнителен gupekmop **Dear Passengers**, Welcome aboard Bulgaria Air!

The only thing that interferes with my learning is my education, Albert Einstein says. Nothing that is worth knowing can be taught, Oscar Wilde adds.

Our attitude towards institutions that prepare us for life as grown up individuals has always been characterized by a certain condescension. It's perhaps time to change that, as education has never been as important as it is nowadays.

When Finland started implementing large-scale (and expensive) reforms in the educational system in the 80's, its Gross domestic product didn't exceed 50 billion dollars (the same as the current GDP of Bulgaria). Today, two well-educated generations later, it's over 250 billion - an amazing achievement for a fivemillion people nation without particular natural resources.

There's much more evidence that good education is the most important pillar of the economic growth. That's why we decided to dedicate the March issue of its inflight magazine to the subject - to remind once again that the investment in the next generations is an investment that is always richly repaid.

I wish you a pleasant flight!

Yanko Georgiev CEO

Chopard

THE ARTISAN OF EMOTIONS - SINCE 1860

MILLE MIGLIA CLASSIC CHRONOGRAPH

Since 1988, Chopard has been the historical partner and official timekeeper of the fabled Mille Miglia, the world's most beautiful car race. Proudly created and assembled in our Manufacture, this unique 42 mm-diameter chronograph showcases the full range of watchmaking skills cultivated within the Maison Chopard.

Chopard Boutique – 12 Narodno Sabranie Sqr – SOFIA Tel: + 359 (0) 2 981 7770 – www.eands.bg

НА ЛЕТЕН ЕЗИК ЛИСАБОН ОЗНАЧАВА "МНОГО СЛЪНЦЕ И ПЛАЖ".

-

€169

уноросочна еднопосочна цена

> сти и страни Постори и страни и ст Постори и страни и ст Постори и страни и стр

Цената е крайна и включва: всички такси, 1 бр. ръчен багаж до 10 кг + 1 бр. дамска чанта/ лаптоп, кетъринг на борда, безплатен check-in. Чекиран багаж може да се заплати преди полет на летище или в офис на издателя на билета. Цена на първо парче багаж до 23 кг - 20 евро на посока.

2

Авиокомпанията предлага цени и с включен чекиран багаж.

Вижте всички предложения и резервирайте на www.air.bg

ПРИЯТЕН ПОЛЕТ ПРИЯТНИ ЕМОЦИИ

www.air.bg

San's in

13 | BUSINESS **ECONOMY**

не само от знания, но и от умението да ги прилагат Десислава Якимова-

Λαλοβα υ Λιοδομυρ Λαλοβ, BRITANICA

- 32 | Besides Knowledge, **Children Need the Skill** to Apply It
- 14 | Числа и лица Figures & Faces
- 16 | В очите на гледащия
- 20 | In the Eye of the Beholder
- 24 | Eßpona cpeщy банковите картели Europe Against the **Banking Cartels**
- 36 | Правото да шофираш
- 42 | The Right to Drive

- 56 | С малко, но завинаги 58 | With a Little, but Forever
- 60 | Изборът между двете Европи

Avekcuc

популизма

54 | Alexis's Dance

Преди четири години

СИРИЗА уплаши света.

Но после разумът замени

- 62 | The Choice between Two Europes
- - The Big Picture
  - 84 | Добрият великан
  - 80 | Голямата картина

  - 86 | The Big Friendly Giant

те призраци на Виена

Миналото и настоящето на града с най-високо качество на живот в света

- 112 | The Charming Ghosts of Vienna
- 90 | Aquu Poster
- 92 | Българските kpenocmu: Мистерията на Кривус
- 94 | Bulgarian Castles: The Mystery of Krivus
- 100 | Бързи преображения
- 101 | Quick transformations

49 | ANALYSIS

POLITICS

- 52 | Танцът на
  - 72 | Силициевата световна война Трите враждуващи технологични центъра трябва да намерят допирни точки

  - 76 | The Silicon World War

63 | SCIENCE **TECHNOLOGY**

CONTENTS MAY

THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK AMERICAN ROULETTE RUSSIAN POKER CARIBBEAN POKER TEXAS POKER NOVO POKER MAJOR POKER NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN 5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria +359 (2) 981 5747; info@groupviva.com www.vivacasino.biz

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ **НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ** ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR **OVER A MILLION READERS** PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР Константин Томов ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР Кристина Нигохосян

cnigohosian@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ Албена Манафска "Радикс"

АВТОРИ Проф. Анна Кръстева Бойка Возшая

Бойко Василев Елена Кирилова Ивайло Петров Калин Ангелов Калин Николов Мартина Маринова Николай Кръстев Уве Фишер

ДИЗАЙН

33/ND NEW 1886

ИЗДАТЕЛ

ИНВЕСТОР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР Виктория Миткова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР **Леа Бакалова** Ibakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС 1540 София, бул. Брюксел 1 office@bulgariaonair.bg men.: 02 448 40 70 www.bgonair.bg

> БАНКОВА СМЕТКА ВАNК ACCOUNT IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03 BIC: CECBBGSF Банка "ЦКБ" АД – клон Варна

> > ISSN 1314-2216

Съеласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

EDITOR-IN-CHIEF Konstantin Tomov ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR

Cristina Nigohosian cnigohosian@bulgariaonair.bg

TRANSLATORS Albena Manafska "Radix"

CONTRIBUTORS

Prof. Anna Krasteva Boyko Vasilev Elena Kirilova Ivaylo Petrov Kalin Angelov Kalin Nikolov Martina Marinova Nikolay Krastev Uwe Fischer

DESIGN

33/ND NEW ING

PUBLISHER INVESTOR MEDIA GROUP

CEO Victoria Mitkova

MARKETING DIRECTOR Lea Bakalova Ibakalova@bulgariaonair.bg

EDITORIAL ADDRESS

1540 Sofia, 1 Brussels Blvd. office@bulgariaonair.bg phone: (+359) 2 448 40 70 www.bgonair.bg

THE 7

BAYERISCHE MOTOREN WERKE

ВМW Серия 7: Среден разход на гориво в л/100 км: 10,5-13,8 СО₂ емисии в г/км: 238-315

За индивидуална оферта и пробно шофиране, моля, обърнете се към вашия ВМW дилър.

М Кар 4003 Пловдив бул. Карловско шосе тел.: 032/ 906 996 www.bmw-mcar.bg **М Кар Варна** 9023 Варна бул. Вл. Варненчик 320 тел.: 052/ 739 860 www.bmw-mcarvarna.bg **М Кар Плевен** 5800 Плевен кв. Дружба 1 тел.: 064/ 870 007 www.bmw-mcarpleven.bg **М Кар София** 1407 София бул. Черни връх 53 тел.: 02/ 45 17 800

www.bmw-mcarsofia.bg

Since 1757

GETTING AWAY FROM IT ALL !

Book your great weekend escape

> 3000 M² BALNEO / SPA WELLNESS

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG +359 56 8 12345 / info@hotelprimoretz.bg

CONTRIBUTORS АВТОРИ

НИКОЛАЙ КРЪСТЕВ е водещ на "Светът е бизнес" no Bloomberg TV България. Следи геополитически и макроикономически теми, както и политическите и икономическите процеси на Балканите и тяхното отражение върху бизнеса в България. Бил е специален пратеник по време на военните операции в Босна и Херцеговина, Сърбия, Косово и Македония.

NIKOLAY KRASTEV is the host of Bloomberg TV Bulgaria's show The World is Business. Krastev covers geopolitical and macroeconomic topics, as well as political and economic process of the Balkans affecting business in Bulgaria. Nikolay Krastev worked as a special envoy during the military operations in Bosnia and Herzegovina, Serbia, Kosovo and Macedonia.

Д-р АННА КРЪСТЕВА е професор по политически науки в Нов Български Университет, основател и директор на Центъра за европейски бежански, миграционни и етнически изследвания (CERMES), и доктор хонорис кауза на Университета Лил З. Автор и редактор е на 29 книги, главен редактор на Southeastern Europe (Brill). Коментарът ѝ в този брой е базиран на участието ѝ в "Светът е бизнес" по Bloomberg TV Bulgaria.

ANNA KRASTEVA is a professor of Political Sciences at the New Bulgarian University in Sofia, founder and director of CERMES (Centre for migration studies) and doctor honoris causa of University Lille 3, France. She has authored and edited 29 books, and is editor-in-chief of Southeastern Europe (Brill). Her comment in this issue is based on her appearance on The World is Business programme at Bloomberg TV Bulgaria.

Ermenegildo Zegna

4

FEATURING ANDRÉ HOLLAND, MILAN, 6pm #DEFININGMOMENTS by LUCA GUADAGNINO

SOFIA 2A Saborna Str. Tel. 0888 380 233

AAPHAKA OT 59 EBPO LARNACA FROM EUR 59

Жителите на кипърския град Ларнака се наслаждават на цели 326 слънчеви дни в годината. Крайбрежният град е прочут с плажовете, вечнозелените си палми и отличната кухня. Непременно опитайте прочутото местно рибено мезе, което включва обикновено трийсетина различни ястия, всички въртящи се около морето. Ако искате разнообразие, китните планински селца като Лефкара са едва на половин час път (макар и половин час с ляво организирано движение).

Запазете своя билет на air.bg до 23 май и се възползвайте от специалните ни цени: от 56 евро в една посока и 129 евро в двете. Цената включва един ръчен багаж до 10 кг и един чекиран до 23 кг.

The residents of the Cypriot city of Larnaca enjoy an impudent total of 326 days of sunshine every year. The coastal city is famous for its beaches, its evergreen palms and excellent food. You will want to try the renowned local fish meze, which includes a total of thirty or so different dishes with salads, appetizers and main dishes – all of them made from seafood.

If you want some diversity, pretty mountain villages like Lefkara are merely a half an hour away. Just keep in mind that driving is English-style – on the left side of the road.

Reserve your ticket at www.air.bg no later than May 23 and get our special prices: from 56 Euros one-way and from 129 Euros return. Price includes 1 piece of hand luggage (up to 10 kg) and one checked luggage (up to 23 kg).

May - from 32 Euro June - from 39 Euro July - from 54 Euro

-S-

Deluxe Hotel Aquapark Club

August - from 79 Euro

September – from 34 Euro

RESERVATIONS: 00359 893 323129 reservations@prestigeaquahotel.com www.prestigedeluxeaquapark.com

ALL INCLUSIVE

DISCOVER THE LOOK AT: www.espritbg.com Sofia: Bulgaria Mall, The Mall, Park Center · Varna: Delta Planet Mall, Mall Varna EAD · Burgas: Burgas Plaza

BANG & OLUFSEN

NEW SHOWROOM

SOFIA, 53 CHERNI VRAH BLVD - +359 2 8073757 - SOFIA@BEOSTORES.COM

36 ПРАВОТО ДА ШОФИРАШ ТНЕ RIGHT TO DRIVE

16 | В ОЧИТЕ НА ГЛЕДАЩИЯ IN THE EYE OF THE BEHOLDER 30 | СЪЗДАТЕЛИТЕ НА BRITANICA BRITANICA FOUNDERS

0))

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

23 884 000 000

лева е Брутният вътрешен продукт на България за първата четвърт на 2019 година, показват данните на НСИ. Това е ръст от 3.4% - най-високият за българската икономика от края на 2016 година насам. Най-голям принос за растежа има вътрешното потребление - над 80 на сто.

BGN is the Gross Domestic Product of Bulgaria for the first quarter of the year 2019, the data by the National Statistical Institute are showing. This is a growth of 3.4% - the highest for the Bulgarian economy since the end of 2016. Domestic consumption is contributing the most for the growth - over 80 per cent. ■

112

гласа "за" утвърдиха Десислава Танева като новия министър на земеделието на мястото на подалия оставка Румен Порожанов. Танева, която бе предложена за поста от премиера Борисов, досега оглавяваше земеделската комисия в парламента. Тя веднъж вече заемаше министерския пост във втория кабинет "Борисов" (2014-2017).

EN

votes "for" affirmed Desislava Taneva as the new Minister of Agriculture, to replace Rumen Porozhanov, who has resigned. Taneva, who was nominated for the post by the Prime Minister Borisov, has until now been heading the Agricultural Commission in the Parliament. She had already once held the office of a minister in the second "Borisov" cabinet (2014-2017).

8%

е нарастнал средният доход на лице от домакинство в България през първото тримесечие на тази година, спрямо същия период на 2018, показват данните на Националния статистически институт. Доходът достига 1509 лева, а средният разход на човек е 1403 лева - ръст от 11%. От него най-големи са разноските за храна (423 лева), за жилище и комунални услуги (255 лева), данъци и осигуровки (196 лева), транспорт и съобщения (170 лева), здравеопазване (84 лева), алкохол и цигари (59 лева), свободно време и отдих (49 лева) и облекло и обувки (42 лева).

EN

is the increase of the average income of a person who is a part of a household in Bulgaria during the first trimester of this year, as compared to the same period of 2018, the data of the National Statistical Institute are showing. The income is reaching 1509 BGN, and the average expenditure per person is 1403 - a growth of 11%. Of the latter the expenses are greatest for food (423 BGN), for housing and utilities (255 BGN), taxes and insurance (196 BGN), transport and communications (170 BGN), health services (84 BGN), alcohol and cigarettes (59 BGN), leisure and relaxation (49 BGN) and clothing and shoes (42 BGN). ■

EN

EN

лева авансово ще плати на държавата бъдещият концесионер на "Летище София", който и да е той. По процедурата постъпиха пет оферти: от консорциума между британската Manchester Airports Group и kumaŭckama BCEG (19.9 млн. евро годишно концесионно възнаграждение и 1 млрд. общи инвестиции), от оператора на летищата във Варна и Бургас "Фрапорт България" (21 млн. годишно и инвестиции от 615 млн. евро), от консорциума между "Летище Мюнхен" и фонда Meridiam (24.5 млн., 608 млн.), от "Летище Копенхаген" (26 млн., не е посочен обемът на инвестициите) и от консорциума между Aeroports de Paris Group и турската TAV Havalimanlari (32.8 млн., 903 млн.).

BGN in advance will be paid to the State by the future concession holder of "Sofia Airport", no matter which one it will be. Five offers were received in connection with the procedure: by the consortium of the British Manchester Airports Group and the Chinese BCEG (19.9 million EUR annual concessionary remuneration and 1 billion total investments), by the operator of the airports of Varna and Burgas, "Fraport Bulgaria" (21 million per year and investments worth 615 million EUR), by the consortium of "Munich Airport" and the Meridiam fund (24.5 million, 608 million), by "Copenhagen Airport" (26 million, the amount of the investments has not been specified) and by the by the consortium of Aeroports de Paris Group and the Turkish TAV Havalimanlari (32.8 million, 903 million). ■

В ОЧИТЕ НА ГЛЕДАЦИЯ

Какви поуки за България може да крие словенската банкова криза от 2013?

кст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

расотата е в очите на гледация, гласи една стара мъдрост. В особения свят на проверките на банкови активи стойността е в очите на оценяващия. Актуалният въпрос сега е дали българските банки ще се убедят на свой гръб в това покрай течащите проверки от ЕЦБ преди евентуалното влизане на лева в ЕRM II, прословутата "чакалня" за еврозоната. И дали в онова, което може да им се случи, ще се открият паралели с печалния опит на словенската банкова система отпреди шест години.

МАЛКО ПРЕДИ КРАЯ на провежданата от ЕЦБ проверка на активите на шест български банки едно от алавните опасения, свързани с нея, сякаш започва да се оправдава. Според независими източници, запознати с процеса, от Франкфурт настоявали за сериозна преоценка на различните обезпечения по кредитите - в посока надолу. Показателно е, че това се отнася и за шестте проверявани банки.

За подобен сценарий някои български експерти предупреждаваха още преди година. "В идеалния случай при такава проверка има статистика за всички видове пазарни сделки с типични активи, за сроковете на продажба при лошите кредити, за средната цената на конкретен клас активи", коментира тогава Петър Андронов, председателят на Асоциацията на търговските банки, пред Bloomberg TV Bulgaria. "Тази информация е налична в страните от еврозоната. Уви, българската практика не е особено богата на статистически данни, тези неща се заменят с допускания или усреднени, приблизителни стойности. За всеки случай се избира и консервативен подход". ИМА МНОЖЕСТВО ВЪЗМОЖНИ ОБЯСНЕНИЯ защо европейските проверяващи биха избрали максимално консервативен и създаващ най-мрачната възможна картина nogxog. Течащата в момента проверка, резултатите от която ще бъдат обявени най-късно през юли, обхваща трите най-големи търговски банки у нас по размер на активите, и в добавка към тях - трите най-големи банки с български собственици.

Първото от тези обяснения е в желанието на проверяващите да се презастраховат. Въпреки над двете десетилетия финансова и фискална стабилност финансовите технократи от Западна Европа все още гледат с недоверие на България (както впрочем и на останалите "нови членки"). Каквито и декларации за подкрепа да чуваме устно, политическите и финансовите среди в Германия, Франция и Холандия не искат българско членство в еврозоната - поне на този етап. Друг съществен фактор е свързан с изтичането на множество мандати в Брюксел и Франкфурт. След изборите за европейски парламент трябва да бъде избрана нова Европейска комисия. Президентът на ЕЦБ Марио Драги си отива тази есен; още няколко ключови поста в централната банка ще бъдат заети от нови лица. Хората, които надзирават течащата в България проверка, и онези, които трябва да дадат отговора за ERM II през юли, ясно съзнават, че наесен отговорността ще пада вече върху някой друг.

И НАКРАЯ СТИГАМЕ до граничещите с конспиративните теории подозрения, че действията на европейските проверяващи биха могли да се преплетат с интересите на големи международни корпорации, оглеждащи се за нови завоевания. На пръв поглед ▶

Историята на NLB и останалите принудително приватизирани словенски кредитни институции може и да крие някои предупреждения за българските банки

The story of NLB and the other forcibly privatized Slovenian credit institutions may hide some warnings for Bulgarian banks as well

И все пак рисковете от субективния елемент при проверките не бива да се подценяват. Историята на словенската банкова криза от 2013, сравнително слабо позната у нас, ясно го показва

▶ решението на ЕЦБ да провери не само задължителните три най-големи банки в страната, а и онези с български собственици, сякаш подкрепя тези теории. Запознати с процеса обаче твърдят, че изборът е бил направен най-вече на база размери, като в хода му са обсъждани и други институции. Предишната проверка на активите на банковия сектор през 2016, направена в активно партньорство с ЕК (и по методология на ЕЦБ), показа, че банките в България са стабилни и добре капитализирани. Освен това каквото и да покажат сегашните проверки, заключенията на Франкфурт са само препо-

ръки. От БНБ зависи какво да направи впоследствие с тях. И все пак рисковете от субективния елемент при проверките не бива да се подценяват. Историята на словенската банкова криза от 2013, сравнително слабо позната

у нас, ясно го показва.

СЛОВЕНИЯ, КОЯТО ПЪРВА ОТ "новите членки" прие еврото (още през 2007), доста години се сочеше като образец със силно експортно ориентираната си икономика, стабилните си финанси и нивото на публичен дълг от едва 22% от БВП.

Само в едно отношение тя получаваше забележки от международните институции: властите в Любляна упорито отказваха да приватизират трите най-големи банки в страната, контролирани от държавата. През 2012 и 2013 обаче закъснелите вълни на кредитната криза стигнаха и до тази двумилионна страна. Нивото на лошите кредити в банковата система само за година се покачи от около 13% до 17.2% третото най-високо в еврозоната след закъсалите Гърция и Ейре. Заговори се за неизбежна спасителна намеса на ЕЦБ и МВФ. Новото, доминирано от либералите правителство в Любляна, и новият управител на Словенската национална банка Бощян Язбец решиха преди всичко да извършат оценка на активите и стрес тестове, за да разберат мащабите на проблема. За стрес тестовете обаче бяха избрани не одитори, а консултантски компании - Oliver Wyman u Roland Berger. Оценката на активите бе извършена от Deloitte и Ernst & Young.

Правителството бе предвидило 1.2 милиарда евро за запушване на пробойните в системата. Но стрес тестовете показаха капиталов недостиг от 4.8 милиарда, от които 3.7 милиарда се падаха на трите найголеми държавни банки - NLB, NKBM и Abanka. По препоръка на Язбец държавата наля над 3 милиарда евро в проблемните банки - споменатите три, както и в по-малките Probanka и Factor Banka. Лошите кредити бяха извадени от портфейлите им и прехвърлени към специално създадената "лоша" банка - Bank Asset Management Company (BAMC). В процеса бяха заличени дяловете на около 100 000 акционери и облигационери.

В ПО-ЛИБЕРАЛНИТЕ ЗАПАДНИ МЕДИИ и В свързаните с ЕЦБ структури Бощян Язбец все още е определян като човека, спасил словенската банкова система. В родината му обаче все по-често се чуват противоположни мнения - всъщност дотолкова противоположни, че прокуратурата повдигна криминални обвинения срещу него и останалите членове на борда на централната банка, а в офисите му през 2016 бе извършен обиск. След това Язбец заплаши с оставка и поиска полицейска охрана заради получени "смъртни заплахи". Управителят предположи, че те са свързани с преструктурирането на проблемните банки. "Бях изправен пред медиен линч и бях заплашван със саморазправа... В последните години съм бил обект и на устни обиди от минувачи по улиците", заяви банкерът в обръщение, разпространено от словенската централна банка. По-късно обаче полицейските следователи разкриха, че заплахите

идвали всъщност от съпруга на бивша служителка в банката, и уточниха, че не се са свързани с работата на Язбец. Той действително напусна поста си през 2018, но само защото му бе предложено привлекателно място в Единния съвет за преструктуриране (Single Resolution Board) - структурата, която ще се занимава с преструктуриране на проблемните банки в ЕС "на минимална цена за данъкоплатците".

ПОСЛЕДНОТО ЗВУЧИ ДОСТА ИРОНИЧНО за критиците на Язбец в Словения, според които свършеното от него е точно на обратния полюс - на възможно най-високата цена за данъкоплатците. Разследването на алавния прокурор Звонко Фишер е насочено тъкмо към подозренията, че при проверките активите на банките драстично са били занижени, и че те на практика са били свръхкапитализирани с държавни пари, преди да бъдат приватизирани на безценица.

Създадената от потърпевшите Всесловенска асоциация на инвеститорите и акционерите (VZMD) директно нарича дирижираната от Язбец операция "грабежа на века".

През 2017 авторитетното списание Mladina публикува част от разкритията на прокурорите в статия с красноречивото заглавие "Банкстери". Изданието твърди, че за да се заобиколи изискването за обществена по-

ръчка, консултантите за стрес тестовете са наети по специален закон, създаден иначе за покупки на оръжие за армията. Прокурорите също са установили, че въпреки солидния хонорар (30 млн. евро) оценките на Oliver Wyman невинаги са били извършвани по найпрофесионалния начин. Недвижимите имоти например са оценявани само на око, от външен оглед - и то само за първите около сто, след което те са използвани за определяне на усреднени стойности.

Притежаваните от банките акции от компании били обезценени средно с 80%, а машините и оборудването - с около 70%. Прокуратурата не е открила никакви документи, оправдаващи тези обезценки.

По този начин за NLB първо бил установен капиталов дефицит от 735 млн. евро, нараснал после до 1.55 милиарда.

МLADINA ДАВА И НЯКОИ КОНКРЕТНИ ПРИМЕРИ. Акциите на банката в пивоварната Lasko например се търгували по 12 евро парчето в края на 2013. Експертите на Oliver Wyman обаче ги оценили на 6 евро. След това собствениците на пивоварната продали своя дял по 25 евро. Излиза, че "професионалните оценители, работещи за 500 евро хонорар на час, са сгрешили с оценката... четири пъти", пише авторът на статията Боруц Мекина.

Националната банка е обвинявана и в твър-

ge песимистични прогнози за развитието на местната икономика. Заедно с ЕЦБ и Еврокомисията, банката тогава излиза с предвиждане, че словенската икономика ще се свие между 4.1 и 9.8% за следващите три години. В действителност за този период икономиката расте с 5.8%.

През 2012 предишното словенско правителство все още може да рекапитализира банките на далеч по-ниска цена, смята Велко Боле, икономист от института EIPF, ци-

СМЯНА НА АТМОСФЕРАТА

Покрай спасяването на банките публичният дълг на Словения набъбна до над 80% от БВП. Но замесените в операцията отдавна вече са другаде, отбелязва Investo. Освен Язбец, в международни финансови институции са бившият секретар на финансовото министерство Митя Мавко (в ЕБВР в Лондон) и колежката му от същото ведомство Катя Шпур (в Inter-American Development Bank във Вашингтон). Единствено Аленка Братушек, в чийто кратък мандат като министър-председател се състоя операцията. не усля по този път. В края на управлението си Братушек се самономинира за еврокомисар и вицепрезидент на комисията "Юнкер", но депутатите от Европейския парламент я отхвърлиха заради "недостатъчен опит".

тиран от Mladina. Тогавашният гуверньор Марко Кранч също е категорично против създаването на банка за лошите кредити, и оценява по-реалистично размерите на проблема. Година по-късно ролята на наследника му Язбец е да изпълнява "всичко, което ЕЦБ поиска", подчертава изданието. "Крайната цел на проекта за преструктуриране на словенските банки очевидно е особено евтината им приватизация, както и тази на притежаваните от тях компании", пише Мекина.

INVESTO, ОФИЦИАЛНОТО ИЗДАНИЕ на VZMD, описва приватизацията на NKBM, втората по размер банка. При 623 милиона евро капитал през 2015, банката е откупена от американския фонд Apollo и Европейската банка за възстановяване и развитие за едва 250 милиона евро. През същата седмица собственик става компанията Biser Bidco - пощенска кутия от Люксембург с не повече от 20 000 евро капитал и без служители. Новият собственик си изплаща като дивидент цялата годишна печалба на банката - 17 милиона евро. И прави същото с 30-те милиона печалба през следващата година. А словенската държава, която с милиардите на данъкоплатците е спасила банката, губи дори дължимите и 19% корпоративен данък върху тази печалба: новият собственик го плаща в Люксембург, където cmaßkama e 1%, mвърgu Investo.

IN THE EYE OF THE BEHOLDER

What lessons can Bulgaria learn from the 2013 Slovenian banking crisis?

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Beauty is in the eye of the beholder, an old saying goes. In the peculiar world of bank asset reviews, value is in the eye of the reviewer. The current question now is whether Bulgarian banks will learn this the hard way while the European Central Bank (ECB) is conducting checks ahead of the country's currency possible entry into the Exchange Rate Mechanism (ERM II), commonly known as the eurozone's "waiting room". And whether what will happen to them can be seen as a repeat of the lamentable experience of the Slovenian banking system six years ago.

JUST BEFORE THE END of the ECB's asset review of six Bulgarian banks, one of the main fears to which this review gives rise seems to be justified. According to independent insider sources, Frankfurt demands a serious downward revaluation of the various loan collaterals. It is worth mentioning this goes for *all six banks* that are being reviewed.

Some Bulgarian experts warned of such a scenario even a year ago. "Ideally, when such a revision is made, there is statistics of all types of market transactions with typical assets, of the terms for sale in case of bad credits, of the average price of a specific class of assets," Peter Andronov, Chairman of the Executive Board of the Association of Banks in Bulgaria, told Bloomberg TV Bulgaria at the time. "This kind of information is available in the countries of the eurozone. Unfortunately, the Bulgarian business is not so rich in statistical numbers, figures are substituted by assumptions or approximate values. A conservative approach is also preferred just in case."

THERE ARE MANY POSSIBLE EXPLANATIONS why the European reviewers would opt for the most conservative approach, painting the gloomiest possible picture. The current asset review, whose results will be announced in July at the latest, covers the three largest commercial banks in Bulgaria in terms of asset size, and, in addition, the three largest Bulgarian-owned banks.

The first of these explanations is in the reviewers' desire to make assurance double sure. Despite the two decades of financial and fiscal stability, Western Europe's financial technocrats still mistrust Bulgaria (as, in fact,

all other "new members"). No matter what statements of support are made at the political level, financial circles in Germany, France and the Netherlands do not want Bulgaria in the eurozone – at least not at this stage. Another important factor is related to the expiry of a number of terms of office in Brussels and Frankfurt. After the European Parliament elections, a new European Commission will have to be elected. ECB President Mario Draghi will leave office this autumn; several other key positions in the Central Bank will be taken by new figures. Those who are supervising the ongoing review in Bulgaria and those who have to give the answer about ERM II in July are clearly aware of the fact that in the autumn the responsibility will already fall on someone else.

FINALLY, WE COME to the suspicions, bordering on conspiracy theories, that the actions of the European reviewers could be intertwined with the interests of large international corporations looking for new acquisitions. At first glance, the decision of the ECB to review not only the three largest banks in the country but also the three largest Bulgarian-owned ones, seems to support these theories. Insiders claim, however, that the choice was mostly based on size, and other credit institutions were also considered in the process.

The previous asset quality review of the banking sector in 2016, carried out in active partnership with the European Commission (and by ECB methodology), showed that banks in Bulgaria were stable and well capitalized. Moreover, no matter what the current checks show, Frankfurt's conclusions are merely recommendations. Acting or not acting on them is up to the Bulgarian National Bank.

Still, the risks of subjectivity in the reviews cannot be overestimated. The story of the Slovenian banking crisis of 2013, fairly unknown in Bulgaria, clearly shows this.

SLOVENIA, THE FIRST OF the "new members" to adopt the euro (back in 2007), was long cited as a model for its strongly export-oriented economy, stable finances and a public debt GDP ratio of only 22%.

It was criticised by the international institutions on a single point: the authorities in Ljubljana stubbornly refused to privatise the three largest statecontrolled banks in the country.

In 2012 and 2013, however, the last ripples of the credit crunch reached that 2 million strong country, too. Within the space of a year, the proportion of bad loans in the banking system soared from about 13% to 17.2% - the third highest in the eurozone after the troubled Greece and Ireland. There was talk of an inevitable bailout by the ECB and IMF.

The new Liberal-dominated government in Ljubljana and the new Governor of the Bank of Slovenia, Boštjan Jazbec, decided first of all to carry out an asset review and stress tests in order to gauge the scale of the problem. However, consulting firms rather than auditors were chosen for the stress tests: Oliver Wyman and Roland Berger. The asset review was done by Deloitte and Ernst & Young.

The government had planned 1.2 billion euros to plug the holes in the system. But the stress tests revealed a capital shortfall of 4.8 billion euros, of which 3.7 billion were needed for the three largest state-owned banks - NLB, NKBM and Abanka.

At Jazbec's recommendation, the state funnelled over 3 billion euros into the troubled banks – the above three, as well as in the smaller Probanka and Factor Banka. The bad loans were taken out of their portfolios and transferred to an expressly set up "bad" bank: the Bank Asset Management

Still, the risks of subjectivity in the reviews cannot be overestimated. The story of the Slovenian banking crisis of 2013, fairly unknown in Bulgaria, clearly shows this

Company (BAMC). The shares of about 100,000 shareholders and bondholders were cancelled in the process.

THE LIBERAL WESTERN MEDIA and the ECB-linked structures still regard Boštjan Jazbec as the person who saved the Slovenian banking system. In his home country, however, opposite opinions are often heard – so opposite, in fact, that the Prosecutor's Office filed criminal charges against him and the other members of the central bank board, and his offices were searched in 2016.

Subsequently Jazbec threatened to resign and asked for police protection after receiving "death threats". The Governor assumed that the threats were prompted by the resolution of the troubled banks. "I have faced a media lynch and was threatened with lynching in comments on articles published without censorship by readers ... In recent years I have also been subject to verbal abuse from passers-by in the street," the banker said in a statement circulated by the Bank of Slovenia. Later, however, police investigators revealed that the threats had actually come from the husband of a former bank employee and specified that they were not related to Jazbec's work. He did step down in 2018, but only because he was offered an attractive position in the Single Resolution Board – the structure that will be ensure an orderly resolution of failing banks in the EU "with minimal costs for taxpayers".

THE LATTER SOUNDS RATHER IRONIC to Jazbec's critics in Slovenia, who argue that he did exactly the opposite – at the highest possible cost for taxpayers. The investigation of Chief Prosecutor Zvonko Fiser focused precisely on suspicions that during the reviews the banks' assets had been dramatically understated and that they were practically overcapitalised with state money before being privatized for a pittance. ►

Beratungs-und Orga-Control BOC BULGARIA

YOUR TRUSTED PARTNER with 40 years of experience IN CORPORATE & FIDUCIARY SERVICES

> Tax&Auditing Gold transactions Private Banking Setting up companies

> > BERATUNGS-UND ORGA-CONTROL

brings you the know-how and a

alobal exchange transactions

network to help you make tax

savings and assist in your business

Besides all fiduciary services, we offer to our clients an E-TRADE MANAGER "STARTRADE". With this tool doing business is easier, you can monitor all your global business operations anywhere, anytime.

(+41) 41 711 29 01 Nordstrasse 1 CH-6302 Zug, SWITZERLAND

(+359 2) 805.71.76 53-55 Blvd. Totleben Business center Regus Sofla, BULGARIA

www.bocauci.co

► The Pan Slovenian Shareholders' Association (VZMD), set up by the affected, bluntly described the operation orchestrated by Jazbec as "the plunder of the century".

In 2017, the prestigious Mladina magazine made public part of the prosecutors' findings in an article tellingly entitled "Banksters". The magazine claims that in order to circumvent the public procurement requirement, the stress test consultants were hired under a special law originally intended for purchases of weapons for the army. The prosecutors also found that, despite the substantial fee (30 million euros), Oliver Wyman had not always taken the most professional approach to its evaluations. Real estate, for example, was evaluated only by viewing the properties, and then only the first one hundred or so, and the rest were evaluated applying averages. The corporate shares held by banks were impaired by an average 80%, and machinery and plant by about 70%. The Prosecutor's Office did not find any documents justifying these impairments.

Thus, a capital deficit of 735 million euros was first established for the NLB, which subsequently grew to 1.55 billion euros.

MLADINA ALSO CITES SOME CONCRETE EX-

AMPLES. The bank's shares in the Lasko brewery, for example, were trading at 12 euro apiece at the end of 2013. Oliver Wyman experts, however, valued them at 6 euros. The brewery's owners then sold their shareholding at 25 euros.

CHANGING THE ATHMOSPHERE

The banks' bailout bloated Slovenia's public debt GDP ratio to over 80%. But those involved in the operation have long bowed out. Investo notes. Besides Jazbec, two other have also joined international institutions: the former Finance Ministry secretary Mitja Mavko (at the EBRD in London) and his colleague from the Ministry Katja Spur (at the Inter-American Development Bank in Washington). Only Alenka BratuŠek, during whose short prime ministry the operation took place, has failed in this respect. At the end of her term, Bratušek nominated herself as European commissioner and senior vice-president of the Juncker Commission, but the European Parliament rejected her due to her "lack of experience".

It turns out that the "professional appraisers, charging 500 euros an hour for their services, came up with a figure that was .... a quarter of the fair market value," writes the article's author Borut Mekina.

The Bank of Slovenia was also accused of overpessimistic projections of the local economic development. Together with the ECB and the European Commission, at the time the bank predicted that the Slovenian economy would shrink by 4.1% to 9.8% in the next three years. In fact, the economy grew by 5.8% during that period.

In 2012, the then Slovenian government was still able it recapitalise the banks at a much lower cost, says economist Veljko Bole of the EIPF Institute, cited by Mladina. The then central bank Governor Marko Kranjc also firmly opposed the establishment of a bad credit bank and estimated the magnitude of the problem more realistically. A year later, the role of his successor Jazbec was to do "the ECB's every bidding", as the magazine puts it. "The ultimate goal of the project for the resolution of the Slovenian banks is obvious: dirt cheap privatization of the banks and of the companies they own," Mekina wrote.

INVESTO, THE OFFICIAL VZMD PUBLICATION, reports the privatization of NKBM, the second largest bank. With 623 million euro capital in 2015, the bank was acquired by the American Apollo fund and the European Bank for Reconstruction and Development for only 250 million euros. That same week it was transferred to Biser Bidco, a letterbox company registered in Luxembourg with no more than 20,000 euro capital and no staff. The new owner paid the bank's entire annual profit as dividend to himself - 17 million euros. The same happened to the 30 million euros posted as a profit the following year. While the Slovenian state, which bailed out the bank spending billions in taxpavers' money. forfeited even the 19% corporate tax due on that profit: the new owner paid the tax in Luxembourg where its rate is 1%, Investo says.

ОТВАРЯМЕ НОВ ОФИС, КЪДЕТО СИ ПОИСКАШ. УДОБЕН ЛИ ТИ Е?

ССС Централна Кооперативна Банка

V

6

P

10

M

2

X

ЕВРОПА СРЕЩУ БАНКОВИТЕ КАРТЕЛИ EUROPE AGAINST THE BANKING CARTELS

Глобата от 1 милиард евро е само началото за институциите, уличени в манипулиране на валутната търговия

Европейските надзорни и регулаторни органи винаги са гледали с по-изострено внимание към финансовите институции от Изток. Но това невинаги е правилният подход, както посказва и най-пресният пример от поредицата гръмки скандали със западни банки.

В средата на май службата за защита на конкуренцията към Европейската комисия наложи 1.07 милиарда евро глоби на пет от най-големите световни банки заради два доказани картела за манипулиране на валутната търговия.

Това са британските Royal Bank of Scotland (249 млн. евро глоба) и Barclays (210 млн.), американските Citigroup (311 млн.) и JPMorgan (229 млн.) и японската MUFG (70 млн.). Швейцарската UBS също трябваше да плати глоба (285 млн. евро), но тя бе опростена, защото тъкмо тя е уведомила европейските власти за картела. За останалите санкциите са намалени с между 10 и 50 на сто в замяна на съдействието им при разследването.

Продължилото пет години разследване доказа, че споменатите банки са били замесени в два различни картела, където са договаряли и съгласували операциите си по валутна търговия, оценявани на трилиони евро.

Двата картела са наречени на онлайн чатовете, през които трейдърите - уж конкуренти помежду си - са се уточнявали как да манипулират пазара.

Сitigroup и JPMorgan са участвали в картела "Three Way Banana Split", работел между 2007 и 2012 година. MUFG са участвали в "Essex Express", функционирал от 2009 до 2013. Британските Barclays и RBS са участвали и в двата. В двете чат-стаи са манипулирани търговиите с 11 основни валути, включително щатски долар, британска лира, евро и японска йена. От Еврокомисията потвърждават, че водят и други разследвания по сходни подозрения, едно от които засяга Credit Suisse, но засега по тях няма резултат. The fine of 1 billion EUR is just the beginning for the institutions, accused of manipulating the foreign exchange trade

The European supervisory and regulatory bodies have always watched with keen attention the financial institutions from the East. But this is not always the right approach, as the latest example from the series of loud scandals with western banks is suggesting as well.

In the middle of May the Competition Protection Office with the European Commission fined five of the largest banks in the world with 1.07 billion EUR for two proven cartels for manipulation of the foreign exchange trade.

These are the British Royal Bank of Scotland (a fine of 249 million EUR) and Barclays (210 million) the American Citigroup (311million) and JPMorgan (229 MAH.) and the Japanese MUFG (70 million). The Swiss UBS also had to pay a fine (285 million EUR), but it was waived, because it was precisely it that has notified the European authorities of the cartel. For the rest the sanctions have been reduced with between 10 and 50 per cent in exchange for their cooperation with the investigation.

The investigation that lasted for five years proved that the abovementioned banks were involved in two different cartels, where they negotiated and coordinated their foreign exchange trade operations, worth trillions EUR. The two cartels are named after the online chats, through which the traders - would-be competitors between them - settled between themselves how to manipulate the market.

Citigroup and JPMorgan were participating in the "Three Way Banana Split" cartel, which was operating between 2007 and 2012. MUFG was participating in the "Essex Express", which was functioning from 2009 to 2013. The British Barclays and RBS were participating in both. The trade with 11 main currencies was being manipulated in the two chat rooms, including US dollar, pound sterling, euro and Japanese yen. The European Commission is confirming it is leading other investigations as well on similar suspicions, one of which is concerning Credit Suisse, but there is no result from them so far.

The European Commissioner for Competition Margrethe Vestager announced that these

Еврокомисарят по конкуренцията Мартрете Вестагер обяви, че тези решения "изпращат ясно послание, че Комисията няма да толерира задкулисно поведение в който и да било сектор на финансовите пазари".

Съмненията за манипулации на forex пазарите се появиха след другия гръмък скандал - с нагласяването на лихвения процент LIBOR през 2012. Оттогава различните замесени банки са платили общо над 10 милиарда долара глоби. Решението на Еврокомисията със сигурност ще отвори вратата и за колективни съдебни искове срещу кредитните институции от потърпевши клиенти. Със завеждането им се ангажира същата адвокатска кантора, която водеше сходните дела в САЩ и издейства 2.3 милиарда долара обезщетения.

decisions "send a clear message that the commission will not tolerate collusive behaviour in any sector of the financial markets".

The suspected manipulations on the forex markets emerged after the other loud scandal - the one with the making up of the LIBOR interest rate in 2012. Since then the various banks involved have paid a total of over 10 billion dollars of fines. The decision of the European Commission will surely open the door for collective judicial actions against the credit institutions by affected customers as well. The same solicitor's office, which was conducting the similar lawsuits in the USA and secured 2.3 billion dollars worth of compensations, undertook to institute them. ■

Together we make it happen!

UNSMOKE YOUR WORLD.

ВРЕМЕ Е ЗА СВЯТ БЕЗ ДИМ IT'S TIME TO UNSMOKE THE WORLD

Време е да насърчим усилията в световен мащаб да живеем в един свят без тютюнев дим, независимо дали, като направим най-добрият избор и се откажем напълно от цигарите и никотина, или, ако не можем да се откажем, като преминем към по-добра алтернатива.

Когато спрете да пушите, трябва да кажете "сбогом" не само на цигарите, но и на всички онези малки навици и привички като цигарата със сутрешното кафе или чашата вино вечер, рутинното и успокояващо ровене в чантата, другарството и клюките между колеги и приятели, които пушат.

Това ни е ясно. Но нещата се променят в целия свят и ние искаме да бъдем част от тази глобална промяна, като ускорим процеса на премахване на тютюневия дим в света и разказваме историите на хората, които са се посветили на мисията за изграждане на бъдеще без дим. Това е нашата кампания, наречена Unsmoke.

Можете да я разглеждате като проект, целящ да обедини непушачите и пушачите. Ние, хората във Филип Морис Интернешънъл (ФМИ), искаме светът да знае, че мисията "Бъдеще без дим" е възможна. Unsmoke е една глобална кампания за премахване на дима от нашия живот и от живота на нашето семейство и приятели.

"Unsmoke е креативният израз на нашето бъдеще без дим", завява Мариан Залцман, старши вицепрезидент глобални комуникации във ФМИ. "За мен успехът е думата Unsmoke да стане част от езиците по света и идеята, че Филип Морис Интернешънъл донесе годината, в която се премахна дима." It's time to champion global efforts to live in a smoke-free world, whether by making the best choice, quitting cigarettes and nicotine altogether, or for those who don't quit, changing to a better alternative.

It's not just the cigarettes that you have to say goodbye to when you stop smoking, but all those little habits and experiences. That cigarette with the morning coffee or an evening glass of wine, the comforting routine of reaching in your bag, the camaraderie and gossip to be had among fellow colleagues or friends who smoke.

We get that. But around the world, things are evolving; and we want to be a part of that, accelerating drives to rid our world of smoke, sharing the stories of those who have committed to a smoke-free future. This is our campaign: we're calling it Unsmoke.

Think of it as a project to unite nonsmokers and smokers alike. We, the people of Philip Morris International (PMI), want the world to know that there can be a smoke-free future. Unsmoke is all about getting smoke out of our life or the lives of our family and friends.

"Unsmoke is the creative expression of our smoke-free future," says Marian Salzman, Senior Vice President Global Communications. "For me, success is the word unsmoke being institutionalized in languages around the world, and the idea that Philip Morris International brought you the year of Unsmoking."

Материалът е изготвен с подкрепата на Филип Морис България

This material is published with the support of Philip Morris Bulgaria

ДЕЦАТА СЕ НУЖДАЯТ НЕ САМО ОТ ЗНАНИЯ, НО И ОТ УМЕНИЕТО ДА ГИ ПРИЛАГАТ

Десислава Якимова-Лалова и Любомир Лалов, създатели на образователни центрове BRITANICA и на BRITANICA Park School, npeg THE INFLIGHT MAGAZINE

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

рез септември ще откриете BRITANICA Park School, новия си училищен комплекс в Драгалевци - една от най-големите инвестиции в българското частно образование. Лесно ли се решихте на такъв ход, и какво очаквате да ви донесе този проект?

Д. Л.: Всъщност доста дълго го отлагахме. Идеята да създадем частно училище се зароди още преди двайсет години, но покрай центровете за английски език дълго не ни оставаше време да се фокусираме върху нея. После изникна въпросът къде точно да бъде. Гледали сме различни места, имали сме всякакви предложения, но нито едно не отговаряше напълно на нашата визия - училището да има пространство, чист въздух, здравословна среда.

В края на краищата става дума за деца, които започват om I клас и остават до XII. Важно е къде ще прекарват поголямата част от деня си в продължение на дванайсет години. В същото време трябваше да е удобно и близо до града.

Дълги години сякаш по навик вярвахме във високото качество на българското образование. Как стоят нещата днес според вас? Нерядко сме чували оплаквания, че системата е морално остаряла, лишена от гъвкавост, че все така залага само на теоретичните знания и прекомерно изтощава децата. Има ли нещо вярно в това? Със създаването на BRITANICA Park School и вие ще попаднете под обхвата на държавната регулация...

Д. Л.: Да, maka e. Всяко училище в България трябва да отговаря на изискванията на МОН. Само че в частното образование е възможно децата да получат същите знания, които министерството изисква, но чрез други методи. Не толкова чрез теоретично наизустяване, а с по-практически насочени занимания. Нашата методика е основана на т. нар. project-based learning - идеята е чрез проекти децата да свързват материала, който учат, с реалния живот.

Споменахте, че децата се изтощавали. Но специално малkume, между първи и четвърти kлас, имат страшно много енергия. И неслучайно във финландските училища например те постоянно са навън - учат, играят, учат, играят... Непрекъснато са в досег с природата. Затова и ние сме заложили в нашата програма, независимо от часовете по физическо, и един час след обяда, koùmo се запълва със спорт и игри. Междучасията също са по-големи, за да има време за игра. Изискванията на МОН се покриват, но чрез нов, алтернативен метод в преподаването.

По-лесно ли е вече да разработиш и регистрираш авторска учебна програма след основните промени в ►

"В частното образование е възможно децата да получат същите знания, koumo министерството изисква, но чрез други методи"

▶ закона за образованието преди три години? Ваши колеги в миналото се оплакваха, че докато успеят да прокарат някоя новаторска идея, тя е вече остаряла...

Д. Л.: Няма как на всеки три години да се сменя програмата. Има новаторски програми, които не са непременно нови. Системата "Монтесори" е въведена още 60-те години, но е актуална и сега. Също и "Реджо Емилия", която е близка до тази на "Монтесори" и е въведена през 1998. В момента тя е най-нашумялата система в САЩ и неслучайно в детската градина в BRITANICA Park School работим именно по нея.

Така че, когато говорим за новаторски програми, не става дума за някакви изцяло нови идеи, за които никой не е чувал досега.

Споменахте креативността. Често се цитират резултатите от международните изследвания PISA, според които 40% от гимназистите в България имат проблеми с писането и усвояването на текст. За ниска грамотност ли говорят тези резултати, или зад тях се крият и други проблеми?

Д. Л.: По-скоро други проблеми. В българските училища действително все още се набляга на научаването на материала в зададена рамка, с определен правилен отговор. Докато при PISA се обръща внимание на други, различни умения на децата: ако става дума за четене с разбиране, например, PISA оценява способността на децата критично да осмислят текста и да рефлектират върху него. Ако става дума за математика и други точни науки – PISA оценява качеството на децата да решават проблеми.

Българските деца знаят материала, те не са неграмотни. Но въпросът е до каква степен могат да го използват в реалността, за да решават практически проблеми, и способни ли са да дават оригинални идеи. Тези умения, които днес наричаме уменията за XXI век: критично мислене, разрешаване на проблеми, креативност, работа в екип, грамотност, любопитство, адаптивност, лидерство, социална ангажираност и така нататък. За съжаление те остават недоразвити при онези деца, на които се налага да запаметяват, без да навлизат с критичен поглед в това, за което учат.

От години се води спор - впрочем не само у нас - дали учениците в частните училища не трябва да получават същото държавно финансиране, каквото и учениците в обществените. Промените в закона преди три години теоретично отвориха една вратичка за това, но как стоят нещата на практика? Приемливо ли е частното образование да се конкурира за средства с общественото?

Л. Л.: Наистина gagoxa makaßa възможност, но поставиха makußa pecmpukции, че е почти невъзможно pogumeлите ga се възползват от тази субсидия. Причините за това са най-вече тежките бюрократични изисквания относно отчетността, както и сериозните административни изисквания на МОН. Това би довело не само до необходимостта от разширяване на административния щат на самото частно училище с поне няколко души, които да се заемат с документацията, но и до растяща ангажираност на самите родители в процеса.

Става дума за онези около 1300 лева, които са държавната бюджетна издръжка за всеки ученик в България?

Л. Л.: Да. По този начин те ощетяват не частното образование, а онези родители, които са се нагърбили да образоват децата си за своя сметка. Няма частна образователна институция, която да е успяла да покрие тези рестрикции.

Едно от възраженията е, че пренасочването на ресурс към частните училища ще ощети обществените. Че може да избуят безброū частни училища и системата да бъде едва ли не източвана...

Л. Л.: Идеята на тази субсидия е просто да облекчи родителите, които плащат такси в частните училища. Самите училища получават таксата, независимо дали тя идва изцяло от родителите, или една част от нея е от държавната субсидия. Просто тази субсидия би направила частното образование достъпно за повече хора.

Повечето хора свързват BRITANICA, която през април навърши 20 години, най-вече с езиковите курсове. Невролози и психолози твърдят, че билингвизмът се отразява дори физиологично на мозъка, правейки го по-малко податлив на стрес и по-способен да взема решения. Един професор от

Масачусетския технологичен институт преди година изчисли, че владеенето на втори език в Америка носи средно между 2% и 4% по-високи доходи. По-големи ли са предимствата на втория език в страни като България, чийто собствен език не е от най-популярните в света?

Д. Л.: Разбира се. Английският език е вече базов - във всяка компания в България днес moй се използва, устно или писмено. За да се справяш с живота днес, трябва да го владееш, поне на работно ниво. Всъщност, за да имаш конкурентни предимства в наши дни, вече ти трябва втори чужд език, а английският ти трябва да е на същото ниво като матерния.

Някои езици се научават по-лесно от други, някои носят потенциално повече практически ползи. Кои според вас са Една от основните ви дейности е също да консултирате ученици при избор на последващо обучение в чужбина. Кои са най-популярните дестинации и какво трябва да знаят учениците и родителите им, когато правят такъв избор?

Д. Л.: Допреди две години - тоест допреди да започне да се говори за Brexit - дестинация номер едно беше Англия. След това обаче изключително много се засили интересът към Холандия. Там отново се кандидатства с английски, а и самите холандски университети предлагат програми на английски език.

Процесът на кандидатстване е по-опростен. А при някои специалности се стига до така наречения "numerus fixus" – класират се, да кажем, всички с успех над 5.80, и после системата на университета произволно избира определен брой от тези канgugamu, съобразен с квотата.

"Английският език е вече базов - във всяка компания в България днес той се използва, устно или писмено"

най-полезните езици за българските ученици днес?

Д. Л.: Зависи в каква възраст е ученикът. Ако е вече в гимназия, този избор е най-добре да се свърже с плановете му какво иска да учи по-нататък. Ако се е насочил към природните науки - математика, физика и така нататък, добре е вторият език да е френски. Или пък немски, ако планира да продължи обучението си в Германия. Но в повечето компании в Европа се говори френски.

Л. Л.: Всъщност според това проучване на MIT, което споменахте, българите вече сме едни гърди напред, защото имаме родния български, знаем английски и ако учим френски, това е вече трети език. Докато за американците е само втори.

Д. Л.: Друга полза от френския е, че от него много лесно се минава на испански, италиански или португалски. Попаднал в испаноезична страна, един говорещ френски език човек спокойно ще може да общува и на испански само след няколко месеца.

Преди няколко години имаше една рекламна кампания на България за пред чуждестранни инвеститори, която наблягаше на това, че едва ли не всеки втори човек у нас знае и чужд език. Какво е положението днес по ваши наблюдения?

Д. Л.: Да, може да се каже, че е така, но въпросът е на какво ниво. Преди десетина години възрастните ни курсисти идваха, за да получат ниво В1 - intermediate. Днес повечето хора вече го имат, и идват да го повишат до В2, и по-рядко до С1 и С2.

Как би могъл Brexit ga се отрази на българските студенти на Острова?

Д. Л.: Не би трябвало да се отрази на тези, които следват в момента. Какво ще се случи, след като завършат, тепърва ще видим. Политиката на британското правителство е да се увеличат сериозно таксите за студенти от Европейската общност.

Учението в чужбина бе един от основните канали, по които се случваше прословутото изтичане на мозъци от България. Променят ли се тенденциите в последните години? Повишава ли се броят на студентите, които завършват зад граница и после се връщат да живеят тук?

Д. Л.: Да, категорично. През последните четири години все повече деца, които учат зад граница, после се връщат в България. Всъщност бих казала, че тенденцията се обърна. Повече младежи се връщат, отколкото остават в чужбина. Което е чудесно.

На финала да се върнем към BRITANICA Park School. С какво то ще се отличава от останалите училища в София?

Д. Л.: Със сигурност мога да заявя, че методологията на новото ни училище ще е едно от нещата, които ще ни отличава значително от останалите.

В BRITANICA Park School ние обединихме опита и капацитета си с първото частно училище и детска градина – "Дрита". Стъпвайки на 30-годишния им опит, както и на 20-годишната образователна методика на BRITANICA, заедно ще надградим с иновативна образователна методика, развивайки индивидуалните потенциал и талант на всяко едно дете.

Другото, което ще ни отличава, е средата – стимулираща, уютна и сигурна, в модерен кампус и с всички удобства. BRITANICA Park School е построено по европейските стандарти, не по българските - макар че смятам, че в най-скоро време и българските ще се изравнят с тях. Европейските стандарти изискват определени квадратни метри за всеки ученик. Съобразено с това, училището е построено за по две паралелки от всеки випуск.

А. А.: Много време отделихме за проучване и създаване на правилната атмосфера. Като започнем с това, че цялата сграда е с подово отопление - в края на краищата децата, особено по-малките, през повечето време са на земята. Създаването на комфорт беше главно условие, за да може да въведем тези нестандартни за България методи на обучение. В класните стаи зад чиновете има пространство, където децата могат да седнат на пуфовете или направо на килима, и часът да се провежда там - особено когато не се налага постоянно писане.

Също толкова дълго обмисляхме въпроса за вентилацията. Знаете, че ако нивото на кислорода в помещенията падне, на децата им се доспива. Не разчитаме учителят да преценява кога да отвори прозорците. Мерим качеството на въздуха с датчици и подаваме пресен въздух централно и непрекъснато. Като го филтрираме за полени и всякакви други алергени.

Предпочетохме също да създадем кухня, за да може храната да се готви на място, и учениците да имат избор от поне две менюта.

Искаме също те сами да плащат за храната си чрез микросметки, захранвани от родителите, така че още в 5-и клас децата да започнат да се учат да управляват финанси. В същото време така родителите имат контрол върху това какво си е поръчвало детето и могат при нужда да нанесат корекции.

Какво място имат новите технологии в самия образователен процес?

Л. Л.. Навсякъде сме оборудвали с интерактивни дъски. За тийнейджърите идеята ни е да ползват всичко онлайн, чрез предоставени от училището лаптопи, но това е следващата стъпка. Онлайн системата ще позволи и на децата, които отсъстват, да не изпускат нищо от процеса.

Иначе самата сграда е със зелен покрив, с фотоволтаична централа, която покрива почти всичките ѝ нужди, и с пречиствателна станция за водата - за да научим децата и на грижа за околната среда.

BESIDES KNOWLEDGE, CHILDREN NEED THE SKILL TO APPLY IT

Desislava Yakimova-Lalova and Lyubomir Lalov, founders of the BRITANICA educational centres and BRITANICA Park School

By KALIN NIKOLOV / Photography IVAILO PETROV

n September you will open your new school complex in Dragalevtsi – one of the biggest investments in Bulgarian private education. Did you easily decide on this move and what do you expect from this project?

D.L.: Actually, we've been postponing this move for quite some time. Our original idea of twenty years ago was to set up such a private school, but our involvement in the English language centres left us no time to focus on this idea. Then we had to decide on its location. We looked at many different places, we had all sorts of offers, but none of them seemed to meet our vision: a school with space, clean air and a healthy environment.

These are, after all, children who are with us from 1st through 12th grade. It is important where they will spend most of their day for 12 years. At the same time, it had to be located conveniently close to the city.

For many years, we were somehow accustomed to believing in the high quality of Bulgarian education. What do things look like today, in your opinion? There've been frequent complaints that the system is obsolete, inflexible, relying only on theoretical knowledge and exhausting the children. Is there any truth in this? With the establishment of BRITANICA Park School you, too, will come under state regulation...

D.L.: Yes, that's true. Every school in Bulgaria has to meet the requirements of the Ministry of Education and Science. However, in private education it is possible for children to receive the same knowledge as the Ministry requires, but by other methods.

Less by means of theoretical memorization, as with more practical studies. Our methodology is based on the so-called project-based learning the idea is that children use projects to associate the material they study with real life.

You mentioned that the children were exhausted. But especially the young ones, from 1st to 4th grade, have an awful lot of energy. It is no accident that in Finnish schools, for example, they are constantly outdoors – learning, playing, learning, playing... They are in constant contact with nature. That's why in our programme, besides physical education classes, we, too, have added one hour after lunch that is devoted to sports and games. The breaks, too, are longer to provide playtime. The Education Ministry's requirements are met, but through a new, alternative teaching method.

Is it now easier to develop and register a unique school programme after major changes to the Education Act three years ago? Some of your colleagues complained in the past that by the time they had managed to get an innovative idea approved, it had already been outdated...

D.L.: There's no way to change the programme every three years. There are innovative programmes that are not necessarily new. The Montessori Method was introduced back in the 1960s, yet it is still up to date. So is the Reggio Emilia Approach, introduced in 1998, and close to Montessori. It is related to the development of children's creativity, and is currently the most talked-about system in the United States. And the system we have chosen to implement in our BRITANICA Park School kindergarten.

So when speaking of innovative programmes, these are not some completely new ideas nobody has ever heard before.

You mentioned creativity. The results of

BUSINESS COVER STORY

the PISA international assessments are often quoted, according to which 40% of high school students in Bulgaria have problems with writing and learning a text. Do these results point to low literacy skills or do they reflect other problems?

D.L.: Other problems, I would say. In Bulgarian schools there is still an emphasis on learning the material by heart, the aim being to get better marks. PISA assesses to what extent children comprehend the material and critical thinking is encouraged. Memorization does not develop critical thinking. Bulgarian children know the material, they are not illiterate. The question is to what extent they can use it in reality to solve practical problems and whether they are able to generate original ideas. These skills, which we now call 21st century skills, unfortunately remain underdeveloped in children who are only forced to learn by rote.

For years there has been a controversy – and not only in Bulgaria – whether pupils in private schools should receive the same state funding as pupils in public schools. The amendments to the Education Act three years ago theoretically opened a loophole for this, but what are things like in practice? Is it acceptable for private education to compete for funds with public education? What are the arguments in favour of such a policy?

L.L.: The amendments did really provide this possibility, but they set such restrictions that it its almost impossible for parents to take advantage of it. Because this is actually a subsidy for parents...

You mean the approximately 1,300 leva state subsidy per pupil in Bulgaria?

L.L.: Yes. It is not private education that is

"In private education it is possible for children to receive the same knowledge as the Ministry requires, but by other methods" harmed that way, but those parents who have decided to educate their children at their own expense. There is no private educational institution that has managed to meet these restrictions. The main reason is that the ministry has too heavy administrative requirements. To answer them, the schools should hire some new people just to handle the paperwork. And it is equally demanding for the parents, too.

One objection is that redirecting resources to private schools will be to the detriment of public schools. That countless private schools could mushroom and the system could well-nigh be drained...

L.L.: The idea of this subsidy is simply to assist parents who pay private school fees. The schools themselves get their fees, whether fully from parents or partly from state subsidies. This subsidy would simply make private education accessible to more people.

Most people associate BRITANICA, which turned 20 in April, mainly with language courses. Neuroscientists and psychologists claim that bilingualism affects the brain even ▶

▶ physiologically, making it less susceptible to stress and more capable of making decisions. A year ago, a professor at the Massachusetts Institute of Technology estimated that speaking a foreign language in America results in an average 2% to 4% higher income. Are the advantages of a second language greater in countries like Bulgaria whose own language is not among the most popular in the world?

D.L.: Of course. English is now the basic language – it is used in any company in Bulgaria today, orally or in writing. To be prepared for life today, you must have at least a working knowledge of it. In fact, in order to have competitive advantages today you even need a second foreign language, and your English must be at the level of your mother tongue.

Some languages are learned easier than others, some have potentially more practical benefits. Which do you think are the most useful languages for Bulgarian pupils today?

D.L.: It depends on the age of the pupil. If he is already in high school, this choice had best be made in accordance with his plans of what he wants to study later. If he opts for the natural sciences – mathematics, physics, etc. - French is a good second language. Or German, if he plans to continue his education in Germany. But French is spoken in most companies in Europe.

L.L.: In fact, according to the MIT study you mentioned, Bulgarians are already one step ahead because we have our native Bulgarian, we know English, and if we study French – that's already a third language. For the Americans it is only a second language.

D.L.: Another benefit of French is that it makes the transition to Spanish, Italian and Portuguese very easy. A person who speaks French in a Spanish-speaking country will be able to freely communicate in Spanish in just a few month.

A few years ago, a Bulgarian advertising campaign for foreign investors emphasized that just about every other person in the country speaks a foreign language. What's the situation like today, in your opinion?

D.L.: Yes, people know foreign languages, the question is at what level. Some ten years ago adults enrolled in our courses to achieve the B1 – intermediate level. Today most people already have it and come to raise it to B2, and less often to C1 or C2.

One of your main activities is also to advise students in their choice of subsequent education abroad. Which are the most popular destinations and what should pupils and their parents know when making such a choice?

"Before the talk about Brexit started, the UK was the number one destination. Then, however, interest in the Netherlands soared"

D.L.: Up to two years ago - i.e. before the talk about Brexit started – the UK was the number one destination. Then, however, interest in the Netherlands soared. There, too, you apply with English, and Dutch universities offer study courses in English.

The application procedure itself is easier. For the UK you need motivation letters and often interviews, in the Netherlands you apply only with a diploma. And in case of the most popular specialties a lottery comes into play – everyone, let's say, with marks of over 5.80 is accepted and then lots are drawn.

How could Brexit affect Bulgarian students in the UK?

D.L.: It should not affect those who are studying there at the moment. What will happen once they graduate remains to be seen. The government's policy is to considerably increase the fees for students from the European Community.

Studying aboard was one of the main channels for the notorious brain drain from Bulgaria. Have trends been changing in recent years? Is the number of students who are graduating abroad and returning to live here increasing? *D.L.:* Yes, definitely. In the last four years increasingly more children who study abroad are returning to Bulgaria. In fact, I would say that the trend has been reversed. More young people are returning than staying abroad. Which is great.

Finally, let's go back to your new school. How will it differ from the other schools in Sofia?

D.L.: On the one hand, with its methodology. We have combined our experience and capacity with those of Bulgaria's first private kindergarten and school - Drita. On the other hand, what distinguishes us

is the building itself.

The school has been built according to European rather than Bulgarian standards - although I think that Bulgarian standards will soon catch up. European standards require a certain number of square metres per pupil. The school has been built to accommodate two classes each of every grade.

L.L.: We spent a lot of time to study and create the right atmosphere. Starting with the fact that the whole building has floor heating – after all, children, especially the younger ones are on the ground most of the time. Creating comfort was a prerequisite for introducing these non-standard teaching methods for Bulgaria. There is room behind the desks in the classrooms where the children can sit on pouffes or right on the carpet and have their lesson there – especially when there's no need for constant writing.

We spent just as much time thinking about ventilation. As you know, when the level of oxygen in the classroom drops, the children get sleepy. We don't rely on the teacher to decide when to open the windows. We use sensors to measure air quality and supply fresh air centrally and continuously. It is filtered for pollens and all kinds of other allergens.

We also opted for our own kitchen so that food can be prepared on the spot and pupils can choose between at least two menus.

We also want them to pay for their food with microaccounts topped up by parents, so that children will learn how to manage finances already in 5th grade. At the same time, parents have control over what the child has ordered and can make corrections, if necessary.

What place do new technologies have in the educational process itself?

L.L.: We've installed interactive whiteboards everywhere. Our idea is that teenagers use everything online with school laptops, but that's the next step. The online system will also prevent children who are absent from missing anything of the process. Otherwise, the building itself has a green roof, a photovoltaic system that meets almost all its needs, and a water treatment station to also teach children to care for the environment.

С поглед към твоето бъдеще

Пенсионно осигуряване

Животозастраховане

Общо и здравно застраховане

1303 София, бул. Тодор Александров 117 meл.: 02/ 816 45 65, факс: 02/ 816 45 66, www.saglasie.bg

ПРАВОТО ДА ШОФИРАН

Автомобилът направи човека по-свободен от всяко друго изобретение в историята. Но според мнозина сега е на път да го пороби

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK BMW, АРХИЕ

"Някога автомобилите бяха освободители, инструмент на социалния егалитаризъм", каза ни преди няколко години световноизвестният архитект Рем Колхаас. "Сега се превръщат в точно обратното".

ВСЕ ПОВЕЧЕ ХОРА ИЗПИТВАТ подобна тревога. Автомобилните производители вече ни отнеха свободата сами да ремонтираме колите си, настояват те. Тенденцията е самите коли да започнат да ни следят и дори да продават интимна информация за нас по начина, по който го правят Google и Facebook. Разработват се всевъзможни схеми, които да заменят притежаването на личен автомобил с някакви други форми на ползване! Появяват се нови технологии, които са на път ра направят спазването на правилниците не сами задължителни но и неизбежно. И накрая идва най-голимата заплаза според песимистите: самото ни право да шофирам да бъде отнето. За няколко десетки хиляди души в САЩ тази заплаха е толкова реална, не те създадо ха Асоциацията за човешко шофиране (Human Drivin Association) и сега правят постъпки правото да караш да бъде защитено от конституцията. Откъде идва заплахата ли? От трите водещи технологични тенденции при автопобилите днес: електрификацията, свързаността и автономното управление. ►

▶ ПОПРАВИ СИ САМ. Електрификацията е на път да завърши една тенденция, започнала още в края на 90-те години с масовото навлизане на електрониката в автомобилостроеното: да направи невъзможно сами да поправите колата си. В Америка днес все по-популярни стават сбирки като RADwood, където се допускат само автомобили от 80-те и 90-те - последната епоха, в която колите можеха да се ремонтират само с подръчни инструменти, без да са нужни компютри и специален софтуер.

Естествено, за повечето хора перспективата да легнат под колата с ключове и гресьорка не е точно привлекателна. Но въпросът е принципен. Способността сами да оправяме устройствата си ни дава контрол, свобода и усещане за смисъл, пише философът Матю Кроуфърд в книгата си "Shop Class as Soulcraft". Обратно, невъзможността да ги оправим сами (и дори да погледнем какво има под капака) ни прави техни слуги и роби. Затова и основателите на RADwood прогнозират, че цената на последните оцелели стари, механични автомобили ще започне да расте съвсем скоро. "Времето, което сме склонни да отделим за разучаване на един продукт, за изучаване на функциите му, става все по-кратко", каза преди време Адриан ван Хойдонк, шефът по дизайна на BMW Group, пред "КОЛЕЛА". "А автомобилите винаги са били един от наисложните продукти. Отнема месеци и години, за да разбереш напълно как работят. Хората вече нямат това време... Те все още харесват продукта, но не uckam ga четат упътването".

Електрическото задвижване ще завърши процеса. При електромобилите механичните компоненти са значително по-малко; от значение е най-вече софтуерът. Както каза навремето Илон Мъск, Tesla gopu не е автомобил, а компютър на колела.

КОНТРОЛИРАНИ НАВСЯКЪДЕ. Автомоби-

лът е един от ключовете към прословутия "Интернет на нещата", в който всичко в живота ни ще е свързано. Но няма ли това още повече да подкопае свободата ни?. "Светофарите ще бъдат заменени от сензори, на които няма как да не се подчиниш. В новия свързан свят всяко място ще е под наблюдение - но от кого?", пита Рем Колхаас. "България по комунистическо време имаше добра представа каква несигурност могат да носят собствените ни домове, когато имаме усещането, че някой може би ни подслушва. Смятам, че това е много тревожна тенденция. И съм наистина изумен, че човечеството прегърна този изцяло търговски аргумент с цената на собственото си уединение и лично пространство", признава големият архитект.

Думите на прехвърлилия 70-те Колхаас може да ви прозвучат като обичайния страх на по-възрастните поколения от прогреса. Но всъщност подобно мнение сме чували и от някои от най-влиятелните хора в автомобилната индустрия. "Ние и без това сме наблюдавани навсякъде", каза ни преди година Петер Шрайер, президентът по дизайна на Нуипаі и Кіа. "Много разсъждавам по този въпрос. Аз лично не искам да бъда идиота от машината. Вярвам, че машината, или колата, ако предпочитате, трябва

Невъзможността ga оправим устройствата си сами (и gopu ga погледнем какво има под капака) ни прави техни слуги и роби да ни помага и да ни служи. Да ни дава онова, от което имаме нужда - превоз. Но не искам да бъда управляван от собствената си кола. И не желая да бъда наблюдаван навсякъде".

ПРОДАДЕНИ... ОТ КОЛАТА СИ. Това, че постоянно свързаният с интернет автомобил ще е лесно проследим по всяко време, не е най-големият проблем - така или иначе огромното мнозинство от нас са дали на компании като Google правото да ни следят. По-притеснителното е какво ще правят автомобилите ни с цялата лична информация, която събират за нас (между другото със задаващото се автономно управление постепенно всички нови автомобили ще се сдобият и с вътрешна камера, която да следи шофьора през цялото време).

Компании kamo Tesla cu признават, че вижgam в личната информация за клиентите cu един основен източник на бъдещи приходи. По-традиционните производители уверяват, че не гледат на тази информация kamo на стока. Но нищо чудно пазарните тенденции да ги принудят да размислят.

И двете основни тенденции в момента очертават спад в приходите на автомобилните гиганти. Автопилотите и схемите за споделяне означават, че колите ще се ползват по-ефективно – и съответно ще са ни нужни по-малко от тях. А електромобилите с тяхната далеч по-проста поддъжка почти няма да имат нужда от следпродажбено обслужване, от което днес идва солидна част от печалбите на производителите и дилърите.

"Начинът да компенсираме това е, че отсега нататък всички автомобили, които продаваме, ще бъдат свързани", признава Емилио Ерера, главният изпълнителен директор на Kia Europe, пред Bulgaria ON AIR. "Това ни дава много ценна информация за клиентите и освен това ни позволява да им предложим множество различни услуги. Но първо ►

През прозореца може да видиш България,събрана в една гледка. А вкусът – той е събран под една стряха.

Look out the window. You will see Bulgaria in one view. And its taste... it is gathered under one roof.

Насладете се на живота в Драгалевци, изпълнен с чист въздух и гледка към магнетичната Витоша и красивите градски светлини...

- Комплекс от затворен тип с 24-часова охрана
- 53 апартамента и ателиета с гледка към Витоша
- Подземни паркинг и складови помещения
- Приземните апартаменти разполагат с частни градини
- Просторна градина с детска площадка

ТЪРГОВСКИ ОФИС БУЛ. "ЧЕРНИ ВРЪХ" 189 Г T. +359 889 555 419 T. +359 884 999 450 WWW.RESIDENCEDRAGALEVTSI.BG

(O) /residencedragalevtsi

/residencedragalevtsi

Продажби директно от инвеститор, без комисионна.

BUSINESS O

▶ трябва да се подготвим добре. iTunes, да речем, днес ви таксува по 99 цента за произволна услуга. Ние не сме готови да го правим. За да го постигнем, ще трябва да променим и мисленето си, и инфраструктурата".

НИКОГА ВЕЧЕ СОБСТВЕНА КОЛА? Повечето стратези в автоиндустрията смятат, че в бъдеще – и то близко бъдеще - хората ще спрат да купуват собствени автомобили. Причината е ясна. Градското население продължава да расте с внушителни темпове и до 2050 година ще набъбне с нови 2 милиарда души, така че градовете съвсем ще отеснеят. Решението: да наемаме или споделяме колите си. В момента типичният градски обитател ползва колата си едва в около 4% от денонощието, така че в подобни идеи има някаква логика. Според други анализатори обаче съвсем не е сигурно, че с отпадането на личния автомобил трафикът ще се облекчи. Може би дори ще стане обратното: колите по улиците ще са по-малко, но ще се движат в пъти поинтензивно, за да покрият нуждите на десетки хора дневно.

Остава и въпросът за личната свобода и правото на лично пространство. "Споделянето и наемането определено са възходяща тенденция. Но не вярвам скоро да станат доминиращият модел", коментира Жил Видал, главният дизайнер на Peugeot, пред Automedia.bg. "Тук опираме до въпроса за свободата на движение. С тези схеми човек е зависим от външна услуга и от други хора, и не е толкова свободен. Така че не очаквам бърза промяна в мисленето, поне не на всички...".

Промяната обаче може да бъде принудителна. С растящото замърсяване непрекъснато се повишават екологичните изисквания, което прави притежаването на автомобил все по-скъпо. Самите коли поскъпват от година на година заради все повечето нови технологии, които съдържат. Не е изключено да стигнат фазата, в която обикновеният човек да не може да си позволи да ги купи и поддържа, а само да ги наема.

ДА КАРАШ, ИЛИ ДА БЪДЕШ ВОЗЕН. Дори

колите да останат достъпни като цена, не е сигурно, че те ще могат да бъдат карани. Почти всеки автомобилен производител в момента обещава да предложи напълно автономен автомобил в близките пет години - става дума за прословутото Ниво 5 на автономия, Mind off, при което човек няма никакво участие в управлението. Някои компании, като Mercedes-Benz, Honda, Volkswagen и BMW например, настояват, че ще запазят правото на шофьора сам да избира кога да кара и кога да бъде каран. Но други вече работят по коли, които дори

Автопилотите и схемите за споделяне означават, че колите ще се ползват поефективно – и съответно ще са ни нужни по-малко от тях

нямат волан. Renault показа поредния такъв прототип в началото на май в Париж. General Motors инвестира милиарди в бъдещия модел Cruise AV, също без възможност за ръчно управление. Подобни проекти имат и Ford, Volvo, създадената от Google kомпания Waymo, френската Navya и koù ли още не. Още преди три години шефът на Tesla Илон Мъск предсказа, че в близо бъдеще "хората може да забранят шофирането, понеже е твърде опасно". Това предизвика толкова гневен отзвук, че Мъск бе принуден да уточни, че сам е против това.

Безопасността е главният аргумент в подкрепа на автономните автомобили. Според проучване от 2017 около 91% от катастрофите в ЕС са резултат на човешки грешки (за САЩ процентът е 94). Въвеждането на автопилоти ще заличи всички инциденти, ставащи от разсейване, шофиране в нетрезво състояние или просто защото някой изпитва нужда да се прави на мъж. Поне така уверяват производителите. Но въпреки този несъмнено убедителен аргумент широката публика не гори от желание да се остави на компютъра да я вози. Във Великобритания 68% от анкетираните миналата година не искат автономен автомобил; в САШ 72% биха отхвърлили автопилота. защото му нямат доверие или просто защото искат сами да карат, показват резултатиme на Pew Research Center.

Впрочем скептицизмът не засяга само широката публика. "Мисля, че светът леко е превъртял около тази свързаност, и около автономното шофиране", казва Джери Макгавърн, главният дизайнер на Land Rover, в интервю за Bulgaria ON AIR. "Питал ли е някой клиентите дали искат автономна кола? Говоря сериозно. Ние не продаваме стоки за масово потребление. Ние продаваме автомобили - неща, към които хората се привързват. И част от тази емоционална връзка е възможността да караш колата си. Удоволствието идва от шофирането и от усещането, че си свързан с машината. Ако премахнеш това, премахваш част от очарованието".

ВОЙНАТА ЗА ВОЛАНА. Именно страховете, че се подготвя забрана на шофирането, са подтикнали Алекс Рой да основе Нитап Driving Association. Рой е колоритна фигура: рали пилот, писател, предприемач, телевизионен водещ. Прочу се през 2006, когато успя да подобри рекорда на прословутото нелегално рали Cannonball, прекосявайки Съединените щати от Ню Йорк до Лос Анджелис за 31 часа и 4 минути (разстоянието бе 4506 километра - същото като от София до Дубай, а средната скорост на Рой бе 144 км/ч).

Днес Рой усилено се бори срещу заблуждаващите според него представи за автономното шофиране, създавани от производителите и медиите. Самата дума "автономия", обясни той в едно интервю за The New Yorker, означава свобода за човека - "свободата да отидеш навсякъде, или никъде, или просто да караш бързо през страната без никаква разумна причина".

Рой настоява, че автомобилните компании представят днешните си технологии в областта на автопилотите като доста по-напреднали, отколкото те са всъщност. Той оспорва и твърденията, че тези системи са по-безопасни от човешкото шофиране. Всички проучвания в тази посока са дирижирани от производителите, с подбрани от тях данни и условия, смята Рой. Никой не ▶

The Right to Drive

Cars made humans more free than any other invention ever did. But now they seem very likely to enslave us

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK, BMW, ARCHIVE

"Once cars were liberators, an instrument of social egalitarianism", world famous architect Rem Koolhaas told us a few years ago. "Now the trend is completely reversed".

A GROWING NUMBER OF PEOPLE are now sharing this kind of concern. Car manufacturers already deprived us of the freedom to repair our own cars, they insist. The cars themselves are soon about to start spying on us and even selling intimate information about us the way Google and Facebook are doing it today. A variety of schemes are under development to make us replace the ownership of a personal car with some other forms of use. New technologies are emerging which are about to make the observing of regulations obligatory, if not inevitable. And finally, there is the biggest threat arriving, pessimists warn: we may soon be deprived of the right to drive our own cars. Tens of thousands of people in the USA felt this threat so real that they established the Human Driving Association and are now striving to put our driving right under the protection of the constitution.

So where is this threat coming from? From the three leading technological trends in cars today: electrification, connectivity, and autonomous driving.

REPAIR IT YOURSELF. Electrification is about to put an end to a tendency that started back in the late 1990s with the large-scale invasion of electronics in the car industry: it may make it impossible for you to repair your own car. Events like RADwood are growing popular in America now - they gather together cars produced in the 1980s and the 1990s, the last period in which cars could only be repaired with your tools at hand and no computers and special software were needed.

Of course, lying beneath your car with a wrench and a greaser is not exactly an attractive perspective for most of the people. But this is a matter of principle. Being able to mend our devices on our own gives us control, freedom, and a feeling of significance, philosopher Matthew B. Crawford wrote in his book "Shop Class as Soulcraft: An Inquiry Into the Value of Work". On the contrary, being unable to repair them by ourselves (and even have a look at what lies beneath the bonnet) makes us their servants and slaves. That is the reason why the RADwood founders predict the last mechanical cars that have survived will be growing expensive very soon.

"The time we are willing to spend exploring a new product becomes ever shorter", Adrian van Hooydonk, BMW Group's Design Director told KOLELA some time ago. "And cars have always been one of the most complex products. It takes months and years to fully understand how they work. People don't have this much ally I myself don't want to be the idiot of a machine... I think the car should help us, serve us and give us what we need - transportation. But I don't want to be ruled by my car. And I don't want to be monitored everywhere".

SOLD... BY YOUR CAR. The fact that a car constantly connected with the Internet will be easily traceable at any time is not the biggest problem - anyway, the huge majority of us have already allowed companies like Google to keep a close eye on us. What is more disturbing is what the cars will do with all that personal information they collect about us (by the way, along with the coming autonomous driving all new cars will gradually become equipped with internal cameras that will monitor the driver all the time).

Companies like Tesla confess they see the personal information about their customers as a major source of future revenues. The more traditional manufacturers assure they do not

The cars are about to start spying on us and even selling intimate information about us the way Google and Facebook are doing it today

time anymore... They still like the product, but don't want to read the manual".

The electrical drive will complete that process. When it comes to electric cars, there are much fewer mechanical components; it is software that matters the most. As Elon Musk once said, Tesla is not even a car but a computer on wheels.

CONTROLLED EVERYWHERE. A car is one of the keys to the Internet of Things in which all that we have in our lives will be connected. But isn't that going to erode our freedom? "Traffic lights will be replaced by sensors, which simply have to be obeyed. In the new connected world every place will be monitored, but by whom?", Rem Koolhaas asked. "I think that a country like Bulgaria in the communist period probably had an experience of insecurity that homes can bring if you have the feeling that you might be listened to. Yes, we think it's very worrying [the 'Internet of things' where everything in your home will be monitored]. And we are really amazed that mankind has embraced what is maybe ultimately commercial argument at the expense of their own privacy", the great architect admitted.

What 70-year-old Koolhaas said may sound to you like the usual fear older generations feel towards progress. But in fact we've heard a similar opinion from some of the most influential people in the car industry. "We are already monitored everywhere", Peter Schreyer, Chief Design Officer of Hyundai and Kla told us a year ago. "I think a lot of this matter. Personconsider that information a commodity. Still, the market trends may force them to change their mind.

Both main trends are currently leading to a decline in the car giants revenues. The auto pilots and the sharing schemes mean cars will be used more efficiently - and therefore we shall need fewer of them. Electric cars, with their much simpler maintenance, will not need significant after sales service which is now a major source of profit for manufacturers and dealers.

"The way to compensate it is that from now on all the vehicles that will launch will be connected", acknowledged Emilio Herrera, Chief Operating Officer of Kia Europe, to Bulgaria ON AIR. "Connected vehicles offer loads of information about the car and also give us the opportunity to provide a lot of services to their owners. But we need to be prepared. Because iTunes might be charging you 0.99 euros for whatever services - we are not prepared to do that. It requires a change in the setup, in the infrastructure of a typical car manufacturer".

NEVER AGAIN OWNING A CAR? Most strategists in the car industry think that in the future in the near future at that - people will stop buying their own cars. The reason is clear. Urban population keeps increasing with impressive rates and will grow by further 2 billion people by 2050, so cities will become even narrower than they are today. The solution: renting or sharing our cars. Currently, a typical city inhabitant uses his car just 4% of the day, so ideas of this kind do sound logical to some extent. According to other analysts, however, it isn't certain at all that giving up our personal cars will reduce the traffic. The opposite may even happen: there will be fewer cars in the streets, but they will be moving much more intensively in order to meet the needs of tens of people every day.

Then there is the question about our own freedom and privacy. "Sharing and hiring are definitely a rising trend. But I don't believe they will become the dominant model anytime soon", commented Gilles Vidal, Peugeot chief designer for Automedia.bg. "This is a matter of freedom. With all these schemes a man is dependant on outside services and other people, and he's not as free... That is why I don't expect a rapid change in people's way of thinking".

But the change may happen by force. As pollution is growing, environmental requirements are getting tougher which makes the possession of a car increasingly expensive. Cars themselves have their prices going up every year because of the growing number of new technologies they have within. A day may come when ordinary people would not be able to afford to buy and support a car but only rent one.

DRIVING VS. BEING DRIVEN. Even if cars remain affordable, it isn't sure they will be available for driving. Almost all car manufacturers are now promising they will offer an entirely autonomous vehicle in the next five years - the famous Level 5 autonomy, Mind off, in which man is totally excluded from driving. There are companies such as Mercedes-Benz, Honda, Volkswagen and BMW, for example, which insist that they will not deprive drivers of their right to choose when to drive and to be driven. But there are also others who are working on models which do not even have a steering wheel. Renault demonstrated another prototype of this kind in Paris in early May. General Motors invested billions in the future Cruise AV, which has no manual driving option either. Projects of this kind are also under development by Ford, Volvo, Waymo, the company created by Google, the French Navya, and many others. Back three years ago Tesla's CEO Elon Musk predicted that in the near future "people may outlaw driving cars because it's too dangerous". His statement caused such a furious reaction that Musk was forced to add he personally was against that idea.

Safety is the main argument in favour of the autonomous cars. According to a 2017 research, about 91% of the car accidents in the EU resulted from human errors (and 94% in the US). The use of auto pilots will eliminate all crashes caused by distraction, driving under the influence of drink, or someone's ▶

"Мисля, че страстта към автомобила изобщо не е мъртва. Политиците се опитват да ни обяснят, че няма бъдеще за нея. Но те грешат, колосално грешат"

▶ willingness to play the man. At least this is what the manufacturers assure. But despite this definitely convincing argument the majority of people do not feel like letting a computer drive them. In Great Britain, 68% of the respondents said last year they didn't want an autonomous car; in the US, 72% would reject an auto pilot because they do not trust it or just because they want to be driving themselves, according to the Pew Research Center results.

In fact, scepticism is not limited to the general public. "I think the world has gone a bit mad about all this connectivity and autonomous driving", said Gerry McGovern, Land Rover chief designer in an interview for Bulgaria ON AIR. "Has anyone asked the people if they want a self-driving cars? I'm serious. We're not selling consumer goods. We sell cars - things that we develop an emotional connection with. And part of that emotion is the ability to drive your car. The pleasure comes from that, from the feeling that you are connected with the machine. If you take away driving, you also take away huge part of the pleasure".

THE WAR FOR THE WHEEL. It was the fear that a ban on driving is coming along that made Alex Roy establish Human Driving Association. Roy has a colourful personality: he's a rally race driver, a writer, an entrepreneur, a TV host. He got famous in 2006 when he managed to break the record on Cannonball Run, the famous illegal rally, by crossing the United States from New York to Los Angeles for a total of 31 hours and 4 minutes (a distance of 4506 km, as much as from Sofia to Dubai, with an average speed of 144 km/h).

Today Roy is actively fighting against the misleading ideas about autonomous driving that he says both manufacturers and media are creating. The word "autonomy" means freedom for the man, he explained in an interview for The New Yorker - "the freedom to go anywhere, or nowhere at all, or to speed across the country for no damn good reason."

Roy insists that car companies present their modern auto pilot technolo-

gies as much more advanced than they actually are. He is also contesting the claims that these systems are safer than a man's driving. All researches in this aspect have been conducted by the manufacturers, with data and conditions that they have selected, Roy said. Nobody has ever proven that auto pilots are more secure. And for the other problems that autonomous cars are supposed to solve there are far more simple and human solutions, he adds. In order to cope with the traffic jams, authorities should simply invest in a quality public transportation system and better roads; in order to stop the pollution, they could choose to use electricity more.

However, Alex Roy is not a fanatic enemy of the new technologies. On the contrary, he is the head of a special projects department in Argo AI, a company developing... autonomous driving systems. But he sees no contradiction there. "They aren't utopians," he told M. R. O'Connor from The New Yorker. "The company is full of people who love driving. They see automation as extending freedom, not taking it away." He sees the perfect car of the future as one having an auto pilot for the congestions and the highways, a manual driving option for the roads where driving is fun, and a button that would disconnect it from the global network.

ACCORDING TO ROY'S ASSOCIATION, the biggest threat for driving does not come from the producers but from the politicians who may try to impose such a ban regardless of what people think. Arnaud Belloni, marketing director of Citroen, shares his opinion. "I think the automotive passion is not dead at all. Politicians are saying otherwise, they say there's no future for car passion - and they are totally, massively wrong", Belloni said in an interview for KOLELA. "And I'll tell you why: the car is freedom. And there will always be future for it. It might be electric, hybrid, diesel or petrol. That will not destroy the passion... Even in the distant future when you'll have fully autonomous drive, people will still choose the car in which they feel better. Future is bright. We must not be afraid from the future".

EO Dental CLINIC

ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България. Цялостна грижа - от избелване до имплантология, 3D диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. В ЕО Дент можете да заспите (със специална упойка-седация) и да се събудите с преобразена усмивка.

Всичко това е реалност в дентални клиники ЕО Дент. Над 15 години опит, доверие и сигурност! ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивките на много известни личности - Силвестър Сталоун, Йордан Йовчев, Катерина Евро, Татяна Лолова, Николета Лозанова и много други.

DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile - from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions. In EO Dent you can fall asleep (with special anesthesia) and wake up with transformed smile.

All this is reality in the EO Dent dental clinics. Many years of experience, confidence, and security.

EO DENT is the clinic that has transformed the smile of many celebrities - Silvester Stallone, Yordan Yovchev, Katerina Evro, Tatyana Lolova, Nikoleta Lozanova and many others.

www.eo-dent.com info@eo-dent.com implantology.eo-dent.com #EODent тел./tel. +359 888 46 46 66,+359 888 14 10 10, +359 888 500 522 @@eo.dent

Компании като ВМW обеща8ат клиентът Винаги да има пра8о на избор дали да кара. Renault обаче току-що предста8и този прототип на автономен автомобил без волан

Companies like BMW promise that the customer will always have the right to choose. Renault, on the other hand, has just shown this concept car without a steering wheel

▶ е показал недвусмислено, че автопилотът е по-сигурен. А за останалите проблеми, които уж ще се решат от автономните коли, има далеч по-прости и хуманни решения. За да се справят със задръстванията, властите трябва просто да инвестират в качествен обществен транспорт и в по-добри пътища; за да се справят със замърсяването, могат да заложат на електричеството.

Алекс Рой обаче не е фанатичен враг на новите технологии. Напротив, той е директор специални проекти в компанията Argo Al, разработваща... системи за автономно управление. Но не вижда противоречие в това. "Те не са утописти", обяснява Рой пред M. О'Конър от The New Yorker. "Компанията е пълна с хора, които обичат шофирането. Те виждат в автоматизацията начин да разширят свободата ни, не да ни я отнемат". За Рой идеалната кола на бъдещето ще има автопилот за задръстванията и магистралите, ръчно управление за пътищата, по които карането е удоволствие, и един бутон, който може напълно да прекъсва връзката ѝ с глобалната мрежа.

СПОРЕД АСОЦИАЦИЯТА на Рой най-голямата заплаха за шофиранеmo ugßa не om производителите, а om политиците, koumo може ga ce onumam ga наложат подобна забрана независимо om нагласите на хората. На подобно мнение е и Арно Белони, директорът по маркетинга на френската Citroen. "Мисля, че страстта към автомобила изобщо не е мъртва. Политиците се onumват ga ни обяснят, че няма бъдеще за нея. Но те грешат, колосално грешат", казва Белони в интервю за "КОЛЕЛА". "Ще ви обясня защо. Автомобилът е свобоga. Затова за него винаги ще има бъдеще. Дали ще е електрически, хибриден или бензинов, няма значение... Дори и в онова по-далечно бъдеще, когато ще имаме изцяло автономни коли, хората пак ще избират онези, в които се чувстват най-добре. Емоцията ще я има. Така че бъдещето е светло. Не трябва да се боим от него".

ROLLS-ROYCE НЕ Е В БИЗНЕСА С АВТОМОБИЛИ

Торстен Мюлер-Отвош, главен изпълнителен gupekmop на Rolls-Royce Motor Cars, npeg Bulgaria ON AIR

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА, RRMC

ай-луксозната автомобилна марка в света се радва на добри времена. 2018 бе най-силната година в цялата история на Rolls-Royce. Но може ли възходът да продължи при глобалната несигурност и огромните технологични промени в индустрията? КО-ЛЕЛА зададе тези въпроси на Торстен Мюлер-Отвош, главния изпълнителен директор на Rolls-Royce Motor Cars, по време на автосалона в Женева.

Г-н Мюлер-Отвош, 2018 беше рекордна година за Rolls-Royce дори преди пазарния дебют на новия Cullinan. Как очаквате този модел да се отрази на продажбите ви? Още в ранните си дни Cullinan е изключителен успех. Имаме поръчки чак до четвъртото тримесечие на годината. Затова съм убеден, че ако няма някакви глобални сътресения, ще постигнем нова рекордна година през 2019.

Ще отвори ли този модел нови пазари за

Rolls-Royce?

Да, и вече го прави. Виждаме сериозни поръчки за Русия, Швейцария, също Канада. Говорим за пазари с по-изявена зима, със заснежени условия, които логично предпочитат Cullinan. Но интересът не се изчерпва с тях, просто защото за пръв път ние можем да предложим нещо, което аз наричам "практичния Rolls-Royce". Автомобил, който събира цялото семейство, с който може да закараш децата на училище или жена си - на опера. Тоест Cullinan може да е първи автомобил в семейството.

Някои производители в луксозния сегмент, kamo Lamborghini и Ferrari, бяха критикувани от традиционните си почитатели, че се насочват към SUV сегмента. Различна ли е ситуацията при Rolls-Royce?

Винаги, когато навлизаш в нова територия, ще се намерят хора, които смятат, че това не е правилно. И ние, когато обявихме плановете си в тази посока, получихме някои твърде скептични реакции. Но нека ви припомня, защото често се забравя, че ние единствени имаме традиции в тази област, продължаващи почти 115 години. Лорънс Арабски е воювал с пустинята, въоръжен с автомобили Rolls-Royce. Махараджите в Индия са използвали своите за всякакви занимания, без да имат пътища. Нашите коли са газили смело пустошта на Флорида. Така че ние имаме сериозно офроуд наследство. Затова не мисля, че имаме проблем.

Има и друго: от време на време трябва да размърдваш марката. Трябва да навлизаш в нови територии, да се движиш с променящите се групи клиенти. Нашата клиентела се промени основно в последните години: тя е вече по-млада, по-непринудена, и един SUV е точно онова, което иска.

Рискът от допълнителни търговски бариери между Европейския съюз, САЩ и Китай остава висок, да не говорим за неяснотите около Brexit. Кои са най-сери-

На теория би трябвало да сме имунизирани срещу всякакви рецесии, защото нашите клиенти никога не страдат от парични затруднения. Но въпросът е как се чувстват те. 80% от купувачите на нашите коли са хора със собствен бизнес. Ако този бизнес има затруднения, те вероятно биха се въздържали да инвестират в лукс. Затова негативно развитие на световната икономика може да има неприятно отражение и върху нашите продажби.

С напредването на автономното управление мнозина предричат истински бум на споделянето и на ползването на коли чрез абонаментни схеми. Виждате ли място за Rolls-Royce в тази тенденция? Ние сме част от групата BMW, която е много активна в разработването на такива технологии. Но ние ще навлезем в тях, едва когато стигнат нивото, при което клиентите ни ще ги възприемат като изияло надеждни и безгрижни. Става дума за напреднало ниво 4 на автономност, да кажем. Нашите клиенти не искат от нас да сме технологични пионери. Те очакват да получат най-високото възможно качество и най-голямата надеждност, която може да се купи с пари.

Възможно ли е да се появят Rolls-Royce и за споделяне?

Не, не мисля. Вижте, ние не сме в автомобилния бизнес. Не бива да го забравяме. Не продаваме коли, а луксозни стоки. Технически това е автомобил, разбира се. Но бизнес моделът ни е основан върху лукса. А луксът не се споделя. Не даваш назаем бижутата си. Както не даваш и своя Rolls-Royce.

От миналата година България най-после има първия официално сертифициран сервиз за Rolls-Royce, в лицето на M-Car София. Какво е нужно, за да откриете представителство на нов пазар? Какви обеми оправдават подобен ход?

За нас това решение е толкова важно като

решението да се ожениш. Обмисляме го дори не два пъти, а три пъти. Лесно е да се продадат няколко Rolls-Royce през първата година. Аз ги наричам "плодовете по ниските клонки". Но нас ни вълнува повече трайното, устойчивото развитие. Това е важно и за двете страни - за нас и за нашия партньор. Затова много внимателно следим местните икономики. Ако има потенциал за дългосрочен растеж, тогава вече можем да обмислим такова решение.

<u>BUSINESS</u> AUTO<u>MOTIVE</u>

Възможността за индивидуализация на автомобилите винаги е имала важна роля за печалбите ви. Увеличава ли се тази роля напоследък?

Да, значително. Инвестирахме много в Веѕроке, нашата програма за специални поръчки. Всъщност Rolls-Royce като цяло е компания за поръчкови, индивидуални автомобили. В това е смисълът на лукса като понятие. Ние казваме на клиентите си, че единственото ограничение за нас е тяхното собствено въображение.

Why Rolls-Royce is Not in the Car Business

Torsten Müller-Ötvös, Rolls-Royce Motor Cars CEO, talks to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA, RRMC

The world's most luxurious car brand enjoys good times. The 2018 was the strongest year in Rolls-Royce's history. But can the rise continue with global uncertainty and huge technological changes in the industry? "KOLELA" asked these questions to Torsten Müller-Otvos, Rolls-Royce Motor Cars CEO, at the Geneva Motor Show.

2018 was a record year for Rolls-Royce Motor Cars, even before the introduction of the new Cullinan. What effect do you expect this model will have on your sales and on the development of new markets for the brand? In its early days so far Cullinan is a tremendous success. We are sitting on an order bank that already reaches the fourth quarter. And for that reason I'm pretty confident that if we don't see any major disruptions we should have another record year in 2019.

Do you think this model will open new markets for you?

It will, and it does already. We are seeing for instance very strong order banks from markets like Russia, Switzerland, also Canada. All the markets with wintery, snowy conditions are very much in favor of Cullinan. And, of course, there are markets where for the first time we are offering what I call a practical Rolls-Royce. A car which you can use daily, with which you can drive the kids to school and then drive your wife to the opera.

Some luxury carmakers such as Lamborghini and Ferrari were heavily criticized by some hardcore fans for going into the so-called SUV segment. Is it different with Rolls-Royce? When you are entering new territory, you will always find people thinking that this is not right. We also had some really skeptical reactions, when we announced the decision to enter this segment. I must remind you - and this is often forgotten - that we are perhaps the only brand that has heritage in this area. When we look back in our 115-years history, we see Rolls-Royces going through deserts - Lawrence of Arabia is a very famous example for that, through the jungles of India, the out backs of Florida, and so on. There is a certain off-road heritage in the brand, and for that reason I think for us it's not a problem.

On the top comes that you need to move the brand from time to time. You need to move with your changing target groups. And ours has changed a lot recently: it is far younger, far more casual, relaxed and easy-going. And an SUV is exactly on their shopping list.

The risk of more trade barriers between the US and China remains high, as well as between the US and the EU, not to mention the uncertainty of Brexit. What would you identify as potential major headwinds for Rolls-Royce? We are definitely not immune against any recession. It is not that our customers are short of money - that is never the case. It's what I call consumer sentiment. About 80 per cent of our clients are businessmen and businesswomen. And when you're operating your own business and economy is not in good shape, you're probably not prepared to invest into luxury. That is why those factors you have mentioned might have a disruptive effect. Along with the autonomous drive many people predict that car sharing and cars-by-subscription will grow immensely in the years to come. Do you see a place for Rolls-Royce in these trends? Could they potentially lead you to a new client base?

We are part of the BMW Group which is extremely active in all the latest technologies. We will enter this territory when technology reaches levels at which our customers would say it's effortless. Probably advanced Level 4 of autonomous driving.

Our clients don't expect us to be the frontrunners when it comes to technology. They expect from us the beat quality and reliability.

Could there ever be a shareable Rolls-Royce?

No. I don't think so. Look, we are not in car business. We should never forget that. We are not selling cars, we are selling luxury items. Technically, it's a car - I know that, of course. But our business model is luxury. Only luxury. And you don't lend your jewels to somebody else.

Last year, Bulgaria finally got its first certified Rolls-Royce service at M-Car Sofia. What it takes for you to open a full dealership? What market volumes make that justified?

For us that is a decision like as if we are going to marriage. You need to think twice if not even three times. It is easy to sell a couple of Rolls-Royces in the very first year - what I call 'low-hanging fruits'. But I'm interested in sustainable business. That's important for both sides: for us and our partners. This is the reason we are watching the economy very, very carefully. If there is a potential for long-term growth, then we can take this decision to enter a new market.

Customization has always played a great role for your profits. Is this role actually growing bigger?

Very much. As you rightly say, we've invested substantial amounts into our Bespoke service. And I dare say that Rolls-Royce is bespoke - nobody else does it as we do. I think without Bespoke Rolls-Royce would no longer exist. Because that is exactly what luxury is all about. We say to our customers: your imagination is our only limit.

56 | С МАЛКО, НО ЗАВИНАГИ WITH A LITTLE, BUT FOREVER

60 | КОМЕНТАР: ДВЕТЕ ЕВРОПИ **COMMENT: TWO EUROPES**

Каквото се случи във Вегас, остава във Вегас, гласи популярният (макар и неофициален) девиз на американската столица на греха. Испанският остров Ибиса, прочут с партита и нощните си клубове, в много отношения напомня на Лас Вегас. Но за голямо съжаление на лидера на австрийските популисти Хайнц-Кристиян Щрахе онова, което му се случи там, неочаквано напусна пределите на острова и отекна толкова силно, че свали правителството в родината му.

През юли 2017 Щрахе, лидерът на крайнодясната Партия на свободата (FPO), която е младши коалиционен партньор на канцлера Себастиян Курц, се срещнал на Ибиса с някоя си Альона Макарова, предполагаема племенница на руски олигарх. В хода на вечерта Щрахе предложил да уреди на Макарова държавни пътностроителни проекти, като в замяна тя ще откупи в. Kronen Zeitung и ще даде подкрепата му на FPO.

Две години по-късно цялата среща се оказа постановка, а детайлният видео- и аудиозапис от нея бе изпратен на тежката артилерия на германския печат - Suddeutsche Zeitung u Der Spiegel. Щрахе се извини за "срамните" си изявления и подаде оставка (все пак оправдавайки думите си като пиянски хвалби пред атрактивната рускиня). Малко по-късно лидерът на управляващата Народна партия (OVP) Себастиян Курц обяви оставката на цялото правителство и свика предсрочни избори.

Два основни въпроса остават след цялата история. Първият е какво ще се случи в австрийската политика сред този шок - и дали ползващият се с добра популярност Курц всъщност няма да извлече полза и да отмъкне част от гласовете на FPO. Вторият е чие дело е постановката, и защо разкриването ѝ става чак сега. Отговорът на втория въпрос може да си остане тайна, защото Der Spiegel отказва да назове източника си. Отговора на първия ще научим след изборите през септември.

What happens in Vegas stays in Vegas, the popular (albeit unofficial) motto of the American capital of sin states. The Spanish island of Ibiza, famous for its parties and its nightclubs, in many aspects resembles Las Vegas. But much to the regret of the leader of the Austrian populists Heinz-Christian Strache what happened to him there, unexpectedly left the confines of the island and reverberated so loud, that it toppled the Government in his mother country.

In July 2017 Strache, the leader of the extreme right-wing Freedom Party of Austria (FPO), which is a junior coalition partner of the Chancellor Sebastian Kurz, met on Ibiza with some Alena Makarova, an alleged niece of a Russian oligarch. In the course of the evening Strache proposed to arrange for Makarova State road construction projects, with her in return buying off the Kronen Zeitung newspaper and giving its support to FPO.

Two years later the entire meeting turned out to have been staged, and the detailed video and audio recording from it was sent to the heavy artillery of the German press - Suddeutssche Zeitung and Der Spiegel. Strache apologized for his "shameful" statements and presented his resignation (yet excusing his words as being drunken boasts before the attractive Russian woman). Shortly thereafter the leader of the ruling Austrian People's Party (OVP) Sebastian Kurz announced the resignation of the entire government and called early elections.

Two main questions remain after the entire story. The first one is what will happen in Austrian politics after this shock - and if the enjoying a good level of popularity Kurz will not actually benefit and make off with a part of the votes of FPO. The second one is whose deed is the staged meeting, and why is its uncovering taking place only now. The answer to the second question may remain a secret, because Der Spiegel refuses to name its source. The answer to the first one we will learn after the elections in September.

ПО-ЕВТИНИ РЕСТОРАНТИ В ГЪРЦИЯ CHEAPER RESTAURANTS IN GREECE

Доста от основните за туристите стоки и услуги в Гърция трябва да поевтинеят от 20 май, когато влизат в сила по-ниските ставки по ДДС. Те засягат някои храни, като зехтин, риба и месо, а също и хранителни услуги - ресторанти, кафенета и прочие, с изключение на дискотеките и нощните клубове. Всички те преминават от максималната ставка от 24% ДДС към средната - 13%. Пада и налогът върху електричеството и природния газ. Финансовото министерство на Гърция издаде разпореждане заведенията за обществено хранене незабавно да коригират цените си съобразно новото облагане.

Quite a lot of the goods and services that are fundamental for the tourists in Greece should become cheaper as of the 20th of May, when the lower VAT rates are entering into force. They concern some foods, such as olive oil, fish and meat, as well as food services - restaurants, cafes et cetera, with the exception of discotheques and nightclubs. They all go over from the maximum rate of 24% VAT to the medium one - 13%. The levy on electricity and natural gas is also dropping. The Ministry of Finance of Greece issued an injunction requesting the catering establishments to immediately correct their prices in accordance with the new taxation. ■

СТОПИ килограмите

сигурно и без риск!

Яна Данаилова, нутриционист chandra.bg

Съдържа РGX (PolyGlycopleX®) високо пречистен, патентован комплекс от водно-разтворими фибри, иззети от корен от картофена палма (конджак), в комбинация със средноверижни триглицериди. PGX® Daily Ultra Matrix контролира anemuma, теглото и нивата на кръвната захар

тук започва перфектното здраве

Търсете в anmekume и онлайн на www.revita.bg

Танцът на Алексис

Преди четири години радикалите от СИРИЗА уплашиха света. Но после на мястото на популизма дойде разумът

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

"E, този ще сложи точката". Така си мислехме през януари 2015. Гърция беше затънала в невиждана дългова криза, когато Алексис Ципрас и неговата СИРИЗА спечелиха първите си избори.

КОМУНИСТ, АТЕИСТ, РАДИКАЛ, без брак и без вратовръзка, но с двама сина (по-малкият кръстен "Ернесто" - на Че Гевара) -Ципрас носеше славата на революционер и прякора "секси Алекси". Представяхме си го като другия Алексис – Зорбас, героя на Казандзакис и Антъни Куин: танцува напук на съдбата.

В началото радикалният левичар не разочарова скептиците. Съюзи се с една от партиите на радикалната десница. Обеща бой до дупка срещу Европейския съюз, международните институции и здравия разум. Неговият финансов министър Янис Варуфакис изнесе няколко назидателни лекции на вцепенените от изненада кредитори: сякаш имаха да дават, а не да взимат от Гърция. А външната му политика се равняваше по Русия, Китай и Венецуела.

ЧЕТИРИ ГОДИНИ ПО-КЪСНО не можем да ао познаем. След кратък, но зрелищен политически танц, включващ предсрочни избори, популистки референдум и козметични поправки, Алексис Ципрас прие исканията на кредиторите и мерките за икономии, срещу които бе дошъл на власт. Натири Варуфакис. И за десерт, реши четвъртвековния проблем с името на Македония, напук на всичките очаквания, а и на собствените си десни коалиционни партньори.

ВСЪЩНОСТ ЦИПРАС НЕ ИЗПЪЛНИ повечето от обещанията си. Освен едно – да оправи Гърция. Тя криво-ляво си стъпи на краката. В края на краищата, само това има значение.

Не че Гърция не помни подобни обрати. През 1981 ПАСОК на Андреас Папандреу влезе в предизборната кампания с лозунги за излизане от НАТО и Европейската общност (бъдещия Европейски съюз, към когото Атина току-що се бе присъединила).

Но после гръцките социалисти взеха властта и смениха курса. Нещо повече, Папандреу превърна заплахите си в най-мощно оръжие. През 1986 предупреди, че ще блокира присъединяването на Испания и Португалия. И получи повече европейски пари за Гърция. Друг е въпросът, че две десетилетия покъсно златният дъжд излезе солен и кален.

МОЖЕМ ДАЖЕ ДА КАЖЕМ, че този обичай е стар, колкото политиката. Вижте американския президент генерал Андрю Джексън, един от най-големите популисти в историята. Двата му мандата започват

през 1829 с обещанието, че "ще измете Вашингтон". Народът буквално го следва в Белия дом с кални обувки. Накрая Джексън не измита, а обновява американската политическа система. Така остава в историята.

СВЕТЪТ НЕ СВЪРШИ НИТО КОГАТО бившият български цар Симеон пое властта през 2001 с току-що сформираната си партия, нито когато крайно дясната Лига и крайно лявото движение Пет звезди оглавиха Италия през 2018. Популизмът печели избори. Започне ли да управлява, влиза в пиеската "Реализмът укротява опърничавата". Покрай това си измисля забавни оправдания – за гняв на загубилите - и за аргумент на новите популисти, които неминуемо ще надвикат старите с надеждата да ги изместят. Няма спор, властта се взима с лявата ръка и се упражнява с дясната. САМО ПРЕДИ НЯКОЛКО ГОДИНИ този текст щеше да свърши тук. Но днес имаме знаменателно изключение – Доналд Тръмп. Американският президент наистина изпълни някои от обещанията си. Притихнали в изненада, оптимистите панически се опитват да оправдаят това светотатство: не било чак толкова лошо; било временно; можело да се окаже за добро. Само дето

Колкото по-неуправляемо и непредсказуемо деūстваш, толкова повече политически дивиденти жънеш демократите още не са измислили как да победят немирника догодина.

В света на смартфоните и социалните мрежи управлява шокът. Популизъм популизма бори – и по-големият популизъм побеждава. Колкото по-неуправляемо и непредсказуемо действаш, толкова повече политически дивиденти жънеш. А най-трудно за предсказване се оказа това, че вчерашният популист може и да изпълни своите обещания. Наистина, шокиращо.

АЛЕКСИС ЦИПРАС НЕ ПОСТЪПИ ТАКА и помогна на страната си. Избра неминуемото пред героичното, и постигна възможното. Не тръгна като адаша си Зорбас да се радва на прекрасното срутване на всичко около него. Затова вероятно ще загуби изборите през октомври. Освен ако не му помогне богинята на съдбата. Дали "секси Алекси" вярва поне в нея?

Alexis's Dance

Four years ago, the SYRIZA radicals scared the world. But then populism gave way to common sense

By BOYKO VASILEV / Photography SHUTTERSTOCK

"Well, this guy will put an end to it." That's what we thought back in January 2015. Greece had been plunged into an unprecedented debt crisis when Alexis Tsipras and his SYRIZA won their first elections.

A COMMUNIST, ATHEIST, RADICAL, untied and tieless, but with two sons (the younger named Ernesto after Che Guevara), Tsipras was celebrated as a revolutionary and nicknamed 'Sexy Alexi'. We pictured him as the other Alexis – Zorbas, the protagonist of Nikos Kazantzakis and Anthony Quinn: dancing in spite of fate.

At first the radical leftist did not disappoint the sceptics. He allied himself with one of the radical right-wing parties. He promised to fight against the European Union, the international institutions and common sense to the bitter end. His Finance Minister, Yanis Varoufakis, sermonized to the stunned creditors: as though they were the ones who owed Greece, and not the other way around. And his foreign policy took its cues from Russia, China and Venezuela.

Shock rules the world of smartphones and social media. Populism fights populism, and the greater populism wins

FOUR YEARS LATER, he has changed beyond recognition. After a short but spectacular political dance, involving snap elections, populist referendums and facelifts, Alexis Tsipras accepted the creditors' demands and the austerity measures the resistance to which had brought him to power. He sacked Varoufakis. And, saving best for last, he solved the quarter-centuryold problem with the name of Macedonia, in defiance of all expectations, and also of his own right-wing coalition partners.

IN FACT, TSIPRAS DID NOT KEEP most of his promises. Except one – to pull Greece out of the mess. More or less, it got back on its feet. In the final analysis, that's all that matters.

For Greece, this is by far not the first about-face. In 1981 Andreas Papandreou's PASOK entered the election race vowing to take the country out of NATO and the European Economic Community (the future European Union, which Athens had just joined).

But then the Greek Socialists came to power and changed course. Moreover, Papandreou turned his threats into a deadly weapon. In 1986, he warned that he would block the accession of Spain and Portugal. And got more European money for Greece. Two decades later the golden rain proved muddy and costly, but this is a different matter.

ARGUABLY, this custom is as old as politics itself. Take US President and General Andrew Jackson, one of the greatest populists in history. He started his two-term presidency in 1829 promising to "clean up Washington". The people literally followed him inside the White House with muddy shoes. In the end, instead of cleaning up, Jackson renovated the American political system. That's how he went down in history.

THE WORLD DID NOT END when the former Bulgarian King Simeon formed a cabinet in 2001 with his brand new party, nor when the far right Northern League and the far left Five Star Movement came to head Italy in 2018. Populism wins elections. Once in government, it embarks on a charade entitled "Realism Tames the Shrew". In the process, it invents ridiculous excuses, incensing the losers and inciting the new populists, who will inevitably outshout the old ones in the hope of ousting them. No doubt, power is taken with the left hand and exercised with the right.

ONLY A FEW YEARS AGO, this story would have ended here. But today we have a notable exception – Donald Trump. The US President did indeed make good on some of his promises. Stupefied, optimists are desperately trying to justify this sacrilege: it's not all that bad, it's temporary, it could turn out for the better. Oops - the Democrats have still not figured out how to defeat the maverick next year.

Shock rules the world of smartphones and social media. Populism fights populism, and the greater populism wins. The more uncontrollably and unpredictably you act, the more political dividends you reap. And what proves most difficult to predict is that yesterday's populists may actually even keep their promises. Shocking, indeed.

ALEXIS TSIPRAS DID OTHERWISE and helped his country. He opted for the inevitable over the heroic and achieved the possible. Unlike his namesake Zorbas, he would rather not revel in the splendid collapse of everything around him. That's why he will probably lose the elections in October. Unless he is helped by the goddess of fate. Does 'Sexy Alexi' believe in her at least?

RAMADA BY WYNDHAM SOFIA CITY CENTRE

Victoria spa is the biggest spa in Sofia, situated in Ramada Princess hotel on 3500 sm. There are on your disposal:

INDOOR SWIMMING POOL ; CHILDREN POOL; VITAMIN BAR; FITNESS CENTER & SPORTS HALL FOR GROUP CLASSES; FINNISH SAUNA, SALTED SAUNA, STEAM BATH; TURKISH BATH HAMMAM WITH ORIENTAL PEELING / kese /; 8 LUXURY MASSAGE ROOMS WITH JAKUZZIES; COSMETICS; V.LP SPA APARTMENT; HAIR DRESSERS SALOON WITH MANICURE & PEDICURE; SUN BED; MORE THEN 150 DIFFERENT MASSAGES AND SPA RITUALS; INTERNATIONAL SPA TEAM FROM BALL, THAILAND AND THE PHILIPPINES; 5 STARS SERVICE

С МАЛКО, НО ЗАВИНАГИ

Определят ли окончателно пътя на Северна Македония резултатите от президентските избори?

Текст НИКОЛАЙ КРЪСТЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

70 000 гласа не изглеждат кой знае колко в общонационални избори: Светльо Витков почти ги събра навремето като кандидат за президент на България. Но в случая с югозападната ни съседка те може да се окажат на цената на истински цивилизационен избор.

СТЕВО ПЕНДАРОВСКИ СПЕЧЕЛИ президентските избори в Северна Македония с 426 хиляди гласа във втория тур, срещу почти 378 хиляди за Гордана Силяновска-Давкова, кандидата на опозиционната ВМРО-ДПМНЕ. Тази относително неголяма разлика - дори за мащабите на двумилионната република - може да има огромен ефект. Тя предотврати връщането към политиката на Никола Груевски, която бе докарала страната до самоизолация, потвърди направения избор в посока ЕС и НАТО, и до голяма степен ще развърже ръцете на премиера Зоран Заев, чиито инициативи досега често бяха спъвани от досегашния държавен глава Георге Иванов.

Резултатите обаче също така ясно показват колко нееднозначно е общественото мнение по ключовите въпроси. И колко сложна си остава задачата на Заев, от когото поддържниците на управляващия Социалдемократически съюз на Македония очакват да се съсредоточи върху вътрешния дневен ред, след като реши спора за името с Атина.

НЕТЪРПЕНИЕТО НА МНОЗИНСТВОТО е свързано най-вече с липсата на видими реформи в областта на правосъдието, kakmo и с недовършените съдебни процеси срещу guckpegumupaни приближени на Груевски. В същото време пречка за Заев може да се окаже партньорството му с най-голямата албанска партия в страната – Демократичния съюз за интеграция на Али Ахмети. Самият Ахмети, бивш коалиционен партньор на Груевски, може да се окаже свързан със споменатите съдебни дела.

Впрочем първият тур на президентските избори показа, че и сред албанското малцинство в Македония настъпват сериозни промени. Доказателство е изненадващо високият резултат на издигнатия от две опозиционни албански партии проф. Блерим Река, който взе над 11% от гласовете, и то в райони, смятани досега за крепости на Ахмети.

ПРОФЕСОР РЕКА, бивш посланик на Ckonue в EC и преподавател в Тетовския университет, се очертава като твърде притегателна фигура за албаноезичното население. Идва време да деполитизираме обществения живот, коментира Блерим Река пред Bloomberg TV Bulgaria, подчертавайки, че съвсем доскоро републиката е била подчинена не на закона, а на една личност - Груевски. Тепърва трябва да се работи за осъществяване на реформите, настоява Река. Toù omkasa да призове привържениците си за кого да гласуват във втория тур, но им препоръча вотът им да е "в полза на евроатлантическото бъдеще" на страната.

В СЪЩОТО ВРЕМЕ ОБАЧЕ и сред етническото мнозинство в страната нещата не изглеждат съвсем ясни. Резултатът за Силяновска-Давкова показва, че Преспанският договор, който преименува страната и ѝ отвори пътя към НАТО, не е еднозначно приет. Същото важи и за договора за добросъседство с България, подписан от Заев и Бойко Борисов. Кандидатката на ВМРО-ДПМНЕ отдавна се бе обявила против и двете договорености. Самият Пендаровски в интервю за Bloomberg TV Bulgaria предупреди, че ако на власт дойде

Първият тур на президентските избори nokasa, че и сред албанското малцинство в Македония настъпват сериозни промени

кандидатът на опозицията, това може да доведе до преразглеждане на спогобдите. "Ще търсим подкрепа от България като по-стар член на ЕС и НАТО. Влиянието от договора между София и Скопие е единствено положително", заяви Пендаровски.

В ТОЗИ СМИСЪЛ НАПРАВЕНИЯТ от новоизпечените северномакедонци избор е положителен за България, защото обещава предвидимост и стабилност. Икономическите отношения между двете страни изостават и е необходима по-голяма активност в тази област, съгласява се Пендаровски, който освен това намекна, че България може да е първата от съседните страни, която ще посети като президент. Приоритет трябва да е осъществяването на транспортен Коридор 8, които ще свърже още по-категорично Скопие със София и Тирана, и оттам - Адриатическо с Черно море.

Успехите в икономическата сфера са и решаващият фактор, който ga gage на gнешните управляващи в Скопие поgkpenama и на онази част от населението, която сега гласува срещу тях. Северна Макеgoния е вече на kpaчka от пълноправното си членство от HATO, очakвa gama и за начало на официалните преговори за присъединяване към ЕС. Това окончателно ще измести страната в западната сфера на развитие и ще сложи kpaù на залитанията ѝ на изток, характерни за последните години от управлението на Hukoлa Груевски.

"Great deals from Europcar Bulgaria"

moving John's way

Europcar

moving your way

Benefit from an exclusive offer when you rent a car

Car & Van rental | Operational Leasing | Chauffeur Services

Discover Bulgaria with a rental car from Europcar. For reservations or further information on innovative leasing solutions please contact us at office@europcar.bg, by phone on +359(0)700 18 688, online at europcar.bg or through our Facebook page EuropcarBulgaria.

*daily rate for economy car group for 7+ day rental

With a Little, but Forever

Are the results from the presidential elections definitively defining the path of North Macedonia?

By NIKOLAY KRASTEV / Photography SHUTTERSTOCK

70 000 votes do not seem very much in nationwide elections: Svetlyo Vitkov almost collected them back in the day as a presidential candidate of Bulgaria.. But in the case with our southwestern neighbor they might prove to be at the price of a true civilisational choice.

STEVO PENDAROVSKI WON the presidential election in North Macedonia with 426 thousand votes in the second round, against almost 378 thousand for Gordana Siljanovska-Davkova, the candidate of the opposition VMRO-DPMNE. This comparatively small difference - even for the size of the republic with a population of two million people - may have a huge effect. It prevented Nikola Gruevski's return to politics, which had brought the country to self-isolation, confirmed the chice made in the direction of the EU and NATO, and will to a large extent give the Prime Minister Zoran Zaev, whose initiatives have up until now been often hampered by the hitherto in power head of state Gjorge Ivanov, a free hand. The results, however, are also clearly showing how mixed the public opinion is with regard to the key questions. And how complicated Zaev's task remains, of whom the supporters of the ruling Social Democratic Union of Macedonia are expecting to concentrate on the domestic agenda, after he resolves the dispute regarding the name with Athens.

THE IMPATIENCE OF THE MAJORITY is mostly connected with the lack of visible reforms in the field of justice, as well as with the unfinished trials against discredited close associates of Gruevski.

At the same time what may prove to be an obstacle for Zaev is his partnership with the largest Albanian party in the country - the Democratic Union for Integration of Ali Ahmeti. Ahmeti himself, a former coalition partner of Gruevski, may turn out to be connected with the abovementioned trials.

By the way the first round of the presidential elections proved that serious changes are taking

place amid the Albanian minority in Macedonia as well. What proves it is the surprisingly strong result of the designated by two opposition Albanian parties Prof. Blerim Reka, who got over 11% of the votes, and in regions hitherto considered to be Ahmeti's strongholds at that.

PROFESSOR REKA, a former Skopje ambassador to the EU and lecturer at the University of Tetova, seems to be quite an attractive figure for the Albanian-speaking population. The time is coming for us to depoliticize public life, Blerim Reka commented in front of Bloomberg TV Bulgaria, laying emphasis on the fact that until quite recently the republic was subject not to the law, but to a person - Gruevski. Work has yet to be done for implementing the reforms, Reka insists. He refused to call upon his supporters with regard to whom they should vote for in the second round, but he recommended that their vote should be "for the benefit of the Euro-Atlantic future" of the country.

AT THE SAME TIME HOWEVER things do not

Стево Пендаровски Stevo Pendarovski

seem to be completely clear amid the ethnic majority in the country as well. The result in favour of Siljanovska-Davkova is showing that the Prespa agreement, which renamed the country and opened up its path to NATO, is not one that is accepted without ambiguity. The same is true with regard to the Friendship and Neighborhood Agreement with Bulgaria, signed by Zaev and Boyko Borisov. The candidate of VMRO-DPMNE had long since opposed both arrangements. Pendarovski himself, in an interview for Bloomberg TV Bulgaria, warned that if the candidate of the opposition comes to power, this may lead to a reviewing of the agreements. "We will seek support from Bulgaria as an older member of the EU and NATO. The influence of the agreement between Sofia and Skopje is only a positive one", Pendarovski stated.

IN THIS CONTEXT, THE CHOICE made by the newly fledged North Macedonians is positive for Bulgaria, because it promises predictability and stability. The economic relations between the two countries are lagging behind and a more active engagement is necessary in this field, Pendarovski, who furthermore insinuated that Bulgaria may be the first among the neighbouring countries that he will visit as a president, agrees. What has to be a priority is the implementation of the Pan-European Corridor VIII, which will connect Skopje even more categorically with Sofia and Tirana, and thence - the Adriatic with the Black sea.

The successes in the economic sphere are also the decisive factor, which is to give the people who are today in power in Skopje the support of that part of the population, which is now voting against them, as well. North Macedonia is already one step away from its full membership of NATO, it is also expecting a date for a start of the formal negotiations for accession to the EU. This will definitively shift the country to the western sphere of development and will put an end to its swinging towards the east, typical of the last years of Nikola Gruevski's government. ■

ИЗБЕРИ **ПОАД "ЦКБ-СИЛА": ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.** КЪМ 31.03.2019 Г. – С НАД 419 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1.3 МЛРД. ЛЕВА УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН WWW.FSC.BG). ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г. "ПОСОЧЕНИТЕ РЕЗИЛТАТИ НЯМАТ ПО НЕОБХОДИМОСТ ВРЪЗКА С БЪДЕЩИ РЕЗИЛТАТИ.

С грижа за Вас!

KOMEHTAP

ИЗБОРЪТ МЕЖДУ ДВЕТЕ ЕВРОПИ

Показателно за успеха на този политически проект е, че вече и евроскептиците не искат да го напуснат

Текст ПРОФ. АННА КРЪСТЕВА

Зад всяка политическа конструкция трябва да стоят определени ценности. Обединена Европа е изградена върху ценностите на мира, тя е най-мирният, най-стабилният регион в света. Това не бива да се забравя.

ПРЕЗ МИНАЛАТА ГОДИНА излязоха резултатите от поредното European Values Study - едно транснационално изследване на ценностите, което се провежда на всеки девет години. Най-интересният извод от него е, че динамиката на ценностите днес е изключително сложна.

От едната страна стоят онези ценности, koumo ние kamo граждани предаваме на децата си. От другата - онези, с koumo политиците изпълват публичното пространство. Между тях понякога се получава едно страхотно разминаване, koemo аз наричам "gynka в толерантността".

В ИСТОРИЧЕСКАТА ПАМЕТ на българите стоят някои изключително високи моменти: спасяването на българските евреи, приемането на арменските бежанци, приемането на белогвардейците след Гражданската война в Русия. Тези моменти са част от нашата идентичност, от онова, което наричаме толерантност на българския народ.

В споменатото изследване има две изключително интересни цифри. Когато анкетиращите питат българските граждани "kou са ценностите, koumo uckame да предадете на децата си", толерантността стои много високо сред отговорите.

Тоест ние имаме толерантност в миналото, която е част от българския ген. Имаме и толерантност в бъдещето, в онова, което искаме да предадем на следващите поколения.

И в същото време има една дупка, един срив в съвременността, защото резултатите от 2018, съпоставени с онези от 2010, показват, че ставаме все по-малко толерантни към "gpyzume".

Това е изцяло и единствено отговорност на политическите елити, които смятат, че раз-

деляйки ни и правейки ни по-нетолерантни, могат да засилят електоралните си позиции.

СЕГАШНИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ИЗ-БОРИ се очертават като едни от наù-интересните, които сме наблюдавали.

В тях този път има истински залог, и този залог е самата Европа - визията какъв да бъде европейският проект в бъдеще. Виктор Орбан, един от желаещите да го ревизират, казва така - ако преди Европа беше нашето

бъдеще, сега ние, евроскептиците, сме бъдещето на Европа. Матео Салвини говори нещо подобно: че европейските избори са всъщност референдум, избор между две Европи. И забележете как описва едната - тази, срещу която призовава своите избиратели да гласуват: това е Европа на банките и финансовия сектор, от една страна, и на имигрантите и бежанците, от друга. На тази странна, не съвсем връзваща се комбинация, Салвини противопоставя "Европа на нациите".

ТЕЗИ ДЕФИНИЦИИ ДОБРЕ ИЛЮСТРИРАТ другия голям залог на тези избори: как ще се преподреди политическото пространство. Ще има ли ляво и дясно в традиционния смисъл? Адекватни понятия ли са те във време, в което един от водещите политици на Европа по такъв начин съчетава крайнолява терминология - против банките и финансовия свят, с крайнодясна и откровено ксенофобска проблематика? На пръв поглед това размива предишните понятия. Но ми се струва - и изборите ще покажат дали е така - че онези, които все пак се чувстват леви, и онези, които се чувстват десни, ще поискат да утвърдят своята идентичност.

Ако досега европейските избори бяха важни за еврофилите, тези сега са по-важни за еврофобите. Дали те ще успеят да окупират най-сетне сърцето на Европа? Не бива да забравяме, че самите евроскептични партии не са някакво хомогенно цяло. Между тях има дълбоко разделение по ключови въпроси.

ПРИМЕРНО КАК РАЗБИРАТ ИКОНОМИКАТА. Тези от северните страни, като Алтернатива за Германия, са за открита икономика и свободен пазар. Марин Льо Пен иска протекционизъм във висока степен. Друг важен индикатор: как се отнасят към Путин? Салвини и Льо Пен са ярко "за" Путин, но полските и финландските националисти са категорично против.

Още един разделител е отношението към религията. Салвини, Орбан, полската "Право и справедливост" са за християнските

ценности. Льо Пен е за много по-секуларно развитие, и така нататък.

ЕВРОПА Е НАЙ-УСПЕШНИЯТ ПРО-ЕКТ за мир и б∧агоденствие - независимо от всички вътрешни кризи, които са неизбежни. Показателно е, че днес, след Brexit, и най-големите евроскептици не искат да я напуснат. Искат да водят дебати за нея, вероятно да въведат други политики. Но вътре, в рамките на Европейския съюз. Няма по-голямо признание за този амбициозен проект от това, че всички искат да бъдат част от него.

Когато летите над земята, когато вървите под небето, радостите в живота ви са безкрайни като Хоризонта...

Клуб Хоризонт и Ресторант Марше́

When you fly over the ground When you walk under the sky The pleasures of your life are as endless as the Horizon.

Horizont Club & Marchè Restaurant

COMPLEX HORIZONT SEA GARDEN / PRIMORSKI PARK 9000 VARNA, BULGARIA TEL:. +359 884 75 40 75

HORIZONT.BG

f 🔘 🕯

THE CHOICE BETWEEN THE TWO EUROPES

What proves the success of this political project is that even the Eurosceptics are no longer willing to quit

By PROF. ANNA KRUSTEVA

There should be certain values standing behind each political construction. United Europe was built upon the values of peace, it is the most peaceful, the most stable region in the world. That shouldn't be forgotten.

LAST YEAR the results from the new European Values Study were announced (it is a transnational study of the values conducted every nine years). The most curious conclusion it provoked was that the values dynamics is extremely complicated today.

On the one hand there are the values that we as citizens hand down to our children. On the other, there are the values that politicians talk about in public. Sometimes there is quite an enormous difference between the two that I call "a tolerance gap".

THE HISTORICAL MEMORY of Bulgarian people preserves some really exceptional moments: the salvation of the Bulgarian Jews, the acceptance of the Armenian refugees, the acceptance of the white guards in the aftermath of the Russian Civil War. These moments are part of our identity, of what we call the tolerance of the Bulgarian people.

There are two particularly curious numbers in the study mentioned above. When the interviewers asked the people in Bulgaria "what are the values you want to hand down to your children", tolerance was placed very high in the list of answers. That means we've been tolerant in the past and this is a part of the Bulgarian gene. We also have tolerance in the future, as we want to pass it to the next generations.

At the same time, there is a gap, a collapse in the modern age, because the 2018 results as compared to the 2010 ones reveal we are getting less tolerant towards "the others".

That is entirely and solely the responsibility of the political elites which hold the view that dividing and making us more intolerant would strengthen their electoral positions. between two Europes. It's curious how he is describing one of them, the Europe against which he appeals that his electors should vote: this is the Europe of the banks and the financial sector, on the one hand, and the immigrants and the refugees, on the other. To this awkward combination Salvini opposes "the Europe of the nations".

THESE DEFINITIONS are a good illustration of the other significant pledge in the coming elections: how the political forces will re-arrange. Will there be left and right as we know them today? Are they adequate terms in a time when one of Europe's leading politicians combines a far-left terminology (by opposing the banks and the financial world) with a far-right and openly xenophobic problems? At first glance that makes the old concepts diluted. But I think - and the elections will prove if that is the case - that the ones who feel left-oriented and the others who feel right-oriented will want to strengthen their identity.

If the European elections in the past used to be of significance to the Europhiles, those coming now are more important for the Europhobes. Will they finally manage to occupy the heart of Europe? We shouldn't forget that the Eurosceptic parties are not a homogeneous entity themselves. They are deeply divided when it comes to some key issues.

THEIR UNDERSTANDING OF THE ECONOMY, for example. Those who come from the northern countries, such as Alternative for Germany, support the open economy and the free market. Marine Le Pen demands protectionism of a high degree. Another indicator: what is their attitude towards Putin? Salvini and Le Pen are strongly "in favour", but the Polish and Finnish nationalists stand firmly against him.

The attitude towards religion is another point of separation. Salvini, Orban, Poland's Law and Justice support the Christian values. Le Pen is for

a much more secular development, and so on.

EUROPE IS THE MOST SUCCESSFUL PROJECT for peace and prosperity - regardless of all internal crises which are inevitable. It is to be noted that today, in the aftermath of Brexit, even the most extreme Eurosceptics are unwilling to leave it. They want to debate about it and maybe introduce some new policies. But within the boundaries of the European Union. They all want to be a part of this ambitious project - and there is no better recognition of its value than that.

THE NEW EUROPEAN ELEC-

TIONS are promising to be among the most interesting we have ever monitored.

There is something at stake indeed, and it is Europe itself - the vision about what the European project should be in the future. Viktor Orban, one of those willing to revise it, says: if Europe once used to be our future, it is now us, the Eurosceptics, the future of Europe.

Matteo Salvini is talking about a similar thing, too: that the European elections are actually a referendum, a choice

ВЕЛИКАН THE BIG FRIENDLY GIANT

66 | **НАМЕРЕНИ В ПРЕВОДА** Found in translation

72 | СИЛИЦИЕВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА The Silicon World War

МАКРОН ИСКА ЕВРОФОНДОВЕТЕ ДА СЕ ПРЕНАСОЧАТ КЪМ КЛИМАТА

MACRON SUGGESTS EU FUNDS SUPPORT CLIMATE ACTION

Помагат или вредят еврофондовете на българската икономика? По този въпрос напоследък се води все по-оживен спор. Но той може да се окаже непълно безсмислен, ако осем от страните-членки на Европейския съюз успеят да прокарат революционното си предложение: да пренасочат ни повече, ни по-малко една четвърт от европейските пари към борба с глобалното затопляне.

Идеята е подписана от Франция, Белгия, Холандия, Люксембург, Дания, Швеция, Португалия и Испания. Според тази група ЕС може да приложи подобен план, който да "върви ръка за ръка с просперитета", и да послужи за пример на другите страни по света. Предложението е за целта да се отделят "минимум" 25% от единния европейски бюджет, което при сегашната рамка прави по 42 милиарда евро годишно. Подобен план обаче може да влезе в сила най-рано за следващия програмен период (2021-2028). Целта му е Европа да стане "въглеродно неутрална" до 2050 година. При сега приетите цели съюзът работи да намали парниковите си емисии с 20% до 2020 година и 40% - до 2030. Доста от членките обаче вероятно ще пропуснат първата цел.

Авторите на предложението, начело с френския президент Еманюел Макрон, засега не уточняват за сметка на кои разходи ще е увеличаването на средствата за борба с промените в климата. Но тъй като Франция е категорично против намаляването на селскостопанските субсидии, най-вероятно потърпевши биха били фондовете за регионално развитие и кохезия, от които се ползват най-вече новите членки от Централна и Югоизточна Европа. Засега недвусмислено против предложението са Полша и Германия, отбелязва ВВС.

Are the EU funds good or bad for the Bulgarian economy? Debates on this question have become excited lately. Yet, they may turn out totally needless, if eight of the EU member states succeed in passing their revolutionary idea: to re-direct as much as a fourth of the European money towards the fight against global warming.

The proposal was signed by France, Belgium, Netherlands, Luxembourg, Denmark, Sweden, Portugal, and Spain. According to the group, the EU could apply such a plan that would "go hand in hand with prosperity" and serve as an example for the other countries throughout the world. They suggest that "at least" 25% of the common EU budget be allocated for that purpose, which would amount to 42 billion euro a year considering the current framework. However, a plan of this kind could only become valid for the next programming period (2021-2028) at the earliest. It aims at making Europe "carbon neutral" within 2050. According to the current targets, the union is working towards reducing the greenhouse emissions by 20% within 2020 and by 40% within 2030. However, many of the members will likely miss the first target.

The authors of the proposal, led by France's President Emmanuel Macron, are still silent about which costs would be cut in order to compensate for the increased financing of the fight against the climate changes. But considering that France is firmly opposing a reduction of the agricultural subsidies, the funds most likely to be affected are the ones for regional development and cohesion which are mainly used by the new members from Central and Southeast Europe. Poland and Germany are the countries explicitly opposing the idea at the moment, BBC noted.

ЗАЩО ДОМАТИТЕ СИ ЗАГУБИХА ВКУСА? WHY DID TOMATOES LOSE

THEIR TASTE?

Защо продаваните в супермаркета домати са толкова "пластмасови" на вкус? Оказва се, че причината не е толкова в отглеждането и транспортирането им, а в самите им сортове. Учени от американската Програма за проучване на растителния геном твърдят, че в 93% от продаваните в големите магазини домати просто липсва ключовият ген, отговорен за хубавия вкус. Доминиращата в момента кръстоска, наречена Heinz 1706, е загубила не само този ген, но и редица други, които предпазват растението от патогени. Причината е, че създателите ù са търсили високи добиви и дълъг период на съхранение, а не вкусови качества.

Why do tomatoes sold in supermarkets taste like "plastic"? It turns out that the reason does not hide in the way they are cultivated and transported but in their sorts. Scientists from the US Plant Genome Research Program claim that 93% of the tomatoes sold in big supermarkets simply lack the key gene responsible for their good taste. The hybrid dominating at the moment, called Heinz 1706, lost both this gene and a series of others that save the plant from pathogenes. The reason is that the people who created it were trying to achieve large crops and a long conservation period rather than good taste.

www.captaincook.bg 1000 Sofia, 4 Narodno Sabranie Sq. 1407 Sofia, 100 James Bourchier Blvd. 9000 Varna, Morska Gara

СТИЛЪТ ИМА ЗНАЧЕНИЕ

Намерени В превода

Да знаеш чужд език е не просто богатство, а начин да опознаем другия

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

ЕЗИКЪТ, ОТВЪД СРЕДСТВО ДА КОМУНИ-

На 2 септември 2018 Националният музей в Рио де Жанейро беше обхванат от пожар. Огромни части от 300-годишната и отдавна неремонтирана сграда бяха унищожени, а близо 20 милиона артефакти – превърнати в пепел. Сред тях се оказаха и аудиозаписи на езици от различни региони на Бразилия, които отдавна нямат живи носители. Което означава, че тези езици са заличени завинаги от паметта и историята на човечеството. С изчезването им обаче губим и още нещо – възможността да научим повече за бита и характера на онези, които някога са ги говорели.

КИРАМЕ с останалите, представлява и начин да ги опознаем. Защото чуждият език не е просто начин да преведем значението на една дума, но и да попаднем на такива, които просто нямат еквивалент в нашата култура: palegg (норвежки) е всяка храна, която може да бъде намазана на филия; koi no yokan (японски) е усещането, че ще се влюбим в човек, kozomo ckopo сме срещнали; akihi (хавайски) е моментът, в koйто разбираме, че сме изслушали обяснението за посоката, но въпреки това сме се изгубили. "ПРИЧИНАТА ДА ЗАЕМАМЕ ДУМИ ОТ ЧУЖДИ ЕЗИЦИ е, защото означаващото не е част от нашата култура и заради това не се е появило като дума в езика ни," пояснява Джордж Лакоф, професор по линавистика и когнитивни науки в Университета на Калифорния. Той обяснява, че чрез чуждия език попадаме в друга мисловна рамка, използваме различни метафори и така навлизаме в чуждата култура. И това е само малка част от благотворния ефект на говоренето на няколко езика. Полиглотите като цяло имат по-добри резултати на общообразователни тестове; паметта им ▶

7 ползи от лятната езикова ваканция

...или как за 15 дни да получиш знания за 1 година

Летният езиков лагер и ползите от него вече не са нищо ново, а сред най-добрите доказателства за положителния ефект от езиковата ваканция е постоянно нарастващият брой деца, които избират вълнуващо и полезно преживяване зад граница. Все по-често този тип курсове е наричан и "ускорител на знанията и уменията". Според експертите, в рамките на 2 или 4 седмици детето напредва толкова, колкото би напреднало за година, следвайки ежедневието си. Всичко е фокусирано и интензивно, но децата не го усещат, защото са пренесени в друга среда, учат и усвояват спонтанно.

Това обаче далеч не са единствените ползи. Професионалните образователни консултанти от "Интеграл" обобщават 7-те най-големи преимущества на курсовете:

1. Приятелството и социалните умения се развиват заедно с емоционалната интелигентност – когато са без родителите си, децата предприемат "социални рискове". А летният езиков лагер ги учи да разпознават, разбират и управляват емоциите, да работят и играят заедно, да бъдат съпричастни и да формират силни връзки помежду си.

2. Изключване от технологиите – всички джаджи могат да бъдат изключени, когато децата преоткриват творческите си способности и се ангажират с дейности и преживявания от реалния живот. **3. Работа в екип и лидерство** – децата учат как да споделят задълженията и отговорностите си с останалите по време на екипната си работа. Те са свободни да бъдат инициативни, да взимат решения в спокойна атмосфера, която ги насърчава да участват без да са срамежливи.

4. Изследване на международна среда – с помощта на езиковата ваканция децата се научават от малки да общуват и откриват нови култури. Така по-късно те се чувстват в свои води в глобализирания свят, в който учат, работят или живеят.

5. Развиване на самочувствието - оставяйки децата да поемат рискове и да намират сами решения в различни предизвикателства, те могат да изградят своята собствена независимост, гъвкавост и самочувствие в сигурна и контролирана среда.

6. Непрекъснато обучение през лятото – летният лагер има и образователен характер чрез своите интерактивни и занимателни форми, чрез които знанието се усвоява лесно.

7. Активна игра и действие – развитието става не само в конкурентни ситуации, където има ясни цели за постигане, а и по време на активни игри, в които децата определят свои собствени граници и роли, взаимодействат помежду си и използват собственото си въображение.

Виж предложенията за езикови ваканции на www.integral.bg

СИМВОЛЪТ НА Колумбийското кафе

Имаме удоволствието да представим на българските ценители Juan Valdez Café – 100% арабика, "екселсо" премиум колумбийско кафе!

WINE | COFFEE | GOURMET | CIGARS BEYE // BЪB VARNA MALL

СОНІВА

A T M O S P H E R E S O F I A LA CASA DEL HABANO

T. +359 2 950 55 50 E: sagax@sagax.bg www.sagax.bg

ГОРДО ПРЕДСТАВЯНИ ОТ САГАКС ЕА

SAGAX

Juan Vablez

Аятна ваканция с **FUNDAY SUMMER ADVENTURE** – едно незабравимо приключение!

Най-лесният начин вашето детето да напредне в чуждия език, е то да бъде потопено в естествената чуждоезикова среда и неусетно да учи, докато се забавлява.

FUNDAY SUMMER ADVENTURE

е единствената лятна програма в София, която осигурява на децата целодневни занимания в англоезична среда. Програмата е подходяща за деца от 5 до 13 годишна възраст.

Приключението започва на 17 юни и ще продължи чак до 05 септември, от понеделник до петък от 09:00 до 17:00 ч.

25 учебни часа на седмица децата имат занимания с преподаватели от Великобритания, които потапят децата в света на науката и приключенията чрез интерактивни методи на обучение, учене чрез преживяване и работа по проекти. Те разширяват речниковия запас на децата, подобряват комуникативните им умения и им помагат да бъдат уверени в ежедневната му употреба.

ДЕНЯТ е изключително динамичен, допълнен от ателиета по изкуства, в които децатаусвояват различни приложни техники, много нови термини на английски език и развиват своята креативност.

СПОРТЪТ е неразделна и важна част от деня в Лятната програма. Сутрин децата имат спортна тренировка, а всеки следобед има организирани спортни занимания като: плуване, конна езда, фехтовка, тенис, канго джъмпс и др. Както и множество забавления на открито - пикници, походи и посещения на детски развлекателни паркове.

Краят на седмицата е посветен на семейството! В специален петъчен празник децата демонстрират пред родителите напредъка си по английски език и се забавляват.

РЕГИСТРАЦИИТЕ ВЕЧЕ ЗАПОЧНАХА И ВСИЧКИ ЗАПИСАЛИ СЕ ДО **15.05.2019** МОГАТ ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТ ОТ **10%** ОТСТЪПКА ЗА РАННИ ЗАПИСВАНИЯ.

> FUNDAY.BG 0899 900 705

се справя по-лесно със запомняне на причинно-следствени връзки, вероятно заради граматическите правила, които са учили; те забелязват повече детайли от околната си среда и могат да извлекат "невидима" на пръв поглед информация. Спомнете си, че освен английски, Шерлок Холмс говори още френски, мандарин, фарси, руски.

УЧЕНЕТО НА ЧУЖДИ ЕЗИЦИ се оказва и ефективен начин да се борим и забавим деменцията. Д-р Томас Бак от лингвистичния департамент на Университета на Единбург доказва след поредица изследвания, че образованието и интелигентността започват да играят по-малка роля за старческото забравяне в сравнение с ученето на чужд език. Той дори съветва хората, заплашени от заболяванията на паметта, да започнат изучаването на нов език възможно най-скоро. "Не е важна добрата памет, а механизмът по ангажиране на вниманието, способността да се фокусираме върху детайлите на един нов език," казва Бак. Според него билингвистите са добри и в мултитаскинга заради практиката да превключват от майчиния си език на чуждия.

ПОЛЗИТЕ ОТ УЧЕНЕТО НА ВТОРИ ИЛИ ТРЕТИ ЕЗИК за възрастните са неоспорими. Как обаче стои въпросът при децата? Още полесно. Те бързо възприемат нов език заради значително по-силната си невропластичност – способността на мозъка на образува нови невронни връзки и нови мозъчни клетки. Обширно изследване под

Билингвистите са добри и в мултитаскинга заради практиката да превключват от майчиния си език на чуждия

заглавие "Когнитивните ползи от това да сме двуезични" на д-р Виорика Мариан и Антъни Шук от Северозападния университет в Чикаго доказва, че бебета на 7 месеца се адаптират по-лесно в променящия се свят, ако са отраснали в двуезична среда. А процентът на такива деца в света въобще не е малък – според данни на The Associated Press 66% от децата по света растат в среда, в която се говори повече от един език.

ПО-ВИСОКО САМОЧУВСТВИЕ, КРЕАТИВНОСТ, увереност в способностите и по-добри резултати на общообразователните тестове са черти, които се наблюдават при почти всички деца, които се занимават с изучаването на чужди езици. В академична среда пък говорещите два или повече езика бързо успяват да надскочат расовите и полови бариери и да се изявяват в други предмети като математика и литература по-добре от говорещите единствено майчиния си език. Тези данни се потвърждават от изследване на участвалите в популярния стандартизиран Scholastic Assessment Test (SAT), което показва, че изучавалите втори език в продължение на 4 или 5 години показват по-високи резултати в частта, проверяваща знанията по математика и граматика.

МОЖЕМ ДА ПОГЛЕДНЕМ И ЧИСТО ПРАКТИЧЕСКИ към ползите от говоренето на чужд език. Възможностите ни за кариерно развитие автоматично се увеличават с броя на езиците, които посочваме в графата "чужди езици". Връзките ни с околния свят също – на никого не е излишно да има приятели във Франция, САЩ или Ангола, с които да може да говори на родния им език. Така не само ще опознае чужда култура, но и ще има различен поглед върху собствената си. Освен това удоволствието да прочетеш "Дон Кихот", "По следите на изгубеното време" или пък коя и да е книга на Стивън Кинг в оригинал е тройно по-голямо. ■

Found in Translation

Being competent in a foreign language is not just a wealth, but a way to get to know the other person

By CRISTINA NIGOHOSYAN / Photography SHUTTERSTOCK

On the 2nd of September 2018 the national Museum at Rio de Janeiro was overwhelmed by a fire. Huge parts of the 300 year old and long since last repaired building were destroyed and nearly 20 million artifacts - turned into ash. Audiotapes in languages from various regions of Brazil turned out to have been among them, languages that have long since seized having living people to speak them. Which means that these languages have been erased forever from the memory and history of mankind. With their disappearance however we are losing yet another thing - the opportunity to learn more about the way of life and nature of those who have once spoken them.

LANGUAGE, BEYOND BEING MEANS FOR COMMUNICATING with others, is also a way of getting to know them. Because the foreign language is not just a way of translating the meaning of a certain word, but also to stumble upon words that simply have no equivalent in our culture: palegg (Norwegian) is any food that may be spread on a slice of bread; koi no yokan (Japanese) is the feeling that we will fall in love with a person, whom we met soon before; akihi (Hawaiian) is the moment in which we realize that we have listened to the explanation about the direction, but have nonetheless got lost.

"THE REASON FOR BORROWING WORDS FROM FOREIGN LANGUAGES is because what is signified by them is not a part of our culture and due to that it has appeared as a word in our language," George Lakoff, Professor of Linguistics and Cognitive sciences at the University of California, elucidates. He explains that through the foreign language we are finding ourselves in another thought framework, we are using different metaphors and thus we are entering the foreign culture. And this is just a small part of the beneficial effect of speaking several languages. Polyglots in general are achieving better results with general education tests; their memory is coping easier with remembering cause and effect relationships, probably due to the grammar

rules which they have studied; they are noticing more details from their surrounding environment and they are capable of extracting seemingly "invisible" information. Call to mind that besides English, Sherlock Holmes also speaks French, Mandarin, Farsi, Russian.

LEARNING FOREIGN LANGUAGES turns out to be an efficient way of fighting against and forgetting dementia as well. Dr. Thomas Bak from the Linguistics Department at the University of Edinburgh has proven after a series of studies that education and intelligence are starting to play a smaller role in old age forgetfulness as compared to learning a foreign language. He even advises people, threatened by memory loss diseases, to start learning a new language as soon as possible. "It is not the good memory that is important, but rather the mechanism of engaging the attention, the ability of focusing on the details of a new language", Bak says. According to him bilinguists are good at multitasking as well, due to the practice of switching from their mother tongue to the foreign language.

THE BENEFITS FROM LEARNING A SECOND OR A THIRD LANGUAGE for the elderly people are indisputable. However what about children? It's even easier. They are quickly acquiring knowledge of a new language due to their significantly greater neuroplasticity – the ability of the brain to form new neural connections and new brain cells. An extensive study called "The

Cognitive Benefits of Being Bilingual" by Viorica Marian PhD and Anthony Shook from the Northwestern University in Chicago has proven that babies aged 7 months are adapting quicker in the changing world if they have grown in a bilingual environment. And the percentage of such children in the world is not at all a small one – according to data by The Associated Press 66% of children in the world are growing up in an environment, in which more than one language is being spoken.

HIGHER SELF-ESTEEM, CREATIVITY, confidence in one's abilities and higher results at the general education tests are characteristics observed with almost all children, who are engaging in the learning of foreign languages. And in an academic environment people who speak two or more languages are quickly managing to go beyond the racial and gender barriers and to manifest themselves in other subjects such as Mathematics and Literature better than those who are only speaking their mother tongue. These data are being confirmed by a study of the people who participated in the popular standardized Scholastic Assessment Test (SAT), which shows that those who have been learning a second language for 4 or 5 years are displaying better results in the part, checking the knowledge of Mathematics and Grammar.

WE MAY ALSO TAKE A STRICTLY PRACTI-CAL LOOK at the benefits of speaking a foreign language. Our opportunities for career development are automatically increasing with the number of languages that we are specifying in the column "foreign languages". Our connections with the world around us too – no one can have too many friends in France, the US or Angola, with whom to be able to speak in their mother tongue. This way he/she will not only get to know a foreign culture, but will have a different insight into his/her own one. Besides, the pleasure of reading "Don Quixote", "In Search of Lost Time" or any of Stephen King's books in their original language is three times greater.

ОПОЗНАЙ ИТАЛИЯ В ДЕТАЙЛ!

РЕЗЕРВИРАЙ БИЛЕТ ДО КАТАНИЯ, КАЛЯРИ, ОЛБИЯ, НЕАПОЛ, ПАЛЕРМО, ЛАМЕЦИЯ, ТЕРМЕ И РИМ ПРЕЗ МИЛАНО, БЛАГОДАРЕНИЕ НА ПАРТНЬОРСТВОТО НИ С AIR ITALY!

Ипотечен кредит ДОМ ЗА ТЕБ

От вкъщи по-хубаво няма!

- Ниска лихва
- Честен подход и прозрачни условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка Важният си ти.

*5050 www.ccbank.bg

TECHNOLOGY RACE

CIANILIZIE BATA CBETOBHA BONHA

Трите враждуващи технологични центъра трябва да намерят допирни точки, за да се справят с растящите предизвикателства

Текст ЕЛЕНА КИРИЛОВА / Фотография SHUTTERSTOCK

итката на технологичните компании от целия свят никога няма да приключи – все пак живеем в свят на свободна конкуренция. Но представителите на индустрията трябва и могат да намерят начини да работят заедно за справяне с голяма част от проблемите, пред които са изправени днес - фалшивите новини, неправомерното използване на личните данни, намесата в изборите, пропагандата, речта на омразата и още.

Ако говорим чисто географски, трите сили, движещи технологичния свят в момента и водещи непрестанно съревнование по привлечени капитали, успешни сделки, мащаб на компаниите, са Силициевата долина в САЩ, Европа и Азия.

ТРИТЕ ПОЛЮСА. Всяка една от тези три точки има свои ключови предимства, които я отличават значително от останалите. Европа крачи смело към регулирането на сектора. Битката с технологичните монополи е само част от всичко това. Google получи три огромни глоби от Европейския съюз. Същевременно продължава войната с гигантите, които укриват данъци. От 25 май миналата година Общият регламент за защитата на личните данни е в сила, а сега и промените в правилата за авторското право в ЕС, размахват пръст срещу огромните интернет платформи. ▶ Силициевата долина тепърва осъзнава ползите от регулацията. Сякаш години наред гигантите от сектора предпочитаха да се движат независимо напред, докато не затънаха дълбоко в проблемите, които виждаме днес. Затънаха дотолкова, че започнаха да губят доверието на потребителите. Разликите не свършват дотук.

"Има разлика между отношението на предприемачите в САЩ и в Европа. В Европа постоянно се обръща внимание на проблемите", коментира по време на конференцита 4Gamechangers във Виена Декс Торик-Бартън, ekcnepm комуникации, работил за SpaceX, Facebook и Google. По думите му в Съединените щати хората от индустрията са по-отворени за нови неща и нямат такъв страх от провала.

В АЗИЯ СИТУАЦИЯТА Е СЪВСЕМ РАЗЛИЧ-

НА. Там властват местни играчи, а правителствата (особено в лицето на Китай) са опора, но и доста силен регулатор на случващото се в технологичния сектор. За ga правиш бизнес там, няма kak ga не работиш тясно с властта. Цел номер едно е сразяването на водещите американските играчи. Виждаме проекцията на това в битката между Alibaba и Amazon, между WeChat u Messenger, mekgy Didi Chuxing u Uber Technologies. Примерите са безкрайни. "Китай винаги ще бъде по-различен от нас, защото там комуникацията с властите е на съвсем различно ниво. Alibaba например се ползва с истинска социална стабилност", коментира Том Доктороф, старши съветник в Prophet.

Един от факторите Европа да изостава в тази глобална битка е езиковият. На континент, на който се говорят толкова много различни езици, една онлайн услуга трудно би могла да достигне мащаба, който виждаме в Силициевата долина или в Китай например.

"Това е голям недостатък на Европа. Има езици, които не разполагат с мащаб", твърди Алехандро Платер, главен оперативен директор на А1 Telekom Austria Group.

В ТЪРСЕНЕ НА ДОПИРНИ ТОЧКИ. Представителите на индустрията вярват, че отвъд здравословната конкуренция, трите технологични центъра на света трябва да потърсят възможност за диалог, така че да решат глобалните проблеми.

Според австрийския журналист Андреас Екстрьом Европа например може да научи много от Силициевата долина. "Защо да не се опитаме да се срещнем по средата, вместо да сме толкова агресивни едни към други?", коментира той.

Някои данни действително подсказват, че Силициевата долина стопля отношенията си с Европа, макар и бавно. Около 7% от капиталовите инвестиции в европейски

стартъпи през 2018 г. са включвали поне една компания за рисков капитал от Силициевата долина. За сравнение през 2013 г. те бяха едва 3%, сочат данни на PitchBook. Европа все пак остава привлекателна, въпреки регулаторните ограничения. През първото тримесечие на тази година стартъпите на Стария континент успяха да наберат рекордната сума от 7 млрд. долара според доклад на Dealroom. Всичко това в рамките на 690 сделки.

"СБЛЪСЪКЪТ СЪС СИЛИЦИЕВАТА ДОЛИНА

няма да ни донесе нищо", категорична е Ева Флекен, вицепрезидент по обществена политика, регулаторни и европейски въпроси в Sky D, която също призовава за диалог и съвместно сътрудничество.

И макар мнозина в Европа да негодуват срещу регулацията, която прави процесите много по-сложни и по-бавни, гигантите от Силициевата долина все повече узряват за идеята, че без адекватна регулация ситуацията съвсем скоро ще излезе извън контрол. Наскоро дори самият Марк Зукърбърг, под бремето на всичките главоболия на Facebook, призова за глобална регулация на интернет. Според него това е стъпалото, което трябва да бъде изкачено, за да могат тези негативни процеси да бъдат преобърнати - с диалог между бизнеса, правителствата, регулаторите и крайните потребители.

"Видяхме какво стана с Facebook и Силициевата долина. Facebook излезе и каза, че не може да реши нито един онлайн проблем без диалог с регулаторите. Истината е, че трябва да работим заедно", допълни Декс Торик-Бартън.

ОБЛАЦИ НА ХОРИЗОНТА. Отвъд призивите

за диалог и съвместни действия, интернет остава доста турбулентна област, както в Силициевата долина, така и в Европа и Азия. "Това, което ме притеснява, е развитието на интернет като цяло. 25 години бяхме благословени с отворен интернет. Член 13 [от новите правила за авторското право в ЕС - бел.а.] може да звучи добре, но ни разкри една голяма протекционистка картинка за това какъв може да бъде интернет в отделните страни. С този член ние казваме, че ще имаме специален интернет в Европа", посочи още Андреас Екстрьом.

Разбира се, чуват се и други мнения. "Член 13 няма да е краят на интернет. Медийната индустрия е свикнала да бъде регулирана", коментира от своя страна Ева Флекен.

ПО ДУМИТЕ НА АНТОНЕЛА МЕЙ-ПОХТЛЕР,

специален съветник на федералния канцлер и ръководител на Think Austria, отговорността трябва да падне върху всички - върху компаниите и върху политиците.

"Проблемът с отговорността не значи, че не трябва да мислим за интелигентна регулация. Всички искаме добре функциониращ интернет", твърди тя. "За да постигнем това, за да може Европа да е конкурентна, трябва заедно да мислим за нова регулация. Член 13 и GDPR не са перфектни, но ако питате банките за тяхната регулация, и те ще кажат, че не е перфектна. Въпросът е да имаме отправна точка".

По думите ѝ Европа разполага с компаниите, разполага и с технологиите, остава само да им помогне да станат големи. Това може да се случи чрез развитието на технологичния сектор по начин, който да не елиминира конкуренцията, да защитава потребителите и континентът да стане лидер в интелигентното управление на данни.

МОЖЕШ ЛИ ДА КАЖЕШ НА ЧЕРНОТО БЯЛО? В РУСИЯ – ДА!

МОСКВА от 151 € 151 ст 254 ст 254 ст 254

Цената е крайна и включва: всички такси, 1 бр. ръчен багаж до 10 кг + 1 бр. дамска чанта/ лаптоп, 1 бр. чекиран багаж до 23 кг, безплатен превоз на ски/сноуборд екипировка, кетъринг на борда, безплатен check-in. Вижте всички предложения и резервирайте на www.air.bg

ПРИЯТЕН ПОЛЕТ ПРИЯТНИ ЕМОЦИИ

www.air.bg

The Silicon World War

The three technological centres of the world should find common ground, in order to cope with today's Internet challenges

By ELENA KIRILOVA / Photography SHUTTERSTOCK

he battle of the technological companies from all over the world will never come to an end - after all we are living in a world of free competition. But the representatives of industry must and may find ways of working together for coping with a large portion of the problems which they are facing today - fake news, unlawful use of personal data, interference in elections, propaganda, hate speech and more.

If we are speaking from a purely geographical standpoint, the three engines, putting in motion the technological world at the moment and leading to a constant competition it terms of attracted capital, successful transactions, scale of the companies, are the Silicon Valley in the USA, Europe and Asia.

SIGNIFICANT DIFFERENCES. Each one of these three points has its own key advantages, which are significantly setting it apart from the others. Europe is taking big steps towards regulating the sector. The battle with the technological monopolies is just a part of all this. Google got three huge fines from the European Union. At the same time the war with the giants which are evading taxes continues. The General Data Protection Regulation is in force since the 25th

of may last year, and now the changes in the rules on copyright in the EU are also wagging a finger at the huge Internet platforms.

The Silicon Valley is yet to comprehend the benefits of regulation. As if the giants in the sector have for years preferred to move independently forward, until they got dramatically bogged down in the problems that we are seeing today. So bogged down that they began losing the trust of the users. The differences do not end here. "There is a difference in the attitude of entrepreneurs in the USA and those in Europe. In Europe people are constantly paying attention to the problems" Dex Torricke-Barton,

ДОСИЕТАТА ЗОП

Новата уеб базирана информационно-справочна система на АПИС

Системата съдържа уникална колекция от събрани, обработени и свързани данни, извлечени от **протоколите на възложителите**, публикувани **в повече от 5 000 профила на купувача**, заедно с пълния набор от документи в Регистъра на обществените поръчки.

Единствено в ДОСИЕТАТА ЗОП достигате до детайлно обработена и систематизирана информация за всички участници в обществените поръчки – както за изпълнителите, така и за класираните, некласираните или отстранените от участие фирми и сдружения.

Уникални предимства на системата:

- Идентифициране (разпознаване на ЕИК/Булстат) на всички кандидати, подали оферти за участие в поръчките – фирми, сдружения и обединения с участниците в тях, включително подизпълнителите и третите лица;
- Информация за кандидатствалите по обособени позиции, класиранията и правните основания за отстраняване;
- Достъп до пълното досие на поръчката с възможност за търсене в документите от профила на купувача – протоколи, доклади на комисиите, решения на възложителите за класиране или прекратяване – за поръчките след 15.04.2016 г.

Чрез ДОСИЕТАТА ЗОП получавате още:

- Известяване за нови обществени поръчки и за нови документи по обявени поръчки;
- Богат набор от възможности за справки по различни критерии;
- Директна връзка с досиетата на фирми и организации в системата АПИС Регистър+.

Продуктът Досиетата ЗОП е ценен помощник при подготовката и провеждането на процедури за обществени поръчки и е предназначен за:

възложителите, изпълнителите и консултантите

по обществените поръчки.

Осигурява **прозрачност** при възлагането и изпълнението на обществените поръчки чрез достъп до документите на комисиите – от приемането на офертите на кандидатите, оценяване на възможностите им съгласно изискванията на възложителите, класиране на участниците, мотиви за отстраняване на участници, до избор на изпълнител/изпълнители (за поръчките с обособени позиции).

Досиетата ЗОП дава информация относно:

- Справки за участието на кандидатите, подали оферти във всички поръчки;
- Намиране на информация за сходни поръчки по различни критерии – освен от известните начини за справки в АОП, така и търсене по допълнителни критерии като:
- търсене по стойност на поръчката по прогнозна и стойност по договора;
  - информация при производство по обжалване;
  - поръчки с изменения в договорите;
  - пълнотекстово търсене във всички документи на поръчките, както и търсене само в протоколи, доклади и други документи от профила на купувача;
  - за поръчките по чл. 20, ал. 3 (под праговете) дават се освен участниците, подали оферти, също и класиралите се, откъдето се вижда кой е изпълнителят.
- Намиране на специфична информация в протоколите от работата на комисиите на възложителите по хода на поръчката.

При съвместно ползване на новия продукт с информационната система за фирмите и организациите – "**Апис Регистър**+", може да се види търговското досие на всяка фирма, да се получи информация за брой персонал/служители, получени лицензи и сертификати, както и да се направи справка за икономически свързаните с нея лица.

Цитираните правни текстове отвеждат в продукта "Апис Право" и свързаните с него продукти на Апис.

Повече информация за продуктите и услугите на АПИС можете да намерите на www.apis.bg

Сертификат по ISO 9001 – 2015

a communications expert who has worked for SpaceX, Facebook and Google, commented during the 4Gamechangers conference in Vienna. He says in the United States people from the industry are more open to new things and don't have such a fear of failure. In Asia the situation is totally different. There local players are the ones in power, and the governments (especially in the form of China) are a mainstay, but also quite a strong regulator of what is taking place in the technological sector. In order to do business there one has no choice but to work in close cooperation with the government. Aim number one is the vanquishing of the leading American players. We see the projection of this in the battle between Alibaba and Amazon, between WeChat and Messenger, between Didi Chuxing and Uber Technologies. The examples are endless.

"China will always be more different than us, because there the communication with the authorities is on a completely different level. Alibaba for example is benefitting from a true social stability", Tom Doctoroff, a senior advisor in Prophet, comments.

One of the factors for Europe to fall behind in this global battle is the language. On a continent where so many different languages are spoken, an online service may hardly reach the scale which we are seeing in the Silicon Valley or in China for example.

"This is a major disadvantage of Europe. There are languages, which do not have scale at their disposal", Alejandro Plater, Chief Operating Officer of A1 Telekom Austria Group maintains.

IN SEARCH OF A COMMON GROUND. The representatives of the industry believe that beyond the healthy competition, the three technological centres should seek an opportunity for dialogue, so that they may solve the global problems.

According to the Austrian journalist Andreas Ekström Europe for example may learn a lot from the Silicon Valley.

"Why not try to meet in the middle, instead of being so aggressive towards each other", he comments.

Against the backdrop of these problems, the data speak differently - the Silicon Valley is warming up its relations with Europe, albeit slowly. Around 7% of the capital investments in European startups in 2018 have included at least one risk capital company from the Silicon Valley. For comparison they were just 3% in 2013, data by PitchBook are indicating. However, Europe remains attractive, despite the regulatory restrictions. During the first quarter of this year the startups on the old continent managed to accumulate the record-breaking sum of 7 billion dollars according to a report by Dealroom. All this within the framework of 690 transactions.

"The clash with the Silicon Valley will not do us any good", Eva Flecken, Vice President Public

Policy, Regulatory and European Matters at Sky D, who is also calling for dialogue and mutual cooperation, is categorical.

And although many people in Europe are remonstrating against the regulation, which is making the processes much more complicated and slower, the giants from the Silicon Valley are increasingly maturing their ideas in conformity with the notion that without an adequate regulation the situation will quite soon get out of control. Recently even Mark Zuckerberg himself, under the burden of all of Facebook's troubles, called for a global regulation of the Internet. According to him this is the step that has to be climbed, in order for these negative processes to be overturned - with a dialogue between the business, the governments, the regulators and the end users.

"We saw what happened to Facebook and the Silicon Valley. Facebook came out and said that it cannot solve a single online problem without a dialogue with the regulators. The truth is that we have to work together", Dex Torricke-Barton added.

CLOUDS ON THE HORIZON. Beyond the calls

for dialogue and joint actions, the Internet remains one quite turbulent area, both in the Silicon Valley, and in Europe and Asia. "What bothers me is the advance of the Internet as a whole. We were blessed with an open Internet for 25 years. Article 13 [of the new rules on copyright in the EU - A/N] may sound good, but it has shown us one big protectionist picture of what the Internet might be in individual countries. With this article we are saying that we will have a special Internet in Europe", Andreas Ekström indicated in addition. Of course, other opinions are also being heard. "Article 13 will not be the end of the Internet. The media industry is used to being regulated", Eva Flecken in turn commented.

As the Special Advisor to the Austrian Federal Chancellor and head of Think Austria Antonella Mei-Pochtler said, the responsibility should be borne by all of us - on the companies and on the politicians.

"The problem with the responsibility does not mean that we shouldn't think about an intelligent regulation. We all want a well-functioning Internet", she maintains. "In order to achieve this, in order for Europe to be competitive, we, together, have to think about a new regulation. Article 13 and the GDPR are not perfect, but if you ask the banks about their regulation, they will also say it is not perfect. The thing is for us to have a starting point". According to her Europe has the companies, it has the technologies as well, all that remains is to help them become big. This may happen through the development of the technological sector in a manner that is not to eliminate competition, that is to protect the users, and the continent to become a leader in the intelligent data management.

София 1000, ул. "Граф Игнатиев" 7 А тел.: +359 2 923 98 00, 0700 44 944 "Апис Европа" АД, e-mail: office@apis.bg

Зареди лято 2019 С НАГРАДИ!

Плащай безконтактно с дебитна или кредитна карта Mastercard® от ЦКБ в периода от 13 май до 30 юни 2019 г. и участвай за награда.

Всяка седмица в периода на кампанията се теглят:

В кампанията участват безконтактни плашания с дебитни и кредитни карти Mastercard на отриност над 3 л8., издадени преди 13.05.2019 г. и регистрирани на www.mastercard.ccbank.bg

*5050 www.ccbank.bg

В СКЛАДА Ви посреща креативен екип, който улавя моменти, тенденции и брандове, с чувствителност към всеки детайл, за да предложи най-добрите интериорни решения.

Винаги резултат на проучване и изследване, те са изготвени от нас и реализирани в колаборация с нашите партньори.

GKAAAA

интериорен дизайн, обзавеждане, аксесоари

ГОЛЯМАТА КАРТИНА THE BIG PICTURE

За шеста поредна година BigPicture призовава фотографи от цял свят да участват в конкурса, чиято цел е да напомни за огромното биоразнообразие на Земята и да вдъхнови действия, които целят запазването му чрез силата на изкуството. Ето някой от найвпеатляващите снимки, подбрани измежду близо 6500 такива.

Now in its sixth year, BigPicture encourages photographers from around the world to contribute their work to this competition that will both celebrate and illustrate the rich diversity of life on Earth and inspire action to protect and conserve it through the power of imagery. Here are some of the most magnificent photos selected from nearly 6,500 entries.

Човешко докосване, Джеймс Гифорд The Human Touch, James Gifford

Разходка на ръба, Бъди Елиѝзър Traveling to the Edge, Buddy Eleazer

Бохемска пола, Жингонг Жанг Bohemian Skirt, Jinggong Zhang

PHOTOGRAPHY WILDLIFE

Облаци от сол, Киара Салвадори Clouds of Salt, Chiara Salvadori

Гробищен валс, Даниел Дитрих Boneyard Waltz, Daniel Dietrich

Най-дългата миграция, Петер Матер Longest Migration, Peter Mather

Изгубени крила, Пьотр Наскрески Losing Wings, Piotr Naskrecki

May 2019 | 83

PHOTOGRAPHY WILDLIFE

TECHNOLOGY WHEELS

ДОБРИЯТ ВЕЛИКАН

X7, най-голямата кола в историята на ВМW, предизвиква много спорове. Съвсем напразно

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография УВЕ ФИШЕР

апознайте се с най-голямата решетка в автомобилния свят - всъщност толкова голяма и скъпа, че ВМW ще ви gagam и цяла кола, прикачена към нея.

ШЕГАТА НАСТРАНА, НО ТОВА Х7 е най-голямото BMW в цялата история на тази компания, която вече продължава повече от сто години. Създадено, за да вкара баварците в един сегмент, в който досега се бореха само Range Rover и Mercedes, то всъщност надминава дори огромните си конкуренти. Х7 е с 2 см по-дълго от GLS, и с цели 15 см над сегашния Range Rover.

Сегашния напустночен. Само междуосцето му е по-дълго от целия оригинален Mini Cooper. А теглото е почти три пъти по-голямо от това на BMW 1600 - колата, която превърна баварците в еталон за удоволствие от карането.

Третият ред седалки спокойно побира и възрастни хора, а ако го съънете, багажникът става 2120 литра - колкото на nem VW Golf.

ТЕЗИ СРАВНЕНИЯ ЗВУЧАТ внушително, но истината е, че високо, тежко и със седем места не са точно качествата, които бихте очаквали от един

баварец. В ВМW очевидно изпитват известно неудобство от този факт, защото международният тест на модела се провежда в Луизиана и Тексас, в страната на големите пикапи, където това нещо се води mid size.

На фона на Ford Super Duty или Cadillac Escalade, тоба ВМW неистина не изглежда чак толкова чудовищно. Дизайнът помага: докато в други мо дели той се мъчи да подчертае размерите, тук явната цел е да ги скрие.

Лазерните светлини, които нощем осветяват на цели 600 метра, всъщност са доста компактни. Хромираните лайсни с форма на стикове за голф също правят колата по-прибрана.

КОГАТО Я ВИДЯХМЕ за пръв път като концепт, бяхме убедени, че тази кола е само за американския и може би арабските пазари, и няма да има отношение към Европа. Но се оказа, че вече има рекордно много предварителни поръчки от Стария континент, включително и в България. Не можем да преценим дали е заради практичността, или просто защото ти дава възможност да изпъкнеш малко сред тълпата от собственици на X5. ►

The Big Friendly Giant

BMW X7, the largest car in the Bavarians' history, provokes many disputes

By KONSTANTIN TOMOV / Photography UWE FISCHER

eet the biggest grille in the automotive world – so big and expensive, in fact, that BMW will give you a whole car attached to it.

JOKING ASIDE, BUT THIS X7 is the largest BMW in the company's more than 100-year-old history. Designed to get the Bavarians into a segment previously reserved solely for Range Rover and Mercedes, it actually surpasses even its huge rivals. The X7 is 2 cm longer than the GLS, and 15 cm longer than the current Range Rover.

Its wheelbase alone is longer than the whole original Mini Cooper. And it is almost three times heavier that the BMW 1600 – the car that made the Bavarian company a benchmark for driving pleasure.

The third row of seats easily accommodates adults as well, and if you fold it, boot space is extended to 2,120 litres – as much as that of five VW Golfs.

THESE COMPARISONS SOUND impressive, but the truth is that high, heavy and seven seats are not exactly the qualities you'd expect from a BMW. The company is obviously slightly embarrassed for this because the model's international test takes place in Louisiana and Texas, in the land of big pickups, where this thing is ranked mid-size.

Compared to the Ford Super Duty or Cadillac Escalade, this BMW does indeed not look all that monstrous. The design helps: while it tries to highlight dimensions in other models, the obvious goal here is to hide them.

The laser lights, with a 600-metre range, are actually quite compact. The chrome running boards in the shape of golf sticks add to this effect.

WHEN WE FIRST SAW IT as a concept, we were certain that this car would be suited only for the American and maybe the Arab markets, and won't have an impact in Europe. It turned out, however, that record high number of preorders have already been placed from the Old Continent, including Bulgaria. It's hard to tell whether this is due to practicality or simply because it gives you the chance to stand out among the crowd of X5 owners.

OF COURSE, THIS CHANCE is by no means cheap. The petrol 40i like the one we tested will cost you 162,000 leva – almost 25,000 leva more than the comparable X5. For the M50d

version, which will be in greater demand in Bulgaria, you'll have to fork out 209,000 leva. And that's before you reach for the list of extras. You can get it with a huge tinted glass panoramic sunroof. You can order 22-inch wheels – and this is the first car where they don't seem over the top. You can have a Harman Kardon or even Bowers & Wilkins audio system. As well as TVs and a DVD player for second row passengers.

BUT THE MOST DISTINCTIVE THING in the X7 is its standard pneumatic suspension which adapts every few thousandths of a second and glides smoothly over any bumps on the road. It will make you feel like being in a boat.

The big question is whether after all this X7 truly feels like a BMW.

After careful consideration we decided that the answer is "yes". This is by no means a sports car, even if some versions have an M Sport differential.

It tends to make you relax rather than bend forward and clutch the steering wheel.

Yet at the same time it does not completely separate you from the surrounding world like the big Mercedes models. The steering is direct, the turning rear wheels make the car surprisingly agile with a turning radius like a compact hatchback.

IN ADDITION, THE X7 IS PRETTY FAST. Our 40i with its six-cylinder petrol engine accelerates from 0 to 100 km/h in just 6.1 seconds. This is aided by the excellent aerodynamics. Despite the elegant silhouette of a brick, this car has a drag coefficient of only 0.33 – less than the previous Aston Martin Vanquish or even the legendary Ferrari F40.

By the way, we also drove the 50i variant, with a real V8 under the hood. It is almost a second faster but, regrettably, democracy has already deprived us of it: it will only be available across the Atlantic.

If you nevertheless decide to drive aggressively, the air suspension can lower the car by no less than 4 cm. You can raise it by just as much for off-road driving. But the chance to ever see an X7 off the asphalt is even less likely than the chance of Trump having a torrid love affair with Angela Merkel.

ODDLY ENOUGH, this is a city car. We can't turn a blind eye to its outrageous dimensions, of course. But the many electronic systems manage to compensate and make the X7 a car that is easy to drive. This includes an Active Lane Keeping Assistant and Extended Traffic Jam Assistant that help you to squeeze through congestion and avoid scratching your car if you are driving on narrow road sections due to repairs, for example. We admit that this is really very different from anything we associate with the BMW name. But then people probably said exactly the same thing 90 years ago when the company decided to abandon aircraft engines in favour of cars.

We are a fast growing company that was founded in 2009. The main mission of the company is to offer the Bulgarian market high quality bakery products with authentic taste. Our production is designed for the B2B sector, which includes hotels, catering, restaurants and bars that prepare fresh bakery products and sandwiches on the spot. The brand under which the company's products are known is Quick Tasty Easy or Q.T.E. for short. The company has developed to become a leading producer of frozen half-baked and frozen products and our portfolio includes over 100 products. The company has gained a leading position in the production of croissants with butter, ciabatta and others. We offer franchise partnerships to our customers and we partner in building the hot points for the sale of bakery products, which are prepared on site and are always freshly baked. Company policy is to develop and offer new, quality products which become well established on the international market.

Bread Logistic Ltd: office@qte.bg / www.qte.bg

▶ ЕСТЕСТВЕНО, ТАЗИ ВЪЗМОЖНОСТ съ8сем не е евтина. Бензиново 40i като това, което тествахме, ще ви струва 162 000 лева - с почти 25 хилядарки над аналогично X5. За версията M50d, която ще е по-търсена у нас, ще ви трябват 209 000 лева. И това е още преди да посегнете към списъка с допълнителните екстри.

Можете да я имате с огромен панорамен покрив със затъмняващо се стъкло. Можете да поръчате 22-цолови джанти - и това е първата кола, на която те не ни се струват прекалени. Можете да имате аудио от Harman Kardon или gopu om Bowers & Wilkins. А също телевизори и DVD плейър за пътниците на втория ред.

НО НАЙ-ОТЛИЧИТЕЛНОТО НЕЩО В X7 е неговото серийно пневматично окачване, което се адаптира на всеки няколко хилядни от секундата и напълно поглъща всяко сътресение от пътя. Ще ви накара да се чувствате, сякаш сте в лодка.

Големият въпрос е дали след всичко това X7 е истинско BMW като усещане.

След внимателно обмисляне решихме, че отговорът е "ga". Това в никакъв случай не е спортна кола, нищо, че в някои версии има guференциал от M Sport.

Тя по-скоро ви подтиква да се отпуснете, отколкото да се приведете надпред и да стиснете волана.

Но в същото време не ви откъсва изцяло от света като големите модели на Mercedes. Управлението е директно, завиващите задBMW X7 40i 2998 куб. см работен обем сс сарасіty

340 k. c. максимална мощност hp max power

450 Нм максимален въртящ момент Nm max torque

> 6.1 секунди 0-100 км/ч seconds 0-100 кm/h

ни колела правят автомобила изненадващо пъргав и с радиус на завой колкото за комnakmeн хечбек.

ОСВЕН ТОВА Х7 Е ПОРЯДЪЧНО БЪРЗО. Нашето 40i с неговия шестцилиндров бензинов мотор се изстрелва от 0 до 100 км/ч за едва 6.1 секунди. За това помага и отличната аеродинамика. Въпреки елегантния силует на тухла четворка тази кола има коефициент на въздушно съпротивление едва 0.33 - помалко от предишния Aston Martin Vanquish и дори от митичното Ferrari F40.

Между другото покарахме и варианта 50i, с истински V8 nog kanaka. Той е с почти секунga по-бърз, но за жалост демокрацията вече ни го е отнела: ще се предлага само отвъд океана.

Ако все пак ви хрумне да карате агресивно, въздушното окачване може да смъкне колата с цели 4 сантиметра. Може и да я вдигне с още толкова за офроуд. Но шансът някога да видите X7 извън асфалта е поскромен от шанса Тръмп да изживее бурен романс с Ангела Меркел.

КОЛКОТО И СТРАННО ДА ЗВУЧИ, това е кола за града. Няма как да си затворим очите за скандалните и размери, разбира се. Но купищата електронни системи успяват да ги компенсират и да направят от X7 лесен за каране автомобил. Това включва активен асистент за придвижване в трафика, а също и помощник за следване на лентата от ново поколение. Той е способен вместо вас да провира колата през тесни пространства и да я предпази от ожулване, ако карате по стеснен заради ремонт път например.

Признаваме, че това наистина е много различно от всичко, с което свързваме името BMW. Но вероятно са казвали същото и преди 90 години, когато компанията реши да изостави самолетните двигатели в полза на автомобилите.

92 БЪЛГАРСКИТЕ КРЕПОСТИ BULGARIAN CASTLES

106 | **ОЧАРОВАТЕЛНИ ПРИЗРАЦИ** CHARMING GHOSTS

100 БЪРЗИ ПРЕОБРАЖЕНИЯ QUICK TRANSFORMATIONS

Събитията и нещата, за които ще се говори през маї

КОНЦЕРТ

LENNY KRAVITZ // Pekopgbopbm за най-много последователно спечелени Grammy (четири между 1999 и 2002) се връща в България десетилетие след първия си концерт, за да представи новия си албум - Raise Vibration. От него можете да очаквате добре познатата невъобразима смес от рок, блус, соул, фънк, реге, фолк и джаз. Освен това Лени ще изпее любими стари парчеma, kamo Fly Away u Are You Gonna Go My Way, плюс доста интересни кавъри на The Guess Who u The Wailers.

4 май, "Арена Армеец", София

ΠΡΕΔΟΤΟЯΤ ΛИ НАЙ-ДОБРИТЕ АНИ **3A YOBEYECTBOTO?** Дебатите на Мунк HE Ален де Ботон Малкълм Гладуел Стивън Пин Мат Ридли Ocielo

КНИГА

ПРЕДСТОЯТ ЛИ НАЙ-ДОБРИТЕ ДНИ ЗА ЧОВЕЧЕСТВОТО? // Заглавието на книгата идва всъщност от един от прословутите Дебати на Мунк, в който журналистът Мат Ридли и когнитивният психолог Стивън Пинкър се изправят срещу писателя Малкълм Гладуел и философа Ален де Ботон. Първите защитават тезата, че човечеството ще се развива към добро, докато вторите определят еволюцията му в последните два века като несъмнен ynagъk.

Издателство "Сиела"

КЛАСИКА

JOSE CARRERAS // Партии от "Haбyko", "Лукреция Борджия", "Тоска", "Норма" това очакват да чуят всички на последния концерт на испанския тенор в България и на Балканите. Какво точно ще влезе в репертоара не е ясно, но се знае, че на сцената редом с него ще излязат още 120 музиканти. Прочул се като един от легендарните Трима тенори (редом с Лучано Павароти и Пласидо Доминго), сега 72-годишният Карерас прави прощално турне по света.

11 май, "Арена Армеец", София

EN

CONCERT

LENNY KRAVITZ // The record-holder for greatest number of consecutively won Grammy awards (four between 1999 and 2002) is coming back to Bulgaria a decade after his first concert, in order to present his new album - Raise Vibration. You may expect from him the well-known unbelievable mix of Rock, Blues, Soul, Funk, Reggae, Folk and Jazz. Besides that Lenny will sing favourite old tracks such as Fly Away and Are You Gonna Go My Way, plus quite interesting covers of The Guess Who u The Wailers.

4th of May, "Aena Armeets", Sofia

BOOK

decline

DO HUMANKIND'S BEST DAYS LIE AHEAD? // The book's title actually comes from one of the famous Munk Debates, in which the journalist Matt Ridley and the cognitive psychologist Steven Pinker are confronting the writer Malcolm Gladwell and the philosopher Alain de Botton. The first two are defending the thesis that mankind will develop towards good, while the latter ones are defining its evolution during

the last two centuries as an unquestionable

"Ciela" publishing house

CLASSIC

JOSE CARRERAS // Parts from "Nabucco", "Lucrezia Borgia", "Tosca", "Norma" - this is what everyone is expecting to hear during the last concert of the Spanish tenor in Bulgaria and on the Balkans. What precisely will go into the repertoire is not clear, but it is known that 120 musicians will go out on the stage along with him. Having become famous as one of the legendary Three Tenors (along with Luciano Pavarotti and Plácido Domingo), the now 72year old Carreras is on a farewell tour around the world.

11th of May, "Arena Armeets", Sofia

Events and things that will be discussed in May

ФЕСТИВАЛ

КАПАНА ФЕСТ 2019 // В годината, в която Пловдив е Европейска столица на културата, популярният местен фестивал ще се проведе веднъж, вместо обичайните два пъти. Затова пък ще трае цели три дни и ще е на тема "Наследство". Мащабен графит на Насимо, един от най-прочутите български "улични" творци, ще се появи на две фасади на Халите, на ул. "Абаджийска" ще бъдат засадени 40 фиданки, а музикалната програма ще е особено богата.

31 май – 2 юни, Пловдив

КИНО

ТОЛКИН // Филмът на Доме Карукоски проследява ранните години от живота на автора на "Властелинът на пръстените" и дава своя версия за това как се ражда идеята за знаменитата трилогия. В ролята на Толкин е Никълъс Холт ("Лудият Макс: Пътят на яростта"), а на съпругата му Идит – Лили Колинс ("Огледалце, огледалце"). Впрочем наследниците на покойния писател побързаха да обявят, че не одобряват лентата, дори още преди да са я видели.

От 29 март по кината

ВКУСОВЕ

DISCOVER. VINO WORLD 2019 // Дегустации на над 500 вина от Европа, Америка, Австралия, Нова Зеландия и Африка от всякакви ценови категории са най-важната информация, която трябва да знаем за винения форум тази пролет. Полезен за ресторантьори, сомелиери и бармани, но и за всеки вино любител, събитието представя за първи път пред публика нови брандове и реколти.

10-11 май, НДК, София

FESTIVAL

KAPANA FEST 2019 // In the year in which Plovdiv is a European Capital of Culture, the popular local festival will be held once, instead of the usual two times. However, it will last for whole three days and will be on the topic of "Heritage". A large-scale graffito by Nasimo, one of the most famous Bulgarian "street" artists, will appear on two facades of the Covered market, 40 saplings will be planted on "Abadzhiyska" str., and the music programme will be particularly rich.

31st of May – 2nd of June, Plovdiv

CINEMA

TOLKIEN // Dome Karukoski's film follows the early years of the life of the author of "The Lord of the Rings" and is rendering its own version of how the idea for the famous trlogy was born. Nicholas Hoult ("Mad Max: Fury Road") is playing the role of Tolkien and that of his wife Edith – Lily Collins ("Mirror Mirror"). By the way the heirs of the late writer were quick to announce that they do not approve the flick, even before watching it.

In cinemas March 29th

TASTES

DISCOVER. VINO WORLD 2019 // Tastings of over 500 wines from Europe, America, Australia, New Zealand and Africa, from all kinds of price categories are the most important information that we have to know with regard to the wine forum this spring. Useful to restaurant-keepers, sommeliers and bartenders, but to each admirer of wine as well, the event is presenting for the first time in front of the public new brands and vintages.

10th -11th of May, National Palace of Culture, Sofia

EN

БЪЛГАРСКИТЕ КРЕПОСТИ: МИСТЕРИЯТСА НА КРИВУС

Познанията ни за това прекрасно място са толкова скромни, че дори не сме сигурни за името му

Ако искате да видите най-загадъчната крепост по българските земи, ще трябва да хванете пътя от Кърджали към Ардино, и после да се отклоните към Боровица и Башево. Пътищата са тесни и живописни, но иначе в съвсем прилично състояние. Самото Башево с каменните му къщи и дувари е като излязло от приказка. Но ние го подминаваме набързо и стигаме до северозападния му край, откъдето тръгва пътеката за старинната крепост Кривус.

ВСЪЩНОСТ "ПЪТЕКА" Е СИЛНО КАЗАНО -

на доста места тя се губи напълно. За щастие обаче крайната цел се вижда отдалеч. Кривус е кацнала на един хълм, обграден от три страни от красивите меандри на река Арда. Това е и вероятно единствената роgoncka kpenocm, до която се стига, слизайku - но не бързайте да се радвате, защото спестените усилия ще ви потрябват после за уморителното изкачване на връщане.

КРЕПОСТТА Е ОТНОСИТЕЛНО добре запазена: оцелели са очертанията на вътрешната цитадела и две от кулите. На отделни места стените стигат до 6 метра височина, и близо метър и половина дебелина. Откъслечните разкопки са разкрили следи от тунел, водещ до реката. А откритите монети позволяват да се датира строежът - той е завършен не по-късно от X век.

Изобщо тази крепост силно напомня на останалите византийски укрепления в тази част на Родопите, в някогашната провинция Ахридос. Защо тогава я наричаме найзагадъчната? Най-вече защото не знаем почти нищо за нея. И дори не сме сигурни, че това е точно Кривус.

ПОДОБНО НА БЛИЗКИТЕ МОНЯК и Устра тази твърдина може да е била сцена на последна отчаяна съпротива срещу османските завоевания - но за това можем само да предполагаме, защото знанията ни за този период са съвсем оскъдни.

"Едната причина той да е слабо проучен е, че през XIV век има един хиатус, тоест прекъсване, във византийската историческа традиция, на която българската наука за средновековието толкова много разчита", обяснява проф. Христо Матанов, историк от Софийския университет. "Трябва да подчертаем, че ако ги нямаше византийските извори, ние щяхме да знаем може би 20 процента от това, което знаем, ако не и помалко".

ДЕЙСТВИТЕЛНО ЕДИНСТВЕНОТО, което знаем със сигурност за Кривус, идва от Георги Акрополит, византийски хронист от XIII век. Той го споменава като един от градовете, възвърнати от българския цар

Михаил II Асен по време на големия му поход през 1254-1255 година.

Тъкмо оттам идва затруднението на съвременните историци: Акрополит очевидно смята Кривус за град, докато днешните останки говорят само за скромна по размери kpenocm, най-вечоятно с наблюдателни функции. Възможно ли е първите изследователи на тази старина да са сгрешили и това всъщност да е Патмос, споменат от Акрополит като "съвсем малко укрепление"? Развалините на онова, което днес смятаме за Патмос, се намират на няколко километра на изток, на един изключително красив нос насред язовир Кърджали. И там наистина има някои признаци, че става дума за по-голям град - останки от църкви, от помащабни крепостни стени...

ЗА СЪЖАЛЕНИЕ ТУК Византийските хронисти не могат да помогнат. Има само един

Подобно на близките Моняк и Устра тази твърдина може да е била сцена на последна отчаяна съпротива срещу османските завоевания начин да разберем истината: с детайлни разкопки и на двете места. Само те биха могли да отговорят и на въпроса имало ли е тук отпор срещу османците, както е при Моняк или Боженица например.

"От средата на XIV до началото на XV век липсва голям византийски автор, който да описва тези събития, поради което ние разчитаме на приписки, на писма, на извори, които не са точно наративи в истинския смисъл на думата", уточнява проф. Матанов. "А пък историографията на онези, които възхождат - османските турци - още не се е оформила по онова време. Първият голям османски историограф от началото на XV век Язъджъоолу Али и следващият го Мехмед Нешри са писали по-късно и всъщност предават тези събития по спомени на хора, чули-недочули... Оттук идва този недостиг на извори, който за историческата наука е фатален".

BULGARIAN CASTLES: THE MYSTERY OF KRIVUS

Our knowledge of this wonderful place is so limited that we're not even sure about its name

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA

If you want to see the most mysterious castle in the Bulgarian lands, you will have to take the road from Kardjali to Ardino, and then turn off for Borovitsa and Bashevo. The roads are scenic and narrow, but in a fairly decent state. Bashevo itself, with its stone houses and walls, looks straight out of a fairytale. But we quickly drive past it to its northwestern end, where the path to the ancient castle of Krivus starts.

'PATH' IS ACTUALLY AN OVERSTATEMENT – it disappears completely in many places. Fortunately, the ultimate goal can be seen from afar. Krivus is perched atop a hill, flanked on three sides by the beautiful meanders of the Arda River. This is probably the only Rhodope Mountain castle that is reached descending – don't forget though that you'll need your strength later for the tiring ascent back up.

THE CASTLE IS RELATIVELY well preserved: the outlines of the inner citadel and two of the towers have survived. The walls are up to 6 metres high and almost 1.5 metres thick in some places. The partial excavations have unearthed the traces of a tunnel leading to the river. And the coins discovered in the area allow its construction to be dated – it was completed in the 10th century at the latest.

Generally, this castle strongly reminds of the other Byzantine fortifications in this part of the Rhodopes, in the former province of Ahridos. So why do we call it the most mysterious one? Mainly because we know almost nothing about it. In fact, we're not even certain that this is indeed Krivus.

LIKE THE NEARBY MONIAK AND USTRA, this stronghold may have been the stage of a last desperate resistance against the Ottoman conquests – but we can only guess at this because our knowledge of the period is very scanty. "One reason why it is poorly studied is that in the 14th century there was a hiatus, i.e. a break in the Byzantine historical tradition, on which Bulgarian science of the Middle Ages greatly depends," Prof. Hristo Matanov, historian at Sofia University, explains. "Admittedly, were it not for the Byzantine sources, we would perhaps only have known 20 per cent of what we do know, if not even less."

INDEED, THE ONLY THING we know for certain about Krivus comes from George Akropolites, a 13th century Byzantine chronicler. He mentions it as one of the cities regained by the Bulgarian Tsar Mihail II Asen during his big campaign in 1254-1255.

This actually explains the difficulties faced by modern-day historians: Akropolites clearly regarded Krivus as a city, while the surviving ruins speak only of a modest fortress, most likely used for observation purposes. Could the first students of this antiquity have made a mistake? Could this actually be Patmos, mentioned by Akropolites as "a very small fortification"? The ruins of what we consider Patmos today lie several kilometres to the east, scenically located amid the Kardjali dam. And there are indeed some signs there that this was a large city – remains of churches, bigger fortress walls...

UNFORTUNATELY, THE BYZANTINE CHRONI-

CLERS cannot help us here. There's only one way to find out the truth: with detailed excavations in both places. Only they could answer the question of whether the Ottomans met with resistance here, as at Moniak and Bozhenitsa, for example.

"From the mid-14th century until the early 15th century, there was no great Byzantine author to describe these events, which is why we rely on marginalia, letters, sources that are not exactly narratives in the true sense of the word," Prof. Matanov says. "The historiography of the rising Ottoman Turks was yet to take shape. The first great Ottoman historiographer from the early 15th century, Ali Yazıcıoğlu, and then Mehmed Neşri, wrote at a later time and actually based their accounts of these events on people's memories, on hearsay... Hence this lack of sources that is fatal for historical science."

ЗАСТРАХОВАЙТЕ СВОЯ ДОМ НА ПРОМОЦИОНАЛНА ПРОЛЕТНА ЦЕНА! С 20% отстъпка до 31 май 2019 г.

БЪЛГАРСКИТЕ КРЕПОСТИ: НЕОТКРИВАЕМИЯТ КОЗНИК

Иречек и много други учени напразно са дирили тази митична pogoncka kpenocm. Но вие ще я откриете съвсем лесно, ако решите

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА

В последните години повечето българи преоткриха магията на Родопите. Но Рудозем някак си остава встрани от интереса на туристите. Самото име вероятно ражда неособено привлекателни асоциации. Може би затова местните власти навсякъде са наслагали примамливи табели "Гърция" - независимо, че пътят към граничния пункт от гръцка страна ще е готов най-рано догодина.

ВСИЧКО ТОВА Е ЖАЛКО, защото околностите на това бивше миньорско градче изобилстват с живописни селца, прекрасна природа и една от най-интересните - а също и загадъчни - средновековни крепости в Южна България: Козник.

Загадъчна, защото за цели векове е била загубена, и учени като Константин Иречек напразно са я дирили из западните Родопи. На вас ще ви е далеч по-лесно днес, ако решите да я видите. Продължете на юг от Рудозем към бъдещата граница, и малко извън града се отклонете вляво за село Рибница. По-нататък се оглеждайте за отбивка наляво, отбелязана с табела за вила Козник.

Този покрит с чакъл път ще ви отведе в самото подножие на крепостта, където вече трябва да оставите колата. Началото на пътеката е добре обозначено. Самото изкачване не е дълго, не повече от половин час, но е стръмничко. Когато най-после ус-

пеете да си поемете дъх, ще ви възнагради една от най-хубавите гледки, koumo сме виждали.

САМО ЧЕ ЩЕ ВИ Е ТРУДНО да видите самата крепост. От някога внушително укрепление с дължина на стените близо 200 метра са оцелели останки от портите и отделни зидове, почти изравнени със земята. По-детайлни разкопки вероятно ще разкрият още, но и така мястото излъчва особена сила.

Някога тук е минавал оживен търговски път от Тракия към градовете по Беломорието. Козник е бил една от крепостите, построени да го охраняват.

НЯМАМЕ СВЕДЕНИЯ КОГА ТОЧНО Е ИЗ-ГРАДЕНА, макар че някои находки показват, че мястото е използвано още по тракийско време. Предполага се, че крепостта е владяна от Иван Асен II и после от Михаил II Асен. Но единственото сигурно сведение е в спомените на Йоан Кантакузин, който настоява, че в средата на XIV век визан-

тийската императрица Ана Савойска отстъпила Козник, наред с Филипопол и Станимака, на българския цар Иван Александър. В замяна той подкрепил сина ѝ срещу самия Кантакузин, по сложно стечение на обстоятелствата претендент за трона в Константинопол.

ВСЪЩНОСТ КОЗНИК НЕ Е самостоятелна kpenocm, а част от сложна система от укpenления, която можела да си подава сигнали с огън и дим.

"Тези крепости са направени така, че да доминират пейзажа, а там, където те защитават речните долини, между тях да има визуална връзка", обяснява проф. Христо Матанов, историк от Софийския университет".

От Козник лесно са можели да предупреждават и да бъдат предупреждавани от съседните Беаднос и Подвис. Функцията им е била основно да наблюдават, което обяснява и относително скромните размери.

"КРЕПОСТНИТЕ ГАРНИЗОНИ СА МАЛКИ по правило", подчертава проф. Матанов. "В османския период имаме дори точна представа колко са те, тъй като са описани в османския ахрив. Най-големият гарнизон, който аз съм срещал, е Видинският, който се състои от 90 души платен състав. А това е крепост, която все пак защитава един от основните места за конфликти между османците и централноевропейците". ■

BULGARIAN CASTLES: UNTRACEABLE KOZNIK

TRAVEL CASTLES

Jireček and many other scholars have looked in vain for this mythical Rhodope Mountain castle. But, if you decide to, you will find it easily

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA

In recent years, many Bulgarians have rediscovered the magic of the Rhodope Mountains. But the town of Rudozem remains somehow outside the focus of tourists. The name itself [Rudozem means 'land of ore'] probably holds little attraction. Perhaps that's why the local authorities have put up eye-catching signposts to Greece everywhere – despite the fact that the road to the border checkpoint on the Greek side won't be ready before next year at the earliest.

ALL THIS IS A PITY because the surroundings of this former mining town abound in picturesque villages, lovely scenery and one of the most interesting – and mysterious – mediaeval castles in southern Bulgaria: Koznik.

Mysterious because it was lost for centuries and scholars like Konstantin Jireček looked in vain for it in the western Rhoodpes. It will be much easier for you today if you decide to see it. Continue south from Rudozem to the future border crossing and just outside the town turn left for the village of Ribnitsa. Then look out for a lefthand turn marked with a sign for Villa Koznik.

This gravel road will take you to the very foot of the castle where you will have to leave your car. The beginning of the path is well marked. The climb itself is not long, no more than half an hour, but it's pretty steep. When you finally manage to catch your breath, you'll be rewarded with one of the finest views you've ever seen.

IT WILL BE DIFFICULT to see the actual castle, though. From the once impressive fortification, only the gates and parts of the nearly 200-metrelong walls remain, almost level with the ground. Further excavations will probably reveal more, but even so this place has a powerful feel to it. Once a busy trade route passed here from Thrace to the towns of the Aegean. Koznik was one of the strongholds built to protect it.

IT IS NOT KNOWN EXACTLY WHEN IT WAS BUILT, although some finds indicate that the place was used even in Thracian times. The castle is assumed to have been ruled by Tsar Ivan Asen II and later by Tsar Mihail II Asen. But the only certain mention is found in the memoirs of John Kantakouzenos, who states that in the mid-14th century the Byzantine Empress Anna of Savoy ceded Koznik, together with Philippopolis and Stanimaka, to the Bulgarian Tsar Ivan Alexander. In return, he supported her son against Kantakouzenos who, by force of circumstances, was a pretender to the throne in Constantinople.

IN FACT, KOZNIK IS NOT an independent castle, but part of a complex system of fortifications able to exchange fire and smoke signals among each other.

"These fortresses were made to dominate the landscape and where they protected river valleys they had visual contact," explains Prof. Hristo Matanov, historian at Sofia University.

From Koznik they could easily warn or be warned by the neighbouring Beadnos and Podvis. Their main function was to keep watch, which explains their relatively modest size.

"FORTIFIED GARRISONS ARE SMALL as a rule," Prof Matanov says. "We even know exactly how many they were in Ottoman times since they are described in the Ottoman archives. The largest garrison I have come across is Vidin garrison which employed 90 paid staff. And this is a fortress which guarded one of the main places of conflict between the Ottomans and Central Europeans."

BANKS & FINANCE

11 | 06 | 2019 SOFIA

Научете още на:

club.investor.bg

EVOLUTION OF THE INDUSTRY

- Макроикономическите предпоставки за състоянието на финансовия сектор в страната
- Fintech решения за подобряване на иновативността
- Кои са най-актуалните технологични решения за финансовата индустрия?
- Кои ще бъдат победителите в дигиталното банкиране?
- Нови модели, към които се насочва финансовата индустрия

Генерален партньор:

ЪΛΓΑΡCΚΑ БΑΗΚΑ

C nogkpenama на:

ИМА КАКВО ДА РАЗКАЖЕМ

БЪРЗИ ПРЕОБРАЖЕНИЯ

Как да обновите летния си гардероб само с няколко ключови аксесоара

ЗА ДАМИТЕ

Минималистични сандали

Изключително радостна тенденция, след като няколко лета се нагледахме на платформи, декорации, връзки и пъстри цветове. Сандалите, които се състоят едва от няколко преплетени каишки, ще внесат доза елегантност към летните ни тоалети.

Кошница

Вдъхновена от легендарния кръгъл модел на Джейн Бъркин, кошницата се оказа най-модерният тип чанта за сезона. Видяхме я в ръцете на всяка французойка с уклон към модата още в края на зимата, когато приятно се съчетаваше с дебелите връхни дрехи и елегантни боти. За лятото пък може да я носите буквално от сутринта до вечерта, и от плажа до офиса.

"Котешки" слънчеви очила

Закачливият модел а ла Лолита не си отива за поредна година. Слънчевите очила с рамка във форма "котешко око" са секси, женствени, но и малко претенциозни. Освен това не отиват на всяко лице, така че с тях трябва да се подхожда деликатно.

Мидички в аксесоарите

Аятото чука на вратата, а с него – и морското настроение. Дизайнерите се погрижиха от по-рано за него – този сезон ще са актуални всякакви аксесоари от миди, раковини и седеф, които напомнят див плаж и ръчно правени бижута. Това, което ни хвана окото, не е точно hand-made - коланът в златисто на Isabel Marant може да се носи както около кръста, така и като дълго колие, или пък гривна.

ЗА ГОСПОДАТА

Мокасини

Поглеждаме ги и незабавно си представяме яхта, люлееща се на вълните край Амалфи. Мъжките мокасини са елегантен и абсолютно "вечен" модел – съчетайте ги с меки памучни панталони с навити крачоли, с джинси или шорти. Ако имате съмнение как да ги носите, просто отворете L'Uomo Vogue.

Wayfarer

Ако трябва да изберем най-класическата форма слънчеви очила, то това няма да са "ленънките". Легендарният модел Wayfarer на Ray-Ban е създаден през 1952 от Реймънд Стеджмън, който едва ли е предполагал, че Холивуд доброволно и безплатно ще се погрижи за популярността му. Сред феновете на Wayfarer са Райън Гослинг, Леонардо Дикаприо, Джеймс Франко, Джони Деп.

Сандали

Аято, ваканция, време за релакс. Колкото и да е приятно да сте боси по това време, много лесно е добрият стил да ви се изплъзне в момента, в който плъзнете крака си в сандал. Ясно е, че чорапите са забранени, а добре поддържаният педикюр – задължителен. С какво да ги съчетаете? С нещо, което не е прекалено небрежно – например раирана тениска и лек ленен блейзър.

Поло блузи

Когато обикновеният тишърт ни се струва прекалено... обикновен, е време за поло тишърта. Малката якичка добавя щипка елегантност към летния гардероб и ни дава възможност за разнообразни съчетания, от които да не ни доскучае.

1. Isabel Marant 2. Chloé 3. Prada 4. LOQ

LIFESTYLE **CN** FASHION

QUICK TRANSFORMATIONS

How to renew your summer wardrobe with just a few key accessories

FOR THE GENTLEMEN

Moccasins

We take a look at them and are immediately imagining a yacht, rocking on the waves near Amalfi. Men's moccasins are an elegant and absolutely "eternal" model – combine them with soft cotton trousers with rolled up legs, with jeans or shorts. If you are having doubts as to how you should wear them, just open L'Uomo Vogue.

Wayfarer

If we have to pick out the most classic shape of sunglasses, it will not be the "John Lennon style". The legendary Wayfarer model by Ray-Ban was created in 1952 by Raymond Stegeman, who hardly supposed that Hollywood voluntarily and free of charge would take care of his popularity. Ryan Gosling, Leonardo DiCaprio, James Franco, Johnny Depp are some of Wayfarer's fans.

Sandals

Summer, vacation, time for relaxation. As pleasant as it is being barefoot at that time, it is very easy for good style to slip away from you at the moment you slip your foot into a sandal. It is clear that socks are forbidden, and the well-groomed pedicure – compulsory. What are you to combine them with? With something that is not too casual – for example a striped T-shirt and a light linen blazer.

Polo shirts

When the ordinary T-shirt seems too... ordinary to us, it is time for the polo Tshirt. The small collar is adding a pinch of elegance to the summer wardrobe and is giving us the opportunity for various combinations, which will not make us begin feeling bored.

FOR THE LADIES

Minimalistic sandals

A particularly joyful trend, after us having had enough looking at platforms, decorations, ties and motley colours. The sandals which consist of just several interlaced straps, will bring some elegance to our summer dresses.

A basket

Inspired by the legendary round model of Jane Birkin, the basket has turned out to be the most modern type of handbag for the season. We saw it in the hands of each Frenchwoman with a fashion inclination as early as at the end of winter, when it was pleasantly combined with the thick overcoats and elegant boots. And for the summer you may carry it literally from morning till evening, and from the beach to the office.

"Cat eye" sunglasses

The mischievous model a la Lolita does not go away for yet another year. The sunglasses with a "cat eye"-shaped frame are sexy, feminine, but a little pretentious as well. Besides that they do not suit any face, so one must approach them delicately.

Small seashells in the accessories

Summer is knocking at our door, and with it – the seaside mood as well. The designers have taken care of it earlier – all kinds of accessories from seashells, scallops and mother-of-pearl, which are reminding of a wild beach and hand-made jewelry, will be current this season. What we liked the looks of is not precisely hand-made – the golden-coloured belt by Isabel Marant may be worn both around the waist, and as a long necklace, or a bracelet.

5. Ray-Ban 6. Tom Ford 7. Dries Van Noten 8. Tod's

В куфара на Павел Цветков

Павел Цветков собственик на българската марка очила КШАТ, която произвежда и дистрибутира слънчеви очила и диоптрични рамки както в България, така и в Европа, Африка и Америка. Нещата, без които не тръгва на път:

Samsung Galaxy: мобилният ми телефон замества при пътуване всички останали електронни устройства, включително и часовника ми.

Чанта Samsonite: ползвам ги поне от 20 години и не мога да си представя да пътувам с друга марка чанти, независимо от количеството багаж.

Спортни gpexu: подготвен съм, ако ще имам дори и малко време за спорт.

Брачната ми халка: за да не ме закачат в самолета.

Ризи и сако: за да съм елегантен пред митничарите и да не ме разпитват колко валута нося.

Пари в брой: никога не разчитам единствено на картите си.

Слънчевите си очила KWIAT: очите са ми безценни и само с моите очила имам сигурността, че ги защитавам на 100%.

In the Suitcase of Pawel Cwetkow

Pawel Cwetkow is the owner of the Bulgarian eyewear brand KWIAT, producer and distributor of sunglasses and eyewear frames in Bulgaria, Europe, Africa and USA. The things he always takes when he goes abroad:

Samsung Galaxy: My mobile phone replaces all the electronic devices I need, even my watch.

Samsonite suitcases: I have been using their models for more than 20 years and can't imagine replacing the brand with another, no matter how much luggage I have.

Sports clothing: To be ready, even if I don't have a so much time for sport.

My wedding ring: So no one hit on me on the plane.

Shirts and blazers: To be elegant in front of the customs officers so they don't ask me how much money I have.

Cash: I never rely only on my bank cards.

My sunglasses KWIAT: my eyes are priceless and I am sure, that with KWIAT eyewear my eyes are 100 % protected. ■

Samsonte

BY YOUR SIDE

КРЕДИТНИТЕ КАРТИ, КОИТО ВРЪЩАТ ПАРИ.

Всеки месец ЦКБ ти връща до 2% от сумата, която си изхарчил на ПОС терминал в България.

*5050 www.ccbank.bg

COOK'S CLUB SUNNY BEACH HOTEL

HERE COMES THE FUN!

OPENING SUMMER 2019

Cook's Club Sunny Beach opens in SUMMER 2019 for a new generation of travelers, with stylish design, fresh prepared food & drinks and a soundtrack that builds from day to night. Located in the bay of Sunny Beach, where you can turn night into day and vice versa.

- Designed for a new generation of travelers
- Close to the beach
- Near the ancient city of Nessebar
- Adults-only16+

www.cooksclub.com

reservations.sunnybeach@cooksclub.com 8240 Sunny Beach Resort, Bulgaria Tel.: **+359 550 77 500**

БАЛНЕО ПРОГРАМИ

в Аквахаус Термал & Бийч и Хотел Астор Гардън

ОПОРНО-ДВИГАТЕЛЕН АПАРАТ | 964 лв.*

рофилактика, балнеолечение с минерална вода кало калолечение; 28 процедури за 7 дни

ТАЛАСОТЕРАПЕВТИЧНА 942 лв.* стимулира клетъчната регенерация; 28 процедури за 7 д

* ПАКЕТНА ЦЕНА за периода 01.05.2019 - 31.05.2019 | на човек: – 7 нощувки + закуска в двойна стая с изглед парк в Хотел Астор Гардън – процедури в Аквахаус Термал & Бийч

BALNEO PROGRAMS in Aquahouse Thermal & Beach and Astor Garden Hotel

MUSCULOSKELETAL SYSTEM 964 BGN* prevention, balneotherapy with mineral water and fangotherapy, 28 treatments for 7 days

THALASSO-THERAPEUTIC 942 BGN* stimulate cells regeneration; 28 treatments for 7 days

* PACKAGE PRICE for the period 01.05.2019 - 31.05.2019 | per person: – 7 nights + breakfast in double room with park view in Astor Garden Hotel – and treatments in Aquahouse Thermal & Beach

Sts. Constantine & Helena Resort

ASTOR GARDEN — HOTEL —

Aquahouse Thermal & Beach | +359 52 812 812 | www.aquahouse.bg Astor Garden Hotel | +359 52 817 700 | www.astorgardenhotel.com

Peqloowpeach

paradiso del mare hero

SEASON DENING JUN 07 FRI

ВЕDROOM BEACH е място, което обединява елегантност, стил, красиви и известни хора, изискан начин на забавление, модерна музика, топ DJ, сексапилен балет и зрелищни спектакли.

ВЕDROOM BEACH е с перфектно местоположение, намиращо се на брега на морето на парти дестинацията на България - Слънчев бряг - Какао бийч!

На това райско място, създадено за забавление, не може да скучаеш ни то миг - за всеки час от денонощието има по нещо, което пленява съзнанието и времето ти!

Уникалността му се състои в своеобразния микс от: зона за плажуване и релакс, инфинити басейн, дневни партита в унисон със западните стандарти, гурме кухня на самия морски плаж и екстравагантен нощен клуб.

Клубът претърпява истинска метаморфоза след залез слънце и нощта те пренася в друго измерение. Грандиозна сцена и убийствен саунд допринасят за невиждано по размерите си зрелище, гарантирано от световния лидер при озвучителните системи Lacoustics и над 80 осветително устройства Robe!

И всичко това има само едно име - BEDROOM BEACH!

BEDROOM BEACH is a place that unites elegance, style, beautiful and famous people, exquisite way of entertainment, modern music, top DJ, sexy ballet and spectacular performances.

BEDROOM BEACH is ideally located on the beach, at the party destination of Bulgaria-Sunny Beach- Cacao beach!

In this heavenly place, created for fun, you can't be bored for even a moment- every hour of the day there is something that catches your mind and time!

Its uniqueness lies in the peculiar mix of: area for sunbathing and relaxation, infinity pool, daily parties in tune with all Western standards, gourmet cuisine on the beach and extravagant nightclub.

The club undergoes a real metamorphosis after sunset and the night brings you to another dimension. Spectacular scene and murderous sound contribute to unseen in their size spectacle, guaranteed by the world leader in Lacoustics speakers systems and over 80 lighting devices Robe!

And all this has only one name-BEDROOM BEACH!

FOR RESERVATION: **MON-SUN** 10:00 - 06:00, **NIGHT:** +359 888 76 44 22, +359 888 86 06 66 **DAY:** +359 885 57 70 70 I **RESERVATION@BEDROOM.BG I WWW.BEDROOM.BG**

ОЧАРОВАНЕЛНИТЕ ПРИЗРАНИТАТИ ВИЕНА

Тук миналото лесно може да ви погълне, но си струва да опознаете и настоящето на града с най-високо качество на живот в света

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

106 | THE INFLIGHT MAGAZINE

1 12-

Propertes mitti no front and 71

> Трудно е да не изпиташ симпатия към град, в който и най-обикновената арка над входа на най-обикновена жилищна сграда е превърната в произведение на изкуството. В известен смисъл Виена дори прекалява – след първия четвърт час разходка по улиците ѝ човек престава дори да забелязва безбройните паметници, скулптури и барелефи. И е необходимо нещо наистина изумително, за да му върне обичайната способност на туриста да ахка и да възклицава. За щастие в столицата на Австрия има предостатъчно изумителни неща за гледане.

ВСЪЩНОСТ АКО ОТИДЕТЕ ВЪВ ВИЕНА с нагласата на класически ловец на забележителности, лошо ви се пише. Тук има твърде много от всичко: дворци, в които имперското минало не е никакво минало, а блясъкът на Хабсбургите буквално заслепява; внушителни църкви от всички епохи, всички вероизповедания и всички архитектурни стилове; галерии, театри и опери със световна слава. Само големите музеи са над 80, а и доста от малките си струва да се видят. Миналото е навсякъде около вас. В хотелската ви стая някога може да е живял Витгенщайн. На този стол в това кафене обичал да седи Шуберт. На този ъгъл навремето рисувал пощенски картички отхвърленият от Художествената академия кандидат-студент Адолф Хитлер... Виена е град с много призраци.

ОСВЕН АКО НЕ РАЗПОЛАГА С НЯКОЛКО СВОБОДНИ МЕСЕЦА, човек няма как да види – и оцени – всичко това. Така че разумният съвет е безмилостно да задрасквате в туристическия справочник и да се задоволите само с подбрани забележителности. Маршрутът на любителите на музиката неизменно включва Националната опера – безценно, но също и доста скъпо преживяване (билетите обикновено са между 50 и 320 евро). Към домовете на прочутите композитори трябва да се подходи с известен скептицизъм – в края на краищата само Бетовен е сменил 65 квартири по време на живота си тук. Все пак домът на Моцарт ►

▶ (Universitätsstrasse 11) е сред задължителните атракции. Както и домовете на Зигмунд Фройд, на Густав Климт, на Егон Шиле, на покойния вече архитект Фриденсрайх Хундертвасер... Не е за пропускане и дворецът Белведере, в който се помещава сбирката на Австрийската художествена галерия – с шедъоври като "Целувката" на Климт в нея.

Ако се интересувате от архитектура, трябва да видите двореца Хофбург, официално седалище на Хабсбургите в продължение на шест века, а също и Шьонбрун, който под личния надзор на императрица Мария Терезия е превърнат в може би най-впечатляващия паметник на стила рококо в света.

КАКВАТО И ОБИКОЛКА ДА ИЗБЕРЕТЕ, тя неизменно ще започне от готическата катедрала Щефансдом, строена от 1359 година. Щефансдом е десетката в концентричната структура на този град и ключът към ориентирането в него – нещо съвсем лесно, между другото. Виена е разделена на 23 района (Bezirke), kamo kamegpaлama е в центъра на първи район (Innere Stadt), а останалите са подредени спираловидно около него. Широките булеварди правят Виена един от най-леките градове за шофиране в Европа, но паркирането е проблем, и то скъп проблем. Можете да наемете велосипед (почти навсякъде има специални алеи), но всъщност най-удобно е да махнете с ръка и да заложите на обществения транспорт. Шестте линии на метрото ще ви оставят на максимум 10 минути пеш от всяка съществена забележителност, а освен тях има безброй автобуси и трамваи. Само не очаквайте, че в някогашното сърце на Австро-Унгария всеки срещнат ще може да ви упъти на английски. За сметка на това навсякъде има табели и човек трябва да положи специално усилие, за да се загуби.

Впускането във фанатична обиколка из музеите и дворците крие и друга опасност: да не успеете да усетите истинската атмосфера на този град, който според миналогодишната класация на Mercer

е номер 1 в света според качеството на живота (пред Цюрих, Оклънд, Мюнхен и Ванкувър). След като ръцете ви отмалеят от фотоапарата, отделете поне ден, в който да правите онова, което правят виенчани. Което означава да се разходите из прелестния Donaupark, да огледате сергиите с деликатеси от целия свят на пазара Naschmarkt u, разбира се, да седнете в някое от стотиците виенски кафенета.

ВИЕНСКОТО КАФЕНЕ Е МНОГО ОСОБЕНА ИНСТИТУЦИЯ, kakßamo няма да откриете другаде. Историята му датира още от знаменитата обсада на Виена през 1683, когато разгромените и бягащи османци изоставили под стените на града чували с кафе. Скоро след това се появили и първите кафенета – места, където хора от най-различни социални групи можели да се срещат, да разговарят, да четат, да слушат музика. Тази особеност на виенското кафене се запазва и до днес - можете цял ден да седите на една-единствена чашка кафе и да си четете книга. Разбира се, тази единствена чашка е доста скъпа, но имайте предвид, че в случая плащате не само за кафето, но и за атмосферата. Изборът е огромен, но сред най-популярните кафенета са Central (където е прекарал повечето си виенски дни Троцки), Sperl, което е удобно разположено между градския театър и Квартала на музеите, а също и Demel, в миналото доставчик на торти за императорския двор, а днес – любимо място на живеещия във Виена нашумял български писател Илия Троянов.

РАЗБИРА СЕ, КОЛКОТО И ПРЕКРАСНО ДА Е едно кафене, на балканската душа ѝ трябва нещо повече. За щастие Виена има още една забележителност – специфичните местни винарни, наричани Heurigen. През 1784 година император Франц Йозеф II със специален декрет разрешил на виенските винари да отворят собствени заведения, в които да сервират и храна. Наложените от него пра-

вила остават непроменени и до днес – всеки Heuriger има право да предлага единствено вино собствено производство, както и строго ограничен списък от храни. Забранено е и използването на предварително записана музика за озвучаване. Предградието Гринцинг е прочуто със своите Heurigen, но ние избираме една в самия център на Виена – Esterhazy Keller, която сервира вино още от 1683 година и където според уверенията обичал да си пийва самият Хайдн (големият композитор е бил капелмайстор на граф Естерхази).

СТЪЛБИЧКИТЕ, КОИТО ВОДЯТ КЪМ ДЪЛБОКОТО ПОДЗЕМИЕ на двореца Естерхази, са толкова стръмни, че се налага да се вкопчим в парапета. Като изключим електрическото осветление и незабележимата, но ефикасна вентилация, помещението долу едва ли се е променило особено за последните три века. Голите тухли по сводестия таван, изтърканите от употреба дървени маси и веселите перденца между сепаретата създават почти домашен уют. В единия ъгъл акордеонист и певец изпълняват песни, които трогателно напомнят на нашите стари градски – и вероятно са ги вдъхновили навремето. Подтичващите сервитьори в национални носии са неизменно усмихнати. Звучи като класически капан за туристи, но всъщност в Esterhazy Keller идват предимно виенчани, а и цените са съвсем като за свои хора. Храната е вкусна, но непретенциозна – важното тук е виното. Ако идвате от България, във Виена ще ви се наложи напълно да преосмислите схващането си за наливно вино – тук под това име ще ви поднесат напитка от най-високо качество. Впрочем австрийското вино в момента предлага едно от най-добрите съотношения цена-качество в света и си струва да вземете няколко бутилки на тръгване – особено препоръчителни са местните сортове като цвайгелт и блауфренкиш. В кръчмите и ресторантите това наистина приятно вино е двойно по-евтино от бирата, и Esterhazy не е изключение. Само не забравяйте, че стълбите са стръмни.

Бъди различен, дори в сферата на забавленията! Излез от стереотипите! Стани част от проекта стриптийз клуб VELVET... Еротични вечери с красиви и запомнящи се момичета! Нощен клуб и стриптийз бар VELVET София е мястото, където удоволствието никога не свършва. Сам избираш как да продължи партито! Нашите момичета ще осъществят всичките Ви идеи. Забавлението при нас е от най-висок клас. Посетителите ще се насладят на танците на някои от най-красивите стриптизьорки и танцьорки в София. За Вашето добро настроение ще се погрижат 30 красиви, артистични и предизвикателни момичета. Всяка от тях е ангел с адски пламък в очите, способна да завладее вниманието Ви с индивидуална програма и зашеметяващи танци.

Be different, even in the field of entertainment! Get out of stereotypes! Become part of Strip Club Project VELVET... Erotic nights with beautiful and memorable girls! Night club and Strip bar VELVET Sofia is a place where pleasure never ends. You choose how the party goes on! Our girls will make all your dreams come true. We offer high class entertainment. The visitors will enjoy the dances of some of the most beautiful, artistic and seductive dancers. We have 30 girls with angelic look and flame in their eyes, capable of capturing your attention with an individual program and amazing dances, they will take care of your well-being.

Throughout Europe for you

GLS transports over 430 million parcels per year throughout Europe. Every day more than 14,000 employees and about 19,000 vehicles are on duty for 220,000 customers.

For you in Bulgaria in cooperation with **Interlogistica**®

Villiname

с Христо Николов • 13 всяка 21:00 . Bloomberg TV Bulgaria

🖬 😏 bloombergtv.bg

•

•

.

THE CHARMING GHOSTS OF VIENNA

The past can easily engulf you here, but it is also worth getting to know the present in the city that boasts the highest quality of life in the world

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

It is difficult not to like a city in which even the most ordinary arch above the entrance door of a normal residential building has been turned into a work of art. In a certain sense, Vienna even overdoes it – after the first 15 minutes spent walking its streets, you actually begin to ignore the countless monuments, sculptures and bas-reliefs. Something truly amazing is needed to cause the tourist to exclaim and again gasp in wonder. Fortunately, in the Austrian capital there are more than enough amazing things to see.

IN FACT, IF YOU GO TO VIENNA with the attitude of a classic sightseer, it may all be a bit too much for you. There is far too much of everything here: palaces, in which the imperial past is very much a part of the present and the splendour of the Habsburgs literally blinds you; impressive churches of all ages, religions and architectural styles; world famous galleries, theatres and opera houses. The big museums alone are more than 80, and many of the smaller ones are worth seeing too.

THE PAST IS EVERYWHERE AROUND YOU. Wittgenstein may well have stayed in your hotel room. Schubert liked to sit on this chair in this café. Adolf Hitler, the candidate student who was rejected by the Academy of Art, painted postcards on this corner in his time... Vienna is a city with many ghosts.

Unless you have several months at your disposal, there's no way you can see – and appreciate – everything. The sensible advice is therefore to mercilessly cross out things in the tourist guide and content yourself with only

a few select landmarks. The itinerary of music lovers invariably includes the national Opera – a priceless, but also fairly expensive experience (ticket prices usually range between 50 and 320 euros). The homes of the famous composers should be approached with a dose of scepticism – let's not forget that Beethoven alone changed his address some 65 times while he lived here. Nevertheless, Mozart's home at 11 Universitätsstrasse is a must-see. So are the homes of Siegmund Freud, Gustav Klimt, Egon Schiele, the maverick architect Friedensreich Hundertwasser... Belvedere Palace should not be missed either, housing the collection of the Austrian National art gallery – and containing masterpieces such as Klimt's The Kiss.

IF YOU ARE INTERESTED IN ARCHITECTURE, you must see the Hofburg Palace, the official seat of the Habsburgs for six centuries, as well as Schoenbrunn, which under the personal supervision of Empress Maria Theresa was turned into the arguably most impressive rococo monument in the world.

No matter what tour you opt for, it will invariably start from the Gothic Cathedral – the Stephansdom, built in 1359. The Stephansdom constitutes the heart of this concentric city and the key to finding your way about in it – not at all difficult, by the way. Vienna is divided into 23 districts, the so-called Bezirke, the cathedral being situated in the centre of the first district, the Innere Stadt – the heart and historical city of Vienna, with the rest arranged around it in a roughly clockwise fashion. The wide boulevards make Vienna one of the easiest cities to drive around in Europe, but parking there is a

problem, and an expensive one at that. You can rent a bicycle (there are cycle lanes almost everywhere), but it might be best just to rely on public transport. The six metro lines will drop you at a maximum 10-minute distance on foot from any noteworthy sight, and there are countless buses and trams besides. Just don't expect everyone you meet in the heart of the former Austro-Hungarian Empire to be able to give you directions in English. To make up for this, there are signs everywhere and you really would have to make an effort to get lost.

LAUNCHING INTO A FRANTIC TOUR of museums and palaces also hides another danger: that you won't be able to feel the real spirit of this city, which according to Mercer's 2019 Quality of Living ranking is the number one in the world, ahead of Zurich, Auckland, Munich and Vancouver. After your hands grow tired of holding the camera, devote one day to do what the Viennese do. Which means to take a stroll in the delightful Donaupark, to survey the market stalls with delicatessen from all over the world on the naschmarkt and, of course, to pop into one of the hundreds of Vienna cafes.

THE VIENNA CAFÉ IS A VERY SPECIAL INSTITUTION, the like of which you won't find anywhere else. its history dates back to the famous siege of Vienna in 1683, when the defeated and fleeing Ottomans abandoned hundreds of sacks of coffee beans below the city walls. not much later the first cafes appeared – places where people from different walks of life were able to meet, converse, read and listen to music. This feature of the Vienna ▶

ROTIC BAR

0877 948 375

OVER 20 GORGEOUS GIRLS IN SOFIA
 BREATH-TAKING STRIPTERSE SHOWS
 ACROBATIC DANCERS
 PROFESSIONALLY CHOREOGRAPHED
SHOWS
 PREMIUM BEVERAGES AND FIRST CLASS
SERVICE

375 eroticbarsofia@gmail.com Cherni Vrah Blvd 31 r eroticbarsofia

Facebook: Kama Sutra Erotic Bar

► café has been preserved until today – you can stay all day long in a café with a single cup of coffee and read a book. Of course, this one cup is quite expensive, but don't forget that you are paying not only for the coffee, but for the atmosphere as well. The choice is enormous, but some of the most popular cafes include Central, where Trotsky spent most of his time in Vienna; Sperl, which is conveniently located between the city theatre and the Museum Quarter; and Demel – supplier of cakes to the imperial court in the past, and today a favourite place of the much talked about Bulgarian writer Ilia Troyanov who lives in Vienna.

OF COURSE, NO MATTER HOW WONDER-

FUL a café may be, the Balkan soul needs something more. Luckily, Vienna boasts another attraction – the local wine taverns, known as Heurigen.in 1784, Emperor Franz Joseph II issued a special decree allowing all Vienna winegrowers to open their own places where they could also serve food. The rules he imposed are still unchanged today – every Heuriger has the right to offer only his own wine and a limited selection of food. No pre-recorded music may be played.The suburb of Grinzing is famous for

its Heurigen, but our pick is in the very centre of Vienna – the Esterhazy Keller which has been serving wine ever since 1683 and where Haydn himself is claimed to have liked to have a drink (the great composer was the capellmeister of Count Esterhazy).

THE STEPS LEADING DOWN to the deep basement of Esterhazy Palace are so steep that you have to cling to the railing. With the exception of electric lighting and the invisible but effective ventilation, the downstairs room has changed very little in the last three centuries. The bare bricks of the vaulted ceiling, the shiny wooden tables and the bright curtains separating the cubicles create an almost homely atmosphere. in one corner an accordionist and singer perform songs which remind us of our own old urban songs - and probably inspired them in their time. The hurrying waiters in national costume are always smiling. it sounds like a classical tourist trap, but actually mainly Viennese frequent Esterhazy Keller, where the prices are very reasonable. The food is tasty, but unpretentious - the important thing here is the wine. If you come from Bulgaria, in Vienna you will have to completely rethink your idea of draught wine - if you order this here you will be served a drink of very good quality. Incidentally, Austrian wine at the moment offers one of the best price-quality proportions in the world and it is worth taking a few bottles home with you we particularly recommend the local varieties such as Zweigelt and Blaufrankisch. In the pubs and restaurants this really nice wine is twice as cheap as beer - and Esterhazy makes no exception. Just don't forget that the stairs are steep.

Лили Фам – модерен азиатски бар-ресторант в сърцето на София

София, ул. Славянска 29 meл.: 0896 840 507 www.lilipham.com

Лили Фам предлага традиционна азиатска кухня с модерни нотки. Менюто ни е елегантен подбор на най-познатите специалитети от Виетнам, Тайланд и Китай. Ние сме единственото място, което предлага дим сум на пара, голям избор от азиатски супи, пресни летни ролца, сандвичи бан ми, патица по пекински и оригинални френски десерти.

Но Лили Фам е различен не само заради храната той навява шепот от времена, когато хубавата храна е била задължително придружена от качествени вина, елегантни разговори и внимателно обслужване. Лили Фам е място за споделяне на добра храна и хубави емоции - отворени сме да ви посрещнем за частните ви събития, за питие след работа или мързеливи брънчове през уикенда.

В бара на Лили Фам може да се насладите на авторските коктейли на талантливите ни бармани, докато разпускате в края на деня или като увертюра към вечеря с приятели.

29, Slavyanska Str., Sofia, Bulgaria phone: +359 896 840 507 www.lilipham.com

Lili Pham – a modern

Lili Pham serves traditional Asian dishes with a modern twist. The menu represents an elegant selection of most known specialties from Vietnam, Thailand and China. We are the only ones proposing Dim Sums served on a steam trolley, a variety of Asian soups, fresh summer rolls, Bahn-mi sandwiches, Peking duck in two services and original French desserts.

But Lili Pham is not unique only for the food - it offers whispers of a bygone time when meals were accompanied by fine wines, witty conversations and attentive service. Lili Pham is a place to share food and good vibes with friends -, we open our doors for your private events, after work drinks or lazy weekend brunches.

At Lili Pham Bar you can enjoy the signature cocktails of our talented bartenders as a celebration of the end of the day or as an opening to a dinner with friends.

Медицински комплекс "Доверие"

1632 София ж.к. Овча Купел 2, ул. Фридрих Грюнангер 2 1756 София, ж.к. Изток, ул. Лъчезар Станчев 5 men.: 02 40 36 100; 02 40 36 143 www. mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

МК "Доверие"е модерен медицински комплекс, разделен функционално на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение.

От скоро Медицински център "Доверие" АД може да бъде открит и на още един адрес в гр. София, ул. "Лъчезар Станчев" № 5. Усилията в нашата работа са насочени към това да предлагаме съвременен и иновативен медицински мениджмънт, като същевременно запазваме традиционните ценности на предоставяне на качествени достъпни и надеждни за пациента грижи.

Нашата цел е да се ползваме с доверието на нашите клиенти, които ще получават здравна услуга, съобразена с най-добрите световни практики в медицинското лечение. За нас пациентът е в центъра на качествената медицинска грижа, която се осигурява от нашите опитни лекари. Ние предлагаме лесен достъп до медицинска помощ, като отделяме персонално внимание и конфиденциалност на пациента.

Болница "Доверие" е една от първите частни болници в България. Създадена е в края на 2005 г. и вече над 10 години е част от "Доверие Обединен холдинг" АД. Тя е модерна европейска болница, различна от стандартните български болници във всяко отношение, като предлага много по-съвременно обслужване, апаратура и леглова база.

На разположение на пациентите на МК "Доверие" са:

- Медицински център, който разполага със собствени лаборатории и високотехнологично ацагностично оборуаване
- Многопрофилна болница за активно лечение с 8 специализирани отделения за болнична помощ;

• 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения. Медицински комплекс "Доверие" може да предложи на своите пациенти оперативно лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия "Да Винчи". Над 80 % от всички диагностични и лечебни процедури се извършват чрез прилагане на минимално инвазивен (безкръвен) метод от висококвалифицирани екипи чрез съвременна ендоскопска апаратура.

Doverie Medical Complex

1632 Sofia, Ovcha Kupel 2 district, 2, Friedrich Grünanger Str. 1756 Sofia, Iztok district, 5, Lachezar Stanchev Str. Tel. 02 40 36 100; 02 40 36 143

www. mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

MC "Doverie" is a modern medical complex functionally divided into a diagnostic-consulting center and a multiprofile hospital for active treatment.

Doverie Medical Center can be found at another address in Sofia, 5 Lachezar Stanchev Str.

The efforts in our work are aimed at offering modern and innovative medical management, while preserving the traditional values of providing guality, affordable and patient-friendly care.

Our goal is to use the trust of our clients, who will receive a health service that is consistent with the best world practices in medical treatment.

For us, the patient is at the center of quality medical care that is provided by our experienced doctors. We offer easy access to medical care, giving personal attention and confidentiality to the patient.

Doverie Hospital is one of the first private hospitals in Bulgaria. It was established at the end of 2005 and has been part of Doverie United Holding AD for more than 10 years. It is a modern, European hospital, different from the standard Bulgarian hospitals in every respect, offering much more modern service, equipment and bed base.

The patients of MC "Doverie" are at the disposal of:

- · A medical center with its own laboratories and high-tech diagnostic equipment;
- Multi-profile Active Treatment Hospital with 8 specialized hospital care units:

• 4 operating halls and more than 100 beds.

In addition to high-tech equipment and specialized departments, Doverie Medical Complex can offer its patients an operative treatment with the only Da Vinci robotic surgery system in Sofia. Over 80% of all diagnostic and treatment procedures are performed by applying a minimally invasive (bloodless) method by highly qualified teams using modern endoscopic equipment.

Център по дентална медицина "Св. Георги"

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg men.: 0886 129 213, 0898 526 082 ул. К. Иричек 20, София, България

ИМПЛАНТОЛОГИЯ ΠΑΡΟДΟΗΤΟΛΟΓИЧΗΟ ΛΕΥΕΗИΕ ЛАЗЕРНА ТЕРАПИЯ

В център по дентална медицина "Свети Георги" ще откриете уютна атмосфера и висококвалифицирани дентална помощ и грижи, безболезнени процедури и манипулации, необходими за вашето успешно лечение.

Центърът разполага с най-висококачествени и модерни апаратури:

- Nd:Yag лазер за лечение на различни пародонтологични заболявания;
- · Er:Yag лазер за лечение на кариеси;
- диоден лазер;
- апарати за пиезохирургия;
- микроскоп:
- рентгенови апарати за панорамни и секторни снимки и др.

Д-р Георги Цалов - стоматолог с над 35 години трудов стаж, специализира в сферата на оралната хирургия, имплантологията, естетичната дентална медицина и пародонтологията. Д-р Силвия Цалова се специализира в областта на микроскоп-асистираната ендодонтия, лазерната дентална медицина, естетичните възстановявания и gemckama geнтална медицина. Заповядайте при нас, за да постигнем заедно перфектни резултати!

Запишете час онлайн на www.superdoc.bg

ЦЕНТЪР ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА "СВЕТИ ГЕОРГИ"

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082 20 K. Irichek Str., Sofia, Bulgaria

> **IMPLANTOLOGY** PERIODONTICS LASER DENTISTRY

Dental Center

"St. George"

At dental center "St.George"you will find cosy atmosphere and highly qualified dental help and care, painless procedures and manipulations, which is a must for your successful treatment.

The dental center has the latest and highest quality equipment such as

- · Nd : Yag laser treatment of various periodontal diseases
- · Er : Yag laser treatment of hard tissue and caries diseases
- Diode laser
- · Piezosurgery equipment
- Microscope
- · Panoramic / sector X- ray

Georgi Tsalov MD - a dentist with over 35 vears of work experience specializes in the field of oral surgery, implantology, aesthetic dental medicine and periodontology

Sylvia Tsalova MD - specializes in the field of microscope-assisted endodontics, laser dental medicine, aesthetic restorations and pediatric dentistry.

You're more than welcome to visit us and achieve great results together!

Book your appointment on www.superdoc.bg

Luxurious complex

FIRST LINE

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE- AND TWO- BEDROOM APARTMENTS WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT *INVESTMENT-CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE AND A GREAT REPUTATION

MY-HOME.BG

Комплекс мокс с видом на море первая линия

**ЭЛИТНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО **ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ С ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ **ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ **ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

+359 885 190390 | +359 888 603351

Spaghetti Kitchen

София, ул. 6-и септември №9 www.spaghetti-kitchen.com office@spaghetti-kitchen.com Facebook: SPAGHETTI.KITCHENBG + 359 890 5 66666

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3 www.spaghetti-kitchen.bar office@spaghetti-kitchen.bar Facebook: SPAGHETTI.KITCHENBG + 359 89 304 66 66

Spaghetti Kitchen е повече от място за хранене. Това е социално убежище, в което общуването е издигнато на различно ниво. Всеки елемент от иновативната среда - от архитектурата на пространството до дизайна и вкуса на ястията, стимулира мисленето и разширява представите за собствените ни възможности. Менюто, основано на италианската кухня и американската традиция в храната на грил, е обогатено с привкус от Изтока и с модерни препратки към националната традиция. Авторските десерти, приготвени в Spaghetti Kitchen, добавят към преживяването необходимите сладки нотku. Това е място, идеално за социални поводи. То ви осигурява интимност, но и ви кара да се чувствате част от голямото приключение, наречено Spaghetti Kitchen.

Spaghetti Company

Сердика център, бул. Ситняково №48 men. 02/ 841 28 18 Mall Bulgaria 102 em 3 go kuнo Арена бул. Витоша 150, тел: 02/ 88 10 100 Работно време: понеделник - неделя от 10:00 до 00:00 ч. spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista u T/I!

Мастото известно с изключителна италианска кухня. Обстановката която вдъхноява срещите, които винаги оставят у теб чувството, че си в сърцето на града!

Всеки от ресторантите Spaghetti Company носи свое собствено усещане. Независимо къде те отвеждат пътишата на София. В ресторантите от веригата намираш себе си сред изискана и творческа обстановка, модерен дизайн и оригинална италианска кухня, специално създадена под черпака на Маестро Марко Лукиари.

Домът на италианската кухня е наблизо. Тук е, за да намираш винаги себе си, приятели, делови партньори или нови срещи. Кухнята ни е палитра от италиански вкусове. Към това добавяме специална селекция от вина, музика и събития. Можеш да споделиш тук всяко късно сутрешно кафе, работен обяд, лежерен следобед или дълга вечеря. И всеки път ще бъде различно

И както казва нашият главен готвач Марко Лукиари – "Има неща, за които няма сезони". Има и makußa места. Spaghetti Company e едно om mях.

SERDIKA CENTER, 48 Sitnyakovo Blvd phone: +359 2/ 841 2818 Mall Bulgaria 102 floor 3 near Arena cinema 150 Vitosha Blvd., phone: +359 2/ 88 10 100 Working time: Monday-Sunday 10:00 am - 12:00 pm spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista and YOU

The place, famous for exquisite Italian cuisine. The atmosphere, inspiring meetings that always leave you feeling in the heart of the city!

Each of the Spaghetti Company restaurants brings its own touch. No matter where Sofia roads take you, in the restaurant chain you find yourself amongst elegant and creative atmosphere, modern design and original Italian cuisine especially prepared

The home of Italian cuisine is nearby. It's right here, so you can always find yourself, friends, business partners or new encounters. Our cuisine is a palette of Italian flavours. We add a special selection of wine, music and events. Here you can share every late morning coffee, business lunch, a casual afternoon or a long dinner. It will be different each time.

As our chef Marco Luchiari says - "There are things of no particular season". There are such places. Spaghetti Company is one of them.

9, 6th of September Str., Sofia, Bulgaria www.spaghetti-kitchen.com office@spaghetti-kitchen.com Facebook: SPAGHETTI.KITCHENBG + 359 890 5 66666

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia www.spaghetti-kitchen.bar office@spaghetti-kitchen.bar Facebook: SPAGHETTI.KITCHENBG + 359 89 304 66 66

Spaghetti Kitchen is more than a place to have a meal at. This is a social refuge, in which communication has been elevated to a different level. Each element from the innovative environment - from the architecture of the space to the design and the taste of the dishes, stimulates thinking and broadens the notions of our own capabilities. The menu, based on the Italian cuisine and the American tradition in grilled food. has been enriched with a flavor from the East and modern references to the national tradition. The original sweet courses, prepared in Spaghetti Kitchen, are adding the necessary sweet notes to the experience. This is an ideal place for social occasions. It provides you with intimacy, but also makes you feel a part of the great adventure, called Spaghetti Kitchen.

Spaghetti Company

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

Всички пътници на България Ер имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Ер, които трябва да имате предвид.

Авиокомпания България Ер въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011 г. Системата PIECE CONCEPT се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж както следва:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж	Такси за багаж
	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55х40х23 см (сумарна дължина до 118 см)* и	Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:
Икономична класа	1 дамска чанта/лаптоп	 Вътрешни полети – 15 евро на посока
		 Международни полети – 20 евро на посока

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж както следва:

1. по международни и вътрешни линии	
Норма на безплатен багаж	
2 броя с общо тегло до 15 кг. (размери 55х40х23см всеки) и	
1 дамска чанта/лаптоп	
2 броя чекиран багаж до 32 кг, до 158 см* всеки**	
1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55х40х23 см (сумарна дължина до 118 см)* и	
1 дамска чанта/лаптоп	
1 брой чекиран багаж go 23 кг и go 158 см*	

2. Изключения

Bug kapma	Пояснения
Златна kapma FLY MORE	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с kapma VISA Platinum от ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За членове на програмата "ССВ Club"	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Моряци	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
	В случай, че тарифата по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг.
Бебета от 0-2 години	Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при
	качване/слизане на/от самолета.
	Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай, че количката не е
	npegageha/nonyueha ha/om camonema.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.

** Ako Gukemume Bu ca sanxameru B caûma ha kownahusma, kakmo u B cxyvaume ha: npumeikanue ha snamha kapma FLY MORE, vnehcm8o 6 npozpawama CCB Club, uxu sa Gukemu, sanxameru c koбpahgupaha kapma om LK5 u България Ep uxu kapma Visa Platinum om LK5, e необходимо ga ce свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 uxu на е-мейх: callfb@air.bg sa npeusgaBahe на билета c npa8o на 2 броя безплатен багаж. Притежанието на kapmu CCB Club, Visa Platinum om LK5, koбpahgupaha kapma om LK5 u България Ep uxu kapma visa Platinum om LK5, koбpahgupaha kapma om LK5 u България Ep. kakmo u златна kapma FLY MORE не gaBa npa8o на безплатен gorъxnumeлeн vekupah багаж. Правото на gBa броя багаж за притежатели на златна kapma FLY MORE u CCB Club u sa билети, sannamehu c koбpahgupaha kapma България Ep u LK5 u kapma Visa Platinum om LK5, e camo sa nonemu, npu koumo onepupaщ npe8oз8aч e а8иokownahuя България Ep.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии

За тегло на багажа между 23 kг и 32 kг	50 евро	За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	20 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	70 евро	За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	30 евро
За големина на багажа между 203 см* и 280 см*	100 евро	За големина на багажа между 203 см* и 280 см*	40 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 kг до 158 см*	50 евро	Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	20 евро
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см*	100 евро	Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро
Допълнителна броика – трети багаж до 23 кг до 158 см. Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.	100 egbo	Допълнителна вроика – трети вазаж до 23 кг до 158 см.	

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии

5. Специални категории багаж

	Превоза на спортна екипировка не влиза в нормата на безплатния чекиран багаж. Таксува се 50 евро в посока, като допълнително парче чекиран багаж.
Спортна екипировка	Екипировката трябва да е с максимални размери до 23 кг и до 203 см*
	Изключение: Безплатен превоз на 16р. ски/сноуборд екипировка за всички директни полети, оперирани от България Ер.
	Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калъф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 см. Изисква се предварително потвърждение на услугата в
Велосипеди	резервацията.
	Международни линии: 70 евро в посока. Вътрешни линии: 30 евро в посока.
	Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на
	България Ер. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания България Ер е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси,
	различни от спортно оръжие и боеприласи, е забранен. В някои случаи, превоз на огнестрелни оръжия и боеприласи за ловни и спортни цели, може да бъде разрешен. Пътникът трябва да
	се свърже с България Ер и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и припасите, които се внасят в резерващионната система. Всички огнестрения и
	боеприпаси, се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 кг. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. България Ер
Оръжие	на муниципне не отоа да надоошава э ка: полникот пряхова да има всички документи, изискоани ото закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за свответнята держава, волгария ср си запазва правото да откаже превоз на ознекстрени воръжия и белериласи.
	ou sanasou nipadonio ga unicate injedoca na oznecinjevna upekna u overijuliratu. • Aošelu nivuku u nampolu – kownicekim go 15 kizi makca 50 polo 8 nocioka.
	 Koco oznacromenta na polici o do kaj la la concela. Koco oznacromenta na polici o do kaj la concentra da la concela.
	Ловната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се
	прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.
	Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания.
	При пътуване с домашен любимец /куче или котка/ е необходимо при закупуването на билет да свържете с авиокомпанията за потвърждение.
Домашни любимци в пътническата кабина	Максимално тегло на животното и клетката – до 8 ка.
/РЕТС/	За полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло е 6 кг.
/FEIG/	Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см.
	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 50 евро в посока.
	Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания.
	Без ограничение в теглото на животното.
	Makcumanhu pasmepu na knemkama – 110 x 65 x 70 cm.
	Не се включва в безплатната норма багаж, заплаща се такса:
	 при тегло на животното и контейнера до 32 кг - 80 евро в посока при тегло на животното и контейнера над 32 кг - 120 евро в посока
Домашни любимци в	новолные с новлючение и насти на предоказано на предоставует на пре
багажника /AVIH/	Занати пореде от пречините, Кангал (Анатолийска обчарка), Кабказка обчарка, Ротварер, Онтаро-родециски румперена и пречер, Булпереер, Вулпереер, Касказа и Кангала Пореде (Кангала), Кабказка обчарка, Ротварер, Ротверерациска и пречер, Касказа и Кангала, Кабказка обчарка, Ротварер, Пореде (Кангала), Кабказка обчарка, Кабказка обчарка, Ротварер, Пореде (Кангала), Кабказка обчарка, Кабказка обчарка, Ротварер, Пореде (Кангала), Кабказка обчарка, Кабказка обчарка, Кабказка обчарка, Ротварер, Ротверер, Ротверер, Ротверер, Вулпереер, Ротверер, Вулпереер, Ротверер, Вулпереер, Ротверер, Вулпереер, Вулпереер, Вулпереер, Вулпереер, Вулпереер, Ротверер, Вулпереер, Ротверер, Вулпереер, Вулпереер, Вулпереер, Вулпереер,
	Vendeur an npedos na xuelu xuelomnu 6 časawnuka na canonemume (AVIH go 32 kz.)
	• Транспортният контейнер трябва да е достатъчно голям, за да може животните да стоят в естествената си позиция, да могат да се обърнат и легнат;
	• Транспортният контейнер трябва да е проектиран така, че да не пропуска течности, напр. облицовани с абсорбиращ материал като например одеяло;
	• Контейнерыт трябва да е устойчив на опити за излизане. Препоръчват се здрави пластмасови или дървени контейнери от безвреден и нетоксичен материал. Не се допускат клечки от
	телени мрежи;
	• За да се избегне нараняване на животното, вътрешността на контейнера не трябва да има остри ъгли, ръбове или пирони;
	• Транспортните контейнери трябва да имат вентилационни отвори от четирите страни.

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпании в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen tariff. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the tariff on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service	Allowance for free of charge baggage	Fees for checked baggage carriage
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag	First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm *: • Domestic flights – EUR 15 per direction • International flights – EUR 20 per direction

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:
1. International and Domestic flights

Class of service	Норма на безплатен багаж
	2 pieces with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and
Business class	1 personal item/laptop bag
	2 pieces checked baggage up to 32 kg, up to 158 cm* each**
	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and
Economy class	1 personal item/laptop bag
	1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*

2. Exceptions	
Card type	Explanations
Gold card FLY MORE	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage	2 pieces of 23 kg. Third piece is charged as third excess baggage**
Seamen	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
Infants 0-2 years of age	If the fare of theticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piecechecked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg. Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.
	The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage. Possession card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST.

3. Excess baggage fees - International flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 50
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 70
Baggage dimensions between 203 cm and 280 cm	EUR 100
Extra piece - second bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece - third bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

4. Excess baggage fees – Domestic flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 20
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 30
Baggage dimensions between 203 cm and 280 cm	EUR 40
Extra piece - second bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 20
Extra piece - third bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 50

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

5. Special categories of baggage

	Transportation of sport equipment is not included in the quota of checked baggage. It is charged as an extra piece of checked baggage EUR 50 in direction.
Sport equipment	The equipment must be of maximum weight and dimensions 23 kg and 203 cm*
	Exception: Free carriage of 1 piece of ski / snowboard equipment for all flights operated by Bulgaria Air.
Bicycles	Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation.
.,	International flights: EUR 70 per direction. Domestic flights: EUR 30 per direction.
	Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association /IATA /. It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria air. Carriage of firearms
	and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact
	Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage
	and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state.
	exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the pancular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition.
Firearms	Bugana Air reserves me right to deny cantage of meaning and aminomotion. Hunting rifles and carticides - total weicht up to 15 kc; fee EUR 50.
	Hunting rifles and carticides - total weight ver 15 ks; the EUR 70.
	Short-barrel firearrs (sinches tell R20.
	Hunting rifles and cartridges - total weight up to 15 kg: fee EUR 50 per direction.
	Hunting rifles and cartridges - total weight over 15 kg: fee EUR 70 per direction.
	Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20 per direction.
	Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain.
	If traveling with a pet /dog or cat/, please be advised to contact the airline for confirmation at the time of purchase of your ticket.
Pets in the passenger	Maximum weight of the pet and the cage - up to 8 kg.
cabin /PETC/	For flights FB1431/1432 to/from Paris, where operator is Air France, the maximum weight of the pet and the cage is 6 kg.
	Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm.
	Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 50 per direction applies.
	Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain.
	Without limitations in the weight of the pet.
	Maximum dimensions of the cage - 110 x 65 x 70 cm. Not included in the free baggage allowance, a fee apply as follows:
l.	Not included in the free baggage allowance, a fee apply as follows: for total weight of the pet and the container up to 32 kg - EUR 80 per direction
	for total weight of the pet and the container above 32 ka - EUR 120 per direction
	Exceptions:
	Animals weighing over 32kg together with the container are not accepted for carriage to / from Brussels.
Pets in the hold /AVIH/	· Fighting and dangerous breeds are accepted for carriage only as cargo (example: American Pit Bull Terrier, American Staffordshire Terrier, Staffordshire Bull Terrier, Bull Terrier, American Bulldog, Dogo Argentino,
	Karabash / Kangal / Anatolian Shepherd Dog, Caucasian Ovcharka / Caucasian Shepherd Dog, Rottweiler, Rhodesian Ridgeback).
	Conditions of carriage of live animals in the aircraft hold /AVIH/
	The transport container must be large enough for the animal to stand in its natural position, to turn around and to lie down;
	The transport container must be designed to be leakproof, e.g. lined with absorbent material such as blankets;
	The container must be escape proof. We recommend sturdy plastic or wood containers made from harmless and non-toxic material. Wire-mesh cages are not allowed;
	To prevent the animal from injuring itself, the interior of the container must not have any sharp corners, edges or nails;
(	Transport containers must have ventilation holes on at all four sides.

For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ΓΟΤΟΒИ ЗΑ ΠΟΛΕΤ FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно. These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight.

Perform each move with steady, even breathing.

Ходила 10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени 15 пъти Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

Knees

30 times

thighs.

30 пъти Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Raise your legs, tensing

the muscles in your

По време на полет

кръвообрашението

свалите обувките

Рамене 5 пъти

Shoulders

5 times

motion.

•Усещате болка в ушите? Запушете

носа, затворете устата и започнете да

преглъщате или да се опитвате да из-

карате въздуха, без да отваряте уста.

•Стимулирайте кръвообращението си,

като се разходите по пътеката в само-

Избягвайте да седите с кръстосани

крака, защото това може да ограничи

• Може да се почувствате по-удобно, ако

·Пийте повече вода и по-малко алкохол,

Дъвченето на дъвка също помага

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

With your hands on

your thighs, rotate your

shoulders in a circular

Kpaka

Legs

Wrap

knee

10 times

10 пъти Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

Bend forward slightly.

your

around one knee and

raise it to your chest.

Hold for 15 seconds.

Repeat with the other

hands

Гръб и ръце 15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

Back and arms

EN

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Feet

10 times Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles 15 times Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Ekunaжът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турболенция
- Опитайте да се отпуснете вдишвайте дълбоко през носа и задържайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

During the flight

чай или кафе

лета

• Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum

EN

- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как ga се приспособим побързо към часовите разлики

•Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по лета си легнете един час по-рано или по-късно

- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- •Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- •Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- •Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- •At your destination, take light exercise such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- •The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар кои са най-подходящи за вас

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оста-Вете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летишето.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазßaūme

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж

Не оставяйте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летишните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Crookeme mekkume npegmemu nog cegarkama npeg Bac, а леките - в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно - ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

От 6 ноември 2006г. В Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл всяка и общо до 1л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пяна за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). the restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels. perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be prese at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с koumo може да се запознаете, gokamo novußame u се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

Your security

your cabin luggage.

Your hand luggage

onto the seats below

The safety briefing

Smoking

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport

and from destination to destination. Please, inform yourself

Do read and follow the security requirements. Do not agree to

carry other people's items with you. Never leave your luggage

unattended. Store personal knives, scissors and other sharp

objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do

not, airport security staff will stop you taking them aboard in

Please store heavy items underneath the seat in front of you.

Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please

ensure you do not block access to the emergency exits, and

do not block the aisle. Please open the overhead lockers with

caution: items there may have become disturbed and may fall

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are

non-smoking and cabin crew are under strict instructions to

monitor observance. Please do not smoke in the lavatories;

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew

an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a

Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you

with top class inflight service and ensure your safety at all

times. Please do not hesitate to use the overhead attendant

call button and share comments or request service from your

Have you luggage identification tags ready to help you find

your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation

with the weather and environment of your destination.

they are equipped with smoke sensors.

moment to watch their demonstration.

the seat pocket in front of you.

At the destination airport

Your cabin crew

flight attendant.

well in advance to avoid delays/cancellations.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си

При пристигане

Пазете багажните си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your EN oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници.

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. сред забранените предмети са:

 всякакви видове огнестрелно оръжие;
 катапулти и харпуни;
 имитации на огнестрелно оръжие, в
това число детски играчки;
 оръжейни части, с изключение на уреди
за телескопично виждане;
 nowapozacumenu;
 enekmpowoko   ß   ü   ypegu;
 брадви, секири, сатъри, томахавки;
 лъкове, къси копия;
 всякакви заострени метални предмети,

които могат да послужат за нараняване; спортове; · ножове, независимо от предназначението им; • саби, мечове: • бръсначи, скалпели; ножици, с режеща част по-дълга от 6см; • бормашини, отвертки, клещи, чукове; кънки за лед; •всички видове спортни стикове, бухалки, шеки и тояги

• всички видове оборудване за бойни

- експлозиви; • детонатори газ и газови контейнери; всякакви пиротехнически средства; хлор, парализиращи спрейове сълзотворен газ; алкохол
  - терпентин, разредител и аерозолна боя; напитки с над 70% съдържание на

•амуниции, гранати, мини, военни

υ	ear	pa	sse	ngers,	
In	koon	ina	with	European	C

ommission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

open razors and blades, scalpels;

• scissors with blades more than 6 cm in

· drills, screwdrivers, crowbars, hammers;

· any type of sport bats, clubs, sticks or

ammunition, grenades, mines, explosives

· any martial arts equipment:

·all types of knives;

·sabers, swords;

length;

ice skates;

paddles:

 all types of firearms; catapults and harpoons; replica or imitation firearms, toy guns; component parts of firearms (excluding
telescopic sighting devices);
 fire extinguishers;
 stun or shocking devices;
 axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
 arrows and darts;
 any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

and explosive devices; detonators

- · gas and gas containers
- any pyrotechnics
- · chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray
- paint; alcoholic beverages exceeding 70% by
- volume

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

Om 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM) се смята geme, от 3 до 12 години, което по време на полета не се придружава от родител/ настойник или друг пътник-придружител. Деца до 3 години не могат да ползват услугата непридружено дете

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР - ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва пълна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюрардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрешача и изпрашача – имена, телефон за връзка и пълен адрес. Запитването се прави поне две седмици преди

полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюресата на желания полет и уведомява агента, който създава EMD в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълен адрес на посрещача и изпраща. Непридруженото дете трябва да носи със себе си валиден паспорт. За вътрешните полети паспортът може да бъде заменен с akm за раждане - оригинал или нотариално заверено konue.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца - UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца: за всяко непридружено дете, независимо от възрастта, се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии, като за София – Лондон таксата е 50 евро, а за

Лондон - София 50 паунда. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство братя и сестри, които пътуват заедно, като се заплаща една UM makca за двете деца. Допълнителни условия:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от еднопосочната тарифа в М класа за стюрардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират:
- от 5 до 7 години: плаща се 100 % от тарифата за възрастен пътник;
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа gemcko намаление;
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM makcama.

TRANSPORTING CHILDREN From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

NEW RULES FOR

AN UNACCOMPANIED MINOR (UM) - is any child of 3 to 12 years of age who is not accompanied by parent/guardian or another passenger-companion on the same flight. Children of less than 3 years of age may not use the service for unaccompanied minor.

THE SERVICE "TRANSPORT OF AN UM means that employ-ees of Bulgaria Air take the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and brings him to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between 3 and 5 years old, and optional for children who have already turned 5 vears

FORM - INFORMATION FROM THE PARENT/GUARDIAN: A mandatory document that con-tains full information about the child, as well as names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

ESCORT - A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport - their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least two weeks prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an EMD on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

MANDATORY INFORMATION for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full names, telephone numbers and complete addresses of persons delivering the child to the departure airport and those who are collecting him or her at the destination airport. The UM must have a valid passport on him/her. For domestic flights the passport may be replaced by a birth certificate or a copy of it certified by a Notary.

- · Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- · Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- · Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

THE PRICE FOR THE TRANSPORT OF UM SERVICE:

For an unaccompanied child, regardless of age, a UM fee of EUR 40 per international flight segment and EUR 20 for domestic flights is collected, for Sofia - London the fee is EUR 50 and for London - Sofia GBP 50. One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously - brothers and sisters traveling together, and in that case one UM fee is collected for both children. Additional conditions.

- For children between 3 and 5 years old: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff per segment in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected;
  - Age 5 7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger;
  - · Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff):

· Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA - MOSCOW Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia. VARNA/BOURGAS - MOSCOW Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

AIRFRANCE /

SOFIA - PARIS Both parties operate and have a seat exchange programme.

Alitalia 🤴

SOFIA - ROME Both parties operate and have a seat exchange programme. SOFIA - MILAN Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

IBERIA 🥖

SOFIA - MADRID, MADRID - LAS PALMAS, MADRID - TENERIFE Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew

KLM

SOFIA - AMSTERDAM Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - BUCHAREST Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA - PRAGUE, PRAGUE - BUDAPEST Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - BELGRADE Jointly operated services using Air Serbia aircraft and crew.

SOFIA - ATHENS SOFIA - ATHENS Both parties operate and have a seat exchange programme. SOFIA - VARNA, SOFIA - BURGAS, SOFIA - LARNACA Jointly operated services using Bulgaria air aircraft and crew. ATHENS - LARNACA , ATHENS - NICE, LARNACA - TEL AVIV, ATHENS - EREVAN, ATHENS - NICE, LARNACA - TEL AVIV, Jointly operated services using Aegean aircraft and crew.

SOFIA – MILAN Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

Дестинации **Destinations**

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route

ΑЭΡΟΦΛΟΤ

Alitalia 🛞

IBERIA 🍃

KLM Me AirSERBIA

AEGEAN

AIRITAL

SPA PARTNERS

EVA AIR 🏄

Ethiopian

CROATIA AIRLINES

Special prorate agreement e cpeg основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпании изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices

INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпании да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services

24	THE INFLIGHT MAGAZINE	
	your complimentary copy	

1

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори. Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Working Hours: Every day 08:00-22:00 Local Time	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Working Hours: Monday - Friday 09:00-17:30 Local Time	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street Working hours: Monday - Friday 9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time	e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Working hours: Every day: 09:00-12:00/13:00-18:00 Local Time	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures Monday – Friday and Sunday: 07:00-21:00 Local Time Saturday: 03:00-18:00 Local Time	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd Working Hours: Monday - Friday 09:00-20:00 Local Time Saturday 10:00-18:00 Local Time	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal 2 Departures, floor 2 Working Hours: Monday - Friday 09:00-17:30 Local Time (between June and September)	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 870 132 e-mail: boj@air.bg www.air.bg
BRU	Belgium, Brussels Working hours: Monday - Friday 10:00–19:00 Local Time	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg

LCA	Cyprus, Nicosia "Louis Aviation" - 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 fax: +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com www.air.bg
BER	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany Working hours: Monday - Friday 09:00-18:00 Local Time	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB Working hours: Monday - Friday 09:30 - 17:30 Local Time	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia Working hours: Monday - Friday: 09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time Saturday: 10:00-14:00 (between June and September)	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 Working hours: Opens 2 hours before flight	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv Working hours: Sunday - Thursday: 09:00-17:00 Local Time	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 Working Hours: Monday - Friday 9am - 5pm, Saturday - Sunday 9am -1pm (EST)	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria Working Hours: Monday - Thursday 09:00-17:30 Local Time Friday 09:00-17:00 Local Time	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg